

6

MÜZİK KÜTÜPHANELERİNDE KOLEKSİYON GELİŞTİRME
VE BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ

Faik KESKİN

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Kütüphanecilik Anabilim Dalı için öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır.

Ankara
Haziran , 1997

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma, jürimiz tarafından Kütüphanecilik Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan .....
Prof.Dr. Gülbün BAYDUR (Danışman)

Üye .....
Doç.Dr. Ahmet ÇELİK

Üye .....
Yrd.Doç.Dr. İnci ÖNAL

Onay

Yukarıdaki imzaların, adıgeçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

../../1997

Prof.Dr. Hüsnü ARICI

Enstitü Müdürü

ÖZET

Ankara 'da müzik eğitimi veren kurumların bünyelerinde kurulmuş olan müzik kütüphanesinden biri de Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ve Müzik Odası 'dır. Kütüphane, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü 'nün gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulmuştur. Zamanla koleksiyonun, MSSF öğretim elemanlarının istedikleri her materyalin kütüphaneye alınarak gelişmeye devam etmesine karşın kullanıcıların, gereksinimlerini karşılayamadıkları şeklindeki eleştirileri devam etmiştir. Araştırmanın amacı bu eleştirilerin nedenlerini ortaya çıkartmaktır. Bu amaçla hipotezimiz " Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin koleksiyonunun Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü ' nün kullanıcılarının gereksinimlerini karşılayamıyor olmasının nedeni koleksiyon geliştirme çalışmalarının adı geçen kütüphanenin farklı düzey ve amaçlı kullanıcılarına yönelik olarak programlı bir şekilde yürütülmemesi, dolayısıyla yeterli bir koleksiyonun oluşturulamamış olmasından kaynaklanmaktadır " şeklinde oluşturulmuştur.

Hipotezimizi kanıtlamak için MSSF kullanıcıları başta olmak üzere BÜKMO kullanıcılarına anket uygulanmıştır. Ayrıca BÜK ve MO koleksiyonları değerlendirilerek, halihazır koleksiyon, koleksiyon geliştirme çalışmalarının eksikliğinin sonuçları ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda BÜK ve MO koleksiyonlarının kullanıcıların gereksinimlerini karşılayamadıkları ve BÜK 'nde yürütülen koleksiyon geliştirme çalışmalarının da belirli bir plan doğrultusunda yürütülmediği ortaya çıkmıştır.

Çalışmadan çıkan sonuçlara dayanılarak yapılan öneriler hem üniversite kütüphanelerinde hem de senfoni orkestraları kütüphanelerinde müzik koleksiyonu geliştirme programlarının oluşturulmasına yöneliktir.

Bu çalışmada hem Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi hem de Müzik Odası örneğinde üniversite ve müzik okulu kütüphanelerine yönelik koleksiyon geliştirme programlarının çerçeveleri çizilmeye çalışılmıştır.

SUMMARY

The Music Room of the Library of Bilkent University (BÜKMO) is one of the music libraries which placed in the institutions providing the music education in Ankara. The above mentioned music library has been founded for the aim to meet the necessities of The Faculty of Music and Performing Arts (MSSF). The collection of this music library has been developed by the direction and instructions of academic personels in MSSF. But there has always been a complain regarding this library doesn't meet the needs of its real users. The purpose of this study is to find out the reasons of those above mentioned situations.

Under the light of this purpose our hypothesis is that "The music library collection doesn't meet the needs of MSSF and its real users. And the collection improvement efforts haven't been directed in the direction for meeting the need of users who has different levels and purposes for the use library. Because of this two mentioned reason, there haven't been formed a good enough collection"

To prove our hypothesis ; there have been applied the questionnaire to BÜKMO users, we gave priority to the users coming from MSSF. Moreover, we made evaluation regarding the whole collection of the Library of Bilkent University and seperately the collection of the Music Room and by this evaluation, it has been tried to find the reasons for the lack of the collection improvement efforts.

It has been found as a conclusion that the collection of

the Music Room isn't enough for meeting the needs of the users and the collection improvement efforts and studies in the Library of Bilkent University haven't been directed under a plan at the end of our study.

The recommendations suggested according to the results of our study is directed towards to form an improvement program for music collection in both the university libraries and the libraries of Symphony Orchestras.

It has been tried to make working frames for the collection improvement programmes directed towards both the university libraries and the library of music schools in the sample of both the Library of Bilkent University and the Music Room.

ÖNSÖZ

Müzik kütüphaneleri ,ulusal ve evrensel müzik kültürü ürünlerini yeni nesillere aktaran ve kullanıcılarının bu konudaki farklı düzeylerdeki gereksinimlerini karşılayan kurumlardır.

Türkiye 'de çeşitli kurum ve kuruluşların bünyelerinde teşkilatlanmış birçok müzik kütüphanesi bulunmaktadır. Ankara örneğinde yapmış olduğumuz incelemelerde müzik kütüphanelerinin birçok sorunlarla karşı karşıya oldukları ortaya çıkmıştır.

Müzik kütüphaneleri içerisinde müzik eğitimi veren kurumların bünyelerinde kurulmuş olan ve müzik eğitimini destekleyen kütüphanelerin de kullanıcılarının gereksinimlerini tam olarak karşılayamadıklarını gözlemlemiş bulunuyoruz.

Müzik kütüphaneciliği alanında çözümlenemeyen birçok sorunun yaşanmasına rağmen Türk kütüphaneciliğinde bugüne kadar konuya ilgi gösterilmemiş olması çalışmanın müzik kütüphaneciliği ve müzik kütüphanelerinin en önemli sorunlarından birisi olan koleksiyon geliştirme konularında yapılmasına karar verildi. Hem üniversite düzeyinde müzik eğitimi veren kurumların bünyelerinde kurulmuş olan müzik kütüphanelerini, hem de senfoni orkestrası kütüphanesi türlerini örnekliyor olmasından dolayı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ve Müzik Odası 'nın seçilmesine karar verildi.

Bu kararımı başından beri destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen sayın danışmanım Prof.Dr. Gülbün Baydur 'a , manevi desteklerinden dolayı başta Dr.Phyllis Erdoğan ve Deniz Sezgen olmak üzere Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ' ndeki tüm mesai arkadaşlarıma ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
I. BÖLÜM : GİRİŞ	
I.1. Konunun Önemi	1
I.2. Araştırmanın Amacı ve Hipotezi	3
I.3. Araştırmanın Alanı	5
I.4. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Teknikleri	8
I.5. Araştırmanın Düzeni	10
I.6. Terminoloji	11
I.7. Kaynaklar	12
II. BÖLÜM : MÜZİK VE MÜZİK KÜTÜPHANECİLİĞİ	
II.1. Müzik	13
II.1.1. Tanım	13
II.1.2. Değerlendirme	17
II.2. Müzik Eğitimi	18
II.2.1. Tanım	18
II.2.2. Müzik Eğitiminde Bütçe	19
II.2.3. Müzik Eğitiminde Araştırma	20
II.2.4. Türkiye'de Müzik Eğitimi	22

II.3. Müzik Kütüphaneciliği	25
II.3.1. Tanım	25
II.3.2. Müzik Kütüphanelerinin Türleri	27
II.3.3. Kullanıcı	30
II.3.4. Personel	31
II.3.5. Müzik Kütüphanesi Materyalleri	31
II.3.5.1. Basılı Materyaller	32
II.3.5.2. Kitap Dışı Materyaller	33
II.3.6. Müzik Kütüphanesi Dernekleri	35
II.4. Müzik Eğitimi Veren Kurumların Kütüphaneleri	35
II.4.1. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Kütüphanesi.....	35
II.4.2. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kütüphanesi	36
II.4.3. Ankara'da Bulunan Diğer Müzik Kütüphaneleri	37
II.4.3.1. T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Güzel Sanatlar Bölümü	37
II.4.3.2. T.C. Kültür Bakanlığı Ankara Devlet Opera ve Balesi Kütüphanesi.....	38
II.4.3.3. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Kütüphanesi	39
II.5. Sonuç	40
III. BÖLÜM : KOLEKSİYON GELİŞTİRME VE MÜZİK KÜTÜPHANELERİ	
III.1. Koleksiyon Geliştirme	43
III.1.1. Tanım	43

III.1.2. Koleksiyon Geliştirmede Olasılık Kuramı	45
III.1.2.1. Stratejik Konum	45
III.1.2.1.1. Sağlama	46
III.1.2.1.2. Seçim	47
III.1.2.1.3. Ayıklama	47
III.1.2.2. Örgütlenme Yapısı	48
III.1.2.3. Çevre	49
III.1.2.3.1. Kütüphaneciler ve Kullanıcılar	50
III.1.2.3.2. Satıcı Hizmetleri	52
III.1.2.4. Teknoloji	53
III.1.3. Koleksiyon Geliştirme Politikası	53
III.1.4. Üniversite Kütüphanelerinde Seçim Modelleri ...	56
III.1.5. Maliyet	58
III.1.6. Koleksiyon Geliştirmede İşbirliği	59
III.2. Müzik Kütüphanelerinde Materyal Çeşitliliği	59
III.2.1. Süreli Yayınlar	60
III.2.2. Partitürler	61
III.2.3. Ses Kayıtları	62
III.2.4. Plaklar	62
III.2.5. Ses Bantları	63
III.2.6. Compact Disc 'ler	64
III.2.7. Müzik Materyallerini Seçim Kaynakları	64
III.2.8. Koleksiyon Geliştirmede İnternet.....	66
IV. BÖLÜM : BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ 'NDE MÜZİK	
KÜTÜPHANECİLİğİ UYGULAMALARI	
IV.1. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi	70

IV.1.1. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ' nde	
Bulunan Müzik Koleksiyonu	71
IV.1.2. Kütüphanede Koleksiyon Geliştirme Çalışmaları ..	72
IV.1.3. Koleksiyon Geliştirmede Hedefler	74
IV.2. Müzik Odası	75
IV.2.1. Personel	75
IV.2.2. Koleksiyon	76
IV.2.3. Kullanıcılar	79
IV.2.4. Bina	80
IV.2.5. Donanım	80
IV.2.6. Hizmetler	81
IV.3. Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları	
Fakültesi Müzik Bölümü	82
V. BÖLÜM : BULGULAR	
V.1. Anket Değerlendirmesi	87
V.1.1. Kullanıcıların BÜK ve MO'nı kullanım durumları ...	90
V.1.2. Deneklerin MO koleksiyonunda aradıkları	
materyalleri bulabilme durumları ve nedenleri ...	91
V.1.3. Aranılan materyallerin bulunamama nedenleri	91
V.1.4. Denekler gereksinim duydukları materyalleri	
nerelerden sağlamaktadırlar?	92
V.1.5. Kullanılan diğer müzik kütüphanelerinin	
gereksinimleri karşılama durumları.....	93
V.1.6. Kullanıcıların kütüphaneyi kullanma nedenleri	94
V.1.7. BÜK ve MO koleksiyonlarının güncelliği	95

V.1.8.Deneklerin BÜK ve MO'nda kendi branşları ile ilgili olarak en çok kullandıkları materyaller ..	97
V.1.9.BÜK ve MO'nın müzik konulu materyallerinin kullanıcıların gereksinimlerini karşılama durumu	98
V.1.10.Materyallerin deneklerin gereksinimlerini karşılama durumu	101
V.1.11.Kütüphaneye satın alınacak olan müzik konulu materyalleri kimler seçmelidir?	101
V.1.12.ÇAPRAZ DEĞERLENDİRMELER	102
V.1.13.Ankete katılan deneklerin kütüphaneyi kullanım durumları	103
V.1.14.Kütüphane en çok hangi amaçlarla kullanılmaktadır?	105
V.1.15.Kütüphanenin müzik koleksiyonunun güncelliği	106
V.1.16.Materyal seçiminden kim ya da kimler sorumlu olmalıdır?	109
V.1.17.Deneklerin kendi branşlarında en çok kullandıkları materyaller	110
V.1.18.Deneklerin kendi branşları ile ilgili olarak kullandıkları materyallerin yeterliliği	112
V.2. BÜK 'nin müzik koleksiyonunun değerlendirilmesi ...	113
V.2.1. BÜK 'nin müzik koleksiyonunun gelişimi	115
V.2.2. BÜK 'nin müzik koleksiyonunun konularına göre kütüphaneye geliş tarihleri	117
V.2.3. BÜK 'nin müzik konulu danışma koleksiyonu	119
V.2.4. BÜK 'nde bulunan diğer müzik konulu materyaller .	120

V.2.5. BÜK 'nin müzik koleksiyonundaki basılı materyallerin kütüphanenin genel koleksiyonu ile karşılaştırılması	120
V.3. MO koleksiyonunun değerlendirilmesi	121
VI. BÖLÜM : SONUÇ VE ÖNERİLER	
1. Sonuç	125
2. Öneriler	129
KAYNAKÇA	132
EK-1 Anket Soruları.....	145

KISALTMALAR LİSTESİ

AACR	Anglo American Cataloging Rules
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADOP	Ankara Devlet Opera ve Balesi
ALA	American Library Association
BASSO	Bilkent Akademik Senfoni Orkestrası
bkz.	bakınız
BÜ	Bilkent Üniversitesi
BÜK	Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi
CD	Compact Disc
CSO	Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
DDC	Dewey Decimal Classification
IAMIC	International Association of Music Information Centre
IAML	International Association of Music Libraries
MB	Müzik Bölümü
MHO	Müzik Hazırlık Okulu
MLA	Music Library Association
MO	Müzik Odası
MSSF	Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi
MYO	Meslek Yüksekokulu
PC	personal computer
s.	sayfa
S.	sayı / sayısı

TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
UK	United Kingdom
YÖ	yükseköğretim
yy	yüzyıl

BÖLÜM I

GİRİŞ

I.1. KONUNUN ÖNEMİ

Kütüphaneler, bağlı buldukları kurumun amaçlarına paralel olarak ortaya çıkan bilgi gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla hizmet veren kurumlardır. Bu hizmetlerin türleri ve düzeyi, kütüphane kurumunun bağlı olduğu kurumun amaçları doğrultusunda biçimlenir.

Kütüphaneden en etkin bir şekilde yararlanılabilmesi için koleksiyonunun içeriğinin kullanıcı kitlesinin gereksinimlerini tam olarak karşılayabilmesi gerekir. Bu aşamada gereksinimlerin tam olarak belirlenmesi önem taşır.

Genel olarak koleksiyon geliştirme , kullanıcı kitlesinin özelliklerini tam olarak ortaya çıkartarak gereksinimlerinin belirlenmesi , koleksiyonun bu doğrultuda oluşturulması veya geliştirilmesi ile ilgili çalışmaları içerir. Ancak koleksiyon geliştirme çalışmaları bu genel anlatımla tanımlanamayacak kadar karmaşık ve zorlayıcıdır. Çünkü seçim sorumluluğunun kimlere verileceğinden başlayarak materyal seçim kriterlerinden kütüphanelerin koleksiyon geliştirme politikalarına kadar uzanan çok geniş bir alana yayılır. Dolayısıyla koleksiyon geliştirme kütüphanecilerini büyük bir zihinsel faaliyete zorlar.

"Geniş ya da dar konu alanları için kurulan özel kütüphaneler"

(Alpay 1993:53) sınırlı çerçevede içindeki gereksinimleri karşılayabilmek amacıyla hizmetler veren kurumlardır. Müzik kütüphaneleri de "müzik" konusunda oluşturdukları koleksiyonları ile bu alandaki bilgi gereksinimlerini karşılayan özel kütüphanelerdir.

Müzik kütüphanelerinin koleksiyonlarının içeriği ve verdikleri hizmetlerin türleri de hizmet verdikleri kurumun amaçları doğrultusunda farklılıklar gösterir.

Ankara'daki müzik kütüphaneleri ile ilgili olarak yapılan bir incelemede (1) bu kütüphanelerin mevcut materyallerin sıraya dizilerek saklandığı depolar şeklinde düzenledikleri ortaya çıkmıştır. İki müzik kütüphanesinde kütüphanecilik eğitimi almış personelin bulunmasına karşın müzik kütüphaneciliği konusundaki bilgi yetersizliği nedeniyle kütüphanecilerin zorluk çektikleri görülmüştür.

Kendisine özgü terminolojisi ve materyalleri olan, ayrıca geniş bir literatüre sahip olan müzik alanındaki kütüphanecilik uygulamaları da doğal olarak farklıdır.

Koleksiyon geliştirme konusunda Türkiye'de yapılmış olan bilimsel çalışmalar nicelik açısından oldukça yetersizdir. Müzik kütüphaneciliği konusunda ise herhangi bir bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum, bu konularda büyük bir eksikliğin olduğunu göstermektedir.

---

(1) Faik Keskin "Sesli Materyaller ve Müzik Kütüphaneciliği" (Perran Özben Kütüphanecilik Ödülü için hazırlanmış yayınlanmamış araştırma) 1994.

BÜK, Ankara 'daki müzik eğitimi veren diğer kurumların kütüphaneleri içerisinde koleksiyonunun niceliği ve organizasyonu açısından en iyi durumda olan kütüphanedir. Buna karşın Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin müzik koleksiyonunun yetersizliği, kullanıcılar tarafından, özellikle de MSSF öğretim elemanları tarafından sıkça dile getirilmektedir. Diğer taraftan kütüphaneye öğretim elemanları tarafından yapılan her materyal alım isteği de karşılanmaktadır. Bu aşamada kütüphaneciler ile öğretim elemanları arasındaki olası iletişimsizliğin ya da kütüphanenin her materyal alımı isteğini karşılamasının yanlış bir politika olduğu söylenebilir. Ancak bu iki olasılık da bu çelişik durumu açıklamaya yeterli olamamaktadır.

Sonuç olarak BÜK ve M0 koleksiyonlarının MSSF 'nin eğitim öğretim ve araştırma faaliyetlerini tam olarak destekleyemediği bir problem olarak ortaya çıkmaktadır.

Araştırmamızın problem cümlesi ; " Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin ve Müzik Odası 'nın koleksiyonları, niçin hizmet vermeyi amaçladığı Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü 'nün eğitim - öğretim ve araştırma faaliyetlerinden kaynaklanan bilgi gereksinimlerini tam olarak karşılayamamaktadır?" şeklinde oluşturulabilir.

I.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZİ

Türkiye 'de müzik kütüphanelerinin sayıları tam olarak bilinmemekle birlikte müzik eğitimi veren hemen her kurumun

bünyesinde kurulmuş oldukları görülmektedir. Ankara örneklemindeki üç kütüphanenin mevcut koleksiyonlarıyla kullanıcılarına yeterli hizmetler veremedikleri gözlenmektedir.

Diğer taraftan ülkemizde, kurulu veya yeni kurulmakta olan bir müzik kütüphanesinin çalışmalarını hangi düzey ve doğrultuda yürüteceği, koleksiyonunu nasıl oluşturacağı ve geliştireceği konusunda yapılmış bilimsel bir çalışma bulunmamaktadır.

Müzik kütüphanelerinin en etkin hizmetleri verebilmesi için nitelik ve nicelik açısından yeterli bir koleksiyona sahip olmaları gerekir. Ancak iyi bir koleksiyonun ölçütleri neler olmalıdır ? Müzik konusundaki gereksinimler hangi tür materyallerle ve hangi yollarla karşılanabilir ?

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara' da bulunan müzik eğitimi veren diğer eğitim kurumlarının kütüphanelerine göre gerek parasal gerekse mevcut koleksiyonu açısından daha iyi durumdadır. Buna karşın kullanıcılarının gereksinimlerini tam olarak karşılayamadığı gözlenmektedir.

Çalışmamızın amacı, BÜK ' nin koleksiyonunun BÜMSSFMB ' nün öğrenci ve öğretim elemanlarının gereksinimlerini karşılayamamasının nedenlerini incelerken, müzik kütüphanelerinde koleksiyon geliştirme çalışmalarının esaslarını ve kurallarını da ortaya çıkartmaktır. Bu şekilde, mevcut veya bundan sonra kurulacak olan müzik kütüphanelerinin koleksiyon geliştirme çalışmalarına da ışık tutulacağı düşünülmektedir.

Hipotezimiz " Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ' nin koleksiyonunun Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü ' nün kullanıcılarının gereksinimlerini karşılayamamasının nedeni koleksiyon geliştirme çalışmalarının adı geçen kütüphanenin farklı düzey ve amaçlı kullanıcılarına yönelik olarak programlı bir şekilde yürütülmemesi , dolayısıyla yeterli bir koleksiyonun oluşturulamamış olmasından kaynaklanmaktadır. " şeklinde oluşturulmuştur.

I.3. ARAŞTIRMANIN ALANI

Çalışmamızda üniversite düzeyinde müzik eğitimi veren kurumların bünyelerinde kurulan müzik kütüphanelerini örnekleyen BÜK ve M0 ele alınmıştır.

Araştırmada Ankara'da bulunan müzik eğitimi veren Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü ve BÜMSSFMB 'nün kütüphanelerinin incelenmesi planlanmıştır. Ancak 1996 yılının Kasım ayında bu kütüphanelerde yapılan incelemelerde Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Kütüphanesi' nin kuruluş yıllarında oluşturulan ve materyallerinin büyük bir bölümü kayıp olan koleksiyonuyla hizmet vermekte olduğu, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Kütüphanesinin de 15 yıldır kapalı olduğu öğrenilmiştir.

Bu kütüphanelerin koleksiyonlarının ne şekilde oluşturulduğu ve mevcut koleksiyonun durumu konusunda bilgilere ulaşılamamıştır. Bunlara ek olarak çalışmamızın yürütülebilmesi için gerekli olan bilgilere de ulaşılamayacağının anlaşılması üzerine çalışma

alanı, BÜMSSFMB 'nün bilgi gereksinimini karşılayan BÜK ve MO ile sınırlandırılmıştır.

BÜK koleksiyonunda müzik konulu kitap, danışma kaynakları, süreli yayın, tez, mikroform, video kaseti, ekler bulunmaktadır. Bu materyaller ilgili oldukları birimlerde kullanıma sunulmuşlardır. BÜK içerisinde ayrı bir birim olan MO ise MSSF bünyesinde kurulmuş, 1990 yılında BÜK bünyesinde hizmetlerini sürdürmeye devam etmiş ve etmektedir. MO koleksiyonu ise notalar, görme engelliler için notalar (braille), CD, ses kaseti ve plaklardan oluşmaktadır. Çalışmamızda her iki koleksiyon da ele alınmıştır.

MSSF Türkiye 'de fakülte düzeyinde müzik eğitimi veren ilk müzik eğitimi kurumudur. Müzik ve Tiyatro bölümlerinden oluşan Fakülte 'de ortaöğretim düzeyinde eğitim veren MHO da bulunmaktadır.

1996-1997 öğretim yılında BÜMSSF 'nin 81'i MHO 'nun orta, 67'si lise , 103'ü lisans hazırlık , 106'sı lisans , 43'ü de yüksek lisans ve sanatta yeterlilik olmak üzere toplam 400 öğrencisi bulunmaktadır. Fakülte 'nin ayrıca 51 tam zamanlı, 62 yarı zamanlı akademik personeli ve BASSO 'nun da 81 üyesi bulunmaktadır. (2)

Araştırmamızda BÜMSSFMB öğretim elemanları ve öğrencileri ile MO 'nun kullanıcılarına anket uygulanmıştır.

BÜKMO 'nda uygulanan anketimize toplam 92 denek katılmıştır. Kütüphanenin müzik koleksiyonunu kullanmakta olan kullanıcılar

---

(2) MSSF öğretim elemanları ve öğrencilerinin sayıları MSSF Öğrenci İşleri Müdürlüğü'nden alınmıştır. Rakamlar 1997-98 öğretim yılına aittir.

içerisinde bulunan MSSF öğretim elemanları ve öğrencileri hedef kitle olarak seçilmiştir. Yarı zamanlı ve tam zamanlı toplam 113 öğretim elemanından 20 kişiye anket uygulanmıştır. Bu durumda ankete katılan öğretim elemanı oranı % 18 'dir. Öğrencilerden de toplam 254 öğrenciden 39 kişiye anket uygulanmıştır. Bu durumda ankete katılan öğrencilerin oranları da % 16 'dır. 33 anket formu da üniversite mensubu olmayan kullanıcılara uygulanmıştır.

Belirtilen oranlara göre örneklemimiz evreni temsil etmektedir.

Bu rakamların belirlenmesi ve anket çalışmasının değerlendirme aşaması, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi öğretim elemanı Doç.Dr. Aydın Erar 'ın gözetiminde yapılmıştır.

Araştırmamızda ayrıca BÜK ve MO 'nın koleksiyonları da nicelik açısından incelenmiştir. BÜK koleksiyonu ile ilgili incelemelerde, müzik materyallerinin kütüphanenin kuruluş yılından itibaren ne şekilde geliştiği ve hangi yollarla sağlandığı ortaya çıkartılmıştır. Böylece müzik koleksiyonunun gelişiminin belirli bir plan çerçevesinde düzenli bir biçimde yapılıp yapılmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca BÜK 'nin müzik koleksiyonu konu içeriği açısından da incelenmeye çalışılarak bu amaçla kütüphanenin etkileşimli katalog programı olan BLISS 'ten her materyalle ilgili sınıflama numaralarına erişilmiştir. BÜK 'nde müzik materyallerinin sınıflandırılmasında kullanılan Library of Congress Classification (LCC) 'a göre genel ve uygulamalı müzik "M", kuramsal müzik "ML" ve müzik eğitimi "MT" konularındaki koleksiyonların yıllara göre kütüphaneye geliş sayıları da incelenmiştir. Bu inceleme ile de BÜK 'nin müzik koleksiyonunun gelişiminde konusal bir dengenin

dikkate alınıp alınmadığı ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

MO koleksiyonunda bulunan materyallerin sayısal olarak değerlendirilmesinin yanısıra içerik değerlendirmesi de yapılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla müzik eğitimi veren kurumların bünyelerinde kurulmuş olan temel bir müzik kütüphanesinde bulunması gereken materyalleri içeren "A Basic Music Library" adlı eser kullanılmıştır. Bu bibliyografik eserde listelenen künyeler MO koleksiyonu ile karşılaştırılarak koleksiyonun temel bir müzik kütüphanesi koleksiyonuna olan yakınlığı ölçülmeye çalışılmıştır.

" A Basic Music Library " konu uzmanları tarafından hazırlanmış bir eserdir. American Library Association tarafından yayınlanan eseri Music Library Association hazırlamıştır. Bu nedenle güvenilir bir eserdir. Eser, bulgular bölümünde MO koleksiyonunun değerlendirildiği bölümde geniş olarak tanıtılmıştır.

BÜK ve MO koleksiyonları ile ilgili olarak yapılan incelemelerle kütüphanenin koleksiyon geliştirme çalışmaları ile ilgili somut verilere ulaşılmıştır.

I.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırmamızda, bilimsel araştırma yöntemi olan betimleme yöntemi uygulanmıştır.

"Betimleme yöntemi mevcut durumları, koşulları ve özellikleri ortaya koymaya çalışırken verilerin analizi ve açıklanması sureti ile yorumlama, değerlendirme ve yeni durumlara uygulanacak şekilde genellemelere varma gibi işlemlere yer vermektedir " (Kaptan 1977 : 140)

Araştırmada BÜK 'nin mevcut müzik koleksiyonunun gereksinimleri

hangi ölçüde karşıladığını belirlemek ve BÜMSSF ' nin gereksinimlerinin düzeyini ortaya çıkartmak amacıyla bir anket uygulamaya karar verilmiştir. Anket çalışmasıyla, özellikle BÜMSSF öğretim elemanlarına ulaşılması amaçlanmıştır. Bu amaçla BÜMSSF Müzik Bölümü ' ne 12.Mayıs.1996 tarihinde sözlü , ilki 25.Temmuz.1996 tarihinde olmak üzere iki kez yazılı başvuruda bulunulmasına karşın olumlu bir yanıt alınamamıştır. Anket çalışmamızın hedef kitlesi olan MSSF öğretim elemanları ve öğrencilerine ulaşabilmek amacıyla anketin BÜK Müzik Odası 'nda uygulanmasına karar verilmiştir. Bu şekilde anket çalışmasına, MSSF öğretim elemanları ve öğrencileri içerisinde alınan örneklem sayısına ulaşıncaya kadar devam edilmiştir. Anket Ekim-1996 , Aralık-1996 tarihleri arasında Müzik Odası' nda uygulanmıştır.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde betimsel istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada veri toplama tekniklerinden görüşme tekniğinden de yararlanılarak BÜK 'nin koleksiyon geliştirme çalışmaları , MSSF öğretim elemanlarının BÜK ve MO koleksiyonları ile ilgili görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. BÜK yöneticileri ile de görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca katılarak gözlem de yapılmıştır.

Araştırmamızda anket ve görüşmelere ek olarak BÜK ve MO koleksiyonlarını değerlendirme çalışması da yapılmıştır. Bu değerlendirmede BÜK 'nin müzik koleksiyonu hem nitel hem de nicel yönleriyle incelenerek koleksiyon geliştirme çalışmalarının belirli bir düzen içerisinde yapılıp yapılmadığı ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. MO 'nın koleksiyonunun değerlendirilmesinde ise temel

bir müzik koleksiyonu baz alınmıştır. Bu amaçla "A Basic Music Library" adlı kaynakta listelenen müzik eserleri MO koleksiyonu ile karşılaştırılmıştır.

I.5. DÜZEN

Araştırma raporu 6 bölümden oluşmaktadır.

I.Bölüm : Giriş bölümüdür. Bu bölümde konunun önemi, araştırmanın amacı ve hipotezi, araştırma yöntemi, çalışma alanı, kullanılan veri toplama teknikleri, araştırma raporunun düzeni, ve kullanılan kaynaklar hakkında bilgi verilmektedir.

II.Bölüm : Bu bölümde müzik konusu ele alınarak müzik eğitimi ve müzik eğitiminde araştırma konularına yer verilmiştir. Türkiye'de müzik eğitimi konusu da yine bu bölümde ele alınmıştır. Daha sonra müzik kütüphaneciliği konusunun üzerinde durularak müzik kütüphaneleri türleri, koleksiyonları açısından ele alınmıştır. Müzik kütüphaneleri dernekleri de bu bölümde tanıtılmıştır. Ankara 'da bulunan müzik eğitimi veren kurumların müzik kütüphaneleri yine bu bölümde tanıtılmıştır. Son olarak içerik açısından müzik eğitimi veren kurumların gereksinimlerini karşılayabilecek koleksiyona sahip olan ve Ankara 'da bulunan diğer müzik kütüphaneleri de tanıtılmıştır.

III.Bölüm : Koleksiyon geliştirme ve müzik kütüphanelerine ayrılmıştır ; koleksiyon geliştirmenin amaçları, unsurları, koleksiyon geliştirme politikaları ve müzik kütüphanelerinde

koleksiyon geliştirme konuları bu bölümde ele alınmıştır.

IV.Bölüm : BÜK, MO ve BÜMSSF bu bölümde tanıtılmıştır. BÜK 'nin koleksiyonu, koleksiyon geliştirme çalışmaları, MO 'nın koleksiyonu, donanımı, birimde verilen hizmetler bu bölümde ele alınmıştır. MSSF ise bölümleri, öğretim elemanları ve öğrencileri ile bu bölümde tanıtılmıştır.

V.Bölüm : Anket bulguları, BÜK 'nin koleksiyonunun değerlendirilmesi ve MO 'nın koleksiyonunun değerlendirilmesi bu bölümde ele alınmıştır.

VI. Bölüm : Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir, önerilerde bulunulmuştur.

I.6. TERMİNOLOJİ

Kitap Dışı Materyal : " Fiziksel görünüm bakımından kitap, gazete, doküman, süreli yayın gibi materyallerden farklı olan, kullanıcıların duyu organları aracılığıyla deneyim kazanmasını sağlayan plak, kaset, filmşeridi, radyo, televizyon, mikrofilm, mikrofiş, model, numune, afiş, poster, harita vb. çeşitli bilgiler içeren, gerektiğinde bir araç yardımıyla kullanılabilen bilgi kaynaklarına ve araç-gerece kitap dışı materyaller denir. " (Tonta 1983:125)

Koleksiyon Geliştirme : Kütüphanelerin, "toplumun eğitim ve boş zamanlarını değerlendirme ihtiyacını karşılayacak materyalleri seçmek, bu amaçla kütüphanenin hizmet ettiği toplum veya kuruluşu tanımak ve hangi ihtiyaç ve materyallerin öncelik alacağına karar verme sürecidir." (Bloomberg ve Evans 1989:41)

Konservatuvar : "Müzik kuram ve tekniklerinin uygulamalı bir biçimde öğretildiği bir meslek okuludur." (Ali 1987:179)

Müzik Kütüphanesi : Müziğe ayrılmış, koleksiyonu müzik konulu çeşitli formdaki materyallerden oluşan kütüphane.

I.7. KAYNAKLAR

Araştırmanın başlangıcında konuyla ilgili eserlere ulaşabilmek için öncelikle yayın taraması yapılmıştır.

Dissertation Abstract [CD-Rom Edition] (1983-1996)

Library and Information Science Abstracts (1969-1992)

Library and Information Science Abstracts [CD-Rom Edition]
(1993-1995)

Library Literature (1949-1996)

Social Sciences Citation Index [CD-Rom Edition] (1981-1996)

Türkiye Bibliyografyası (1935-1992)

Türkiye Makaleler Bibliyografyası (1952-1992)

Ayrıca kütüphanecilik konusundaki tek süreli yayınıımız olan Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni (1952-1986) Türk Kütüphaneciliği (1987-1997) dergileri de taranmıştır.

Araştırma raporunun yazımında H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü tarafından yayımlanan " Yüksek Lisans ve Doktora - Sanatta Yeterlilik Tezleri Yazım ve Basım Yönergesi " (1989) 'ne uyulmuştur.

II.BÖLÜM

MÜZİK VE MÜZİK KÜTÜPHANECİLİĞİ

II.1. MÜZİK

II.1.1. TANIM

Müzik sözcüğünün kökeni, " Yunan mitolojisindeki esin perilerine verilen "Musa" adına dayanmaktadır " (1) .

Anlam olarak müzik "duygu, düşünce ve imgeleri tek sesli ve çoksesli olarak anlatma sanatı, bu biçimde düzenlenmiş seslerden oluşan yapıtların okunması ya da çalınması" olarak tanımlanmaktadır (Sözer 1986:520).

Bir başka tanıma göre de müzik, "insan ya da çalgı seslerinin, belli bir biçimsel güzellik ya da duygusal ifade yaratacak biçimde düzenlenerek bir araya getirilmesini içeren sanat dalı" dır (1) .

Müzik çok geniş kitlelere ulaşan ve insanların yaşamlarının her döneminde etkileşim halinde buldukları bir sanat dalıdır. Bunun yanısıra müziğin en önemli özelliklerinden birisi, evrensel olmasıdır. Müzik, Dünya üzerinde yaşayan, dilleriyle, yaşam tarzlarıyla, hayata bakış açılarıyla farklı kültürel özelliklere

---

(1) "Müzik", Ana Britannica : Genel Kültür Ansiklopedisi, İstanbul : Ana Yayıncılık, (1989), 361.

sahip olan insan toplulukları arasındaki iletişimi sağlayan bir araçtır.

Tarih boyunca ortaya koyulan müzik ürünleri, müziğin ortaya çıktığı ilk zamanlardan itibaren güzel sanatlar içerisinde popülerliğini hiç kaybetmeyen bir dal olduğunu kanıtlar. Günümüzde de müziğin insanlar üzerinde büyük etkiler yarattığını görmek mümkündür. Müziğin bu denli popüler olmasının nedenleri başlı başına bir araştırma konusu olmakla birlikte insanlar üzerindeki etkilerinin devam edeceğini tahmin etmek yanlış olmaz.

Müzikle ilgili ilk veriler İlkçağa kadar uzanmaktadır. Bu geniş zaman dilimindeki gelişmeleri incelemek, ayrı bir araştırma konusu olabilecek kadar kapsamlıdır. Müziğin gelişim süreci, çeşitli devirler açısından ele alınmaktadır. Burada müzik tarihindeki önemli gelişmeler, başlıklar halinde ve genel hatlarıyla sunulacaktır.

İlkçağda "yalnızca melodi ve ritmden bileşik olan müzik, şiir ve dansla da karışık durumdaydı" (2). Bu dönemde görülen " ilahi ve kasidelerin tek sesli ve lirik ilk müzik yapıtlarını oluşturdukları bilinmektedir." (Sözer 1986:520) Müziğin bu dönemdeki en belirgin özelliği, yalnızca ritm ve melodiden oluşması ve tek sesli olarak dans eşliğiyle seslendirilmesidir.

Ortaçağda müziğin din felsefesiyle iç içe olduğu görülmektedir. Mimaroglu, bu dönemdeki müzik ürünlerinin sanattan çok dinsel kaygılarla üretilmiş olduğunu, bunun da müziğin evrimini

---

(2) "Müzik" Müzik Ansiklopedisi, Ankara : Sanem Matbaası, (1985), s.874.

geciktirdiğini belirtir (Mimaroğlu 1995:19). Bu olumsuzluklara karşın müzik tarihinin en önemli gelişmelerinden bir tanesi bu dönemde gerçekleşir. Günümüzde "çağdaş müzik" olarak adlandırılan çoksesli müzik denemelerinin ve ilk uygulamalarının bu dönemde ortaya çıktıkları görülmektedir (Mimaroğlu 1995:22).

Rönesans , " çoksesli müziğin egemen olduğu ilk dönemdir " (2) . Avrupa 'da bir aydınlanma dönemi olarak bilinen Rönesans ' ın müziği de etkilediğini, çoksesli müziğin temellerinin bu dönemde atıldığını görmekteyiz. Klasik dönemin en önemli özelliği, "müziğin şiir, dans gibi unsurlardan kurtulması ve armoni biliminin etkisi altında gelişmesidir " (2) .

Klasik ve Romantik dönemlerdeki en büyük atılım, XVII.yy 'da bugünkü anlamda ilk opera eserlerinin oluşturulmuş ve sahnelenmiş olmasıdır (Altar 1993:5) .

Son olarak çağdaş dönem, günümüz müziğini de içine alan bir dönemi kapsamaktadır. Teknolojinin gelişmesinden etkilenen "müziğin tüm unsurları XIX. yy' dan itibaren değişmeye başlamıştır " (2) .

"Müziğin en çok yaygınlaştığı dönem XX. yy olmuştur. Bunun nedeni ise kitle iletişim araçları ve teknolojide görülen gelişmelerdir " (3) .

Evrensel müzik, Ortaçağdan itibaren çeşitli kurum ve

---

(3) "Müzik" Müzik Ansiklopedisi, Ankara : Sanem Matbaası, (1985), s.874.

(4) "Müzik" Ana Britannica : Genel Kültür Ansiklopedisi, İstanbul : Ana Yayıncılık, (1989), s.363.

sanatlardan etkilenerek ve günümüze kadar büyük atılımlar göstererek gelişimini sürdürmüş ve sürdürmektedir. Bu gelişim süreci içerisinde "bir devrin veya bir ülkenin, hatta bir artistin sanat eserlerinde ortak olan karakter " (4) olarak tanımlanabilecek çeşitli ekoller ortaya çıkmıştır. Bu ekoller bir bakıma, ortaya çıktıkları ülkenin, dönemin veya onun yaratıcısı olan sanatçının kültürel ve sanatsal özelliklerini yansıtır. Bu anlamda çoksesli müzik çalışmalarının yürütüldüğü her kurumda ve her ülkede çeşitli dönemlerde belirli ekollerin bulunduğu söylenebilir.

Türk müzik kültüründe "batı müziğinin etkilerinin görülmeye başlandığı 1826 " (5) yılından günümüze kadar Türk Müziği ve Batı Müziği tartışmalarının zaman zaman azalarak veya çoğalarak süregeldiği görülmektedir. (5) Bu tartışmalar çoksesli evrensel müzik ile geleneksel Türk müziği arasında bir tercih yapılması düzeyinde sürmektedir. (6)

Kültürümüze batı müziği resmi olarak " 1826'da II.Mahmut'un Mehterhane ' yi kaldırarak Mızıka-yı Humayun'u kurmasıyla girmiştir" (7). Bu olaydan cumhuriyetin ilanına kadar süren dönemde, batılı bestecilerin gerek müzik eğitimi vermek gerekse çeşitli temsiller sunmak amacıyla ülkemize geldikleri bilinmektedir. Önder Kütahyalı 'nın evrensel müziğin ülkemize girmesinde bir hazırlık

---

(4) "Müzik" Ana Britannica : Genel Kültür Ansiklopedisi, İstanbul : Ana Yayıncılık, (1989), s.363.

(5) "Müzik" Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, İstanbul : İletişim Yayınları, (1985), s.1212.

(6) Türk ve Batı müzikleri konularındaki tartışmalar için bkz. Ali Filiz, Müzik ve Müziğimizin Sorunları. İstanbul : Cem Yayınevi, (1987)

süreci olarak gördüğü bu dönemdeki gelişmeler, cumhuriyetten sonraki müzik çalışmalarını önemli derecede etkilemiştir(Kütahyalı 1981:101). Bir bakıma Türkiye 'deki evrensel müziğin ve müzik eğitiminin temellerinde, belirtilen yabancı müzik adamlarının önemli rolleri olduğu söylenebilir.

Türk evrensel müziğinin gelişim süreci, Cumhuriyetten sonra müzik eğitimiyle güçlenerek sürmektedir.

II.1.2. DEĞERLENDİRME

Çağdaş müziğin Türkiye 'deki gelişimi, Batı ile karşılaştırıldığında büyük farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar müzik kurumlarının oluşumunda ve hatta günümüzdeki müzik uygulamalarında bile etkilerini göstermektedir.

Türk müzik geleneğinin en önemli müzik türü sanat müziği olarak bilinen türdür ki bu türün gelişim süreci içerisinde "ürünlerin yüksek duyguları öne çıkarıcı" özelliğe sahip olmasının sanat müziği tarihi boyunca en önemli kriter olduğu görülmektedir (7) . Bundan anlaşılacağı gibi sanat müziğinin en önemli özelliği insanların duygularını hedef almış olmasıdır.

Batı 'da ise çoksesli müziğin Ortaçağ ' dan itibaren ele alındığını ve müzik tekniğinin bilimsel temellere dayanarak geliştiğini görüyoruz.

Ülkemizde çoksesli evrensel müziğin sistemli bir şekilde ele

---

(7) "Müzik" Müzik Ansiklopedisi, Ankara : Sanem Matbaası, (1985), s.1231.

alındığı dönem Cumhuriyet yıllarıdır. Yani çoksesli müzikle tanışmamız çok eskilere dayanmamaktadır.

Bu tablo Türkiye 'deki müzik kültürünün , verilen müzik eğitiminin, dolayısıyla müzik ürünlerinin, müzik materyallerinin ve müzik kütüphanelerinin günümüzdeki durumunu daha iyi değerlendirmemize yardımcı olacaktır.

II.2. MÜZİK EĞİTİMİ

II.2.1. TANIM

Müzik eğitimi, "bireyin genel ve müziksel davranışlarında kendi müziksel yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişimler oluşturma süreci" (Uçan 1994:35) olarak tanımlanabilir.

Müzik eğitimi yalnızca profesyonel anlamda mesleki bir eğitim sürecini değil, "okul öncesi dönemden başlayıp ilkokul, orta ve lise boyunca devam eden" (Ali 1987:103) hatta bireyin yaşamı boyunca süren geniş bir dönemi kapsar. Marc (1986:232) orta öğretim kurumlarında ve özellikle özel eğitimde verilen müzik eğitiminin yararlılığını savunmaktadır.

Uçan (1994:35) müzik eğitiminin boyutlarını şu şekilde sınıflandırmaktadır :

- Müziksel işitme, okuma, yazma eğitimi,
- Şarkı söyleme eğitimi,
- Çalgı çalma eğitimi,

- Müzik dinleme eğitimi,
- Müziksel bilgilenme eğitimi,
- Müziksel yaratma eğitimi,
- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi,
- Müziksel kişilik geliştirme eğitimi.

"Müzik eğitimine ilişkin planlama ve uygulamalar ülkeden ülkeye ,bir ülkede kurumdan kuruma ve bunların her birinde dönemden döneme değişiklikler göstermektedir " (Uçan 1994 : 35) . Bu da müzikteki değişimlerin kültür, çevre ve zaman kavramlarından önemli derecede etkilendiğini gösterir. Bir başka anlatımla, müzik eğitiminde de çeşitli ekollerin bulunduğu söylenebilir.

Türkiye 'de müzik eğitimi "örgün ve yaygın olarak düzenlenmekte ; genel ve mesleki olmak üzere iki ana çerçevede planlanıp uygulanmaktadır" (Uçan 1994:35) .

II.2.2. MÜZİK EĞİTİMİNDE BÜTÇE

Müzik eğitiminin parasal boyutlarının büyüklüğü bilinmektedir. Bütçe planlamalarında temel harcamaları Walker şu başlıklar altında toplamıştır (1989:75) ;

- Yeni donanımlar,
- Donanımlardaki değişiklikler,
- Müzik kütüphanesi,
- Seyahatler,
- Baskı masrafları,
- Onarım ve bakım harcamaları,

- Yarışma ve festival harcamaları,
- Sözleşme masrafları,
- Konser giysilerinin bakımı,
- Diğer harcamalar için ayrılan pay.

Müzik kütüphanesinin fakülte bünyesi içerisinde bulunduğu ve maddi kaynaklarının fakülte bütçesi tarafından karşılandığı düşünülerek kütüphane harcamaları yukarıdaki listede yer almıştır.

Tüm bu harcamalar müzik eğitiminin maddi boyutlarının büyüklüğünü göstermektedir.

II.2.3. MÜZİK EĞİTİMİNDE ARAŞTIRMA

"Modern eğitim anlayışı öğrencilerin belirli konuları ezberlemesi yerine onları araştırıp öğrenmeye ve yorum yapmaya yöneltmektedir" (Atılğan 1991:70). Müzik eğitimcilerinin sorumlulukları da buna paralel olarak artmaktadır.

"Müzik eğitimcilerinin araştırma faaliyetlerinde bulunmalarının birçok nedeni vardır, ancak genel olarak bu üç kategoride toplanabilir ;

1. Müzik eğitiminde uygulama ile ilgili sorunlara çözümler bulmak,
2. Yalnızca araştırma teknikleri ile çözülebilecek problemlere dair kişisel merakı gidermek,
3. Diğer araştırmacıların, uygulamacıların, müfredat hazırlayıcılarının ve müzikle ilişkili diğer bilim dallarının kullanabileceği, müzik eğitimine dair bir bilgi ağacı oluşturmak." (Marc 199 :286)

Görüldüğü gibi müzik eğitimcilerinin araştırma faali-

yetleri, müzik eğitimi yöntem ve tekniklerinden bireylerin ilgi alanlarına kadar uzanan geniş bir alana yayılmaktadır. Müzik eğitimcileri bir taraftan müfredat programlarından kaynaklanan sorumluluklarını yerine getirmeye çalışırken, diğer taraftan eğitim uygulamaları ile ilgili sorunlara çözümler bulmak amacıyla araştırma faaliyetlerini sürdürmektedirler. Ayrıca kendi ilgi alanları doğrultusunda da bilgiye gereksinim duymaktadırlar.

Müzik eğitimi araştırmalarında kullanılan bilimsel yöntemler de müzik kütüphanesinin koleksiyonunun hangi doğrultuda geliştirileceği konusunda bazı ip uçları verebilir. Bu yöntemleri Phelps (1993 : 7) şu şekilde belirtmiştir ;

- Estetik,
- Betimleme,
- Tarihsel yöntem,
- Felsefi yöntem,
- Nitel ve deneysel yöntem,
- Yarı deneysel yöntem.

Bu yöntemler kullanılarak yapılacak olan araştırmalarda, müzik eğitimi veren kurumun başta içinde bulunduğu ve ilişki içerisinde bulunduğu kültürlerin müzik tarihi ile ilgili materyallere gereksinim duyulacaktır. Estetik, nitel ve deneysel yöntemler kullanılarak yapılacak olan araştırmaları en uygun biçimde destekleyebilecek olan materyal türü ses ve video kasetleri ve Compact Disc'ler olacaktır.

"Bazı araştırmalar, diğerlerine göre kütüphane materyallerinin daha yoğun kullanımını

gerektirir. Tarihsel, estetik, felsefi ve nitel araştırmalar, betimsel, deneysel ve yarı deneysel araştırmalara göre daha çok kütüphane ve arşiv belgelerinden yararlanmayı gerektirir " (8).

Müzik araştırmalarında kullanılan bilimsel yöntemler incelenerek, araştırmacıların hangi konularda ve hangi düzeylerde bilgiye gereksinim duydukları belirlenebilir. Böyle bir çalışma, müzik kütüphanecilerinin koleksiyon geliştirme çalışmalarında, özellikle de materyal seçimi konusunda yardımcı olabilir.

Müzik eğitimi konusunda gereksinim duyulan bilgilerin düzey ve içerik yönünden belirlenmesi ve tanımlanması, müzik kütüphanelerinin verecekleri hizmetlerin en uygun Şekilde planlanması ve geliştirilmesi açısından önemlidir.

Müzik eğitiminde kütüphanelerin önemini arttıran diğer bir konu da müzik eğitiminin maliyetidir. Walker, (1989:143) müzik eğitimi bütçelerinin müzik eğitimcilerini oldukça zorladığını, eğitimcilerin kullanmak zorunda oldukları nota, ses kaseti, video kaseti, film ve diğer materyallere erişebilmeleri için müzik kütüphanelerinin varlığına gereksinim duyulduğunu belirtmektedir. Müzik materyallerinin pahalı olmaları nedeniyle bu materyallere her eğitimcinin sahip olması beklenemez.

II.2.4. TÜRKİYE'DE MÜZİK EğİTİMİ

Türkiye ' de müzik eğitimi konusundaki gelişmeler

---

(8) "Research" A Guide to Research in Music Education , London : The Scarecrow Press, (1993).

Cumhuriyet öncesine kadar uzanmaktadır.

Uçan (1984:37) Osmanlı İmparatorluğu 'nda önceleri "tabl", sonraları "mehter" müziği çerçevesinde uygulanan askeri müzik eğitiminin, 1826 'dan itibaren batı müziğinin devletçe benimsenmesiyle "bando" müziği çerçevesinde yeni bir nitelik kazandığını belirtmektedir.

Konservatuvar niteliğindeki ilk müzik okulu " Maarif Nezareti'ne bağlı olarak kurulan ve Türk Sanat Müziği eğitimi veren Darülelhan 'dır. Darülelhan kuruluşundan dört yıl sonra kapatılmıştır " (Uçan 1984:37).

Cumhuriyet dönemindeki ilk ve en önemli gelişme "1924 yılında Musiki Muallim Mektebi 'nin açılmasıdır " (9) .

"Bu kurumun giderek yalnızca sanatçı yetiştiren bir kuruma dönüştürülmesi üzerine müzik öğretmeni yetiştirme işi 1937-38 eğitim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nde açılan Müzik Şubesi 'nde sürdürülmeye başlanmıştır. Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü 'nü, 1969 'da İstanbul 'da, 1973 'te İzmir 'de, 1977 'de Nazilli 'de ve 1981'de Bursa 'da açılan yeni Müzik Bölümleri izlemiştir." (Uçan 1984:40)

Bilindiği gibi konservatuvar, "müzik kuram ve tekniklerinin uygulamalı bir biçimde öğretildiği bir meslek okuludur " (Ali 1987:179) .

"Musiki Muallim Mektebi bünyesinde kurulan ilk konservatuvarla ilgili kanun 1940 yılında kabul edilmiş ,

---

(9) Ankara Devlet Konservatuvarı : Otuzuncu Yıl . Ankara : Devlet Konservatuvarı, 1966, s.6.

müzik öğretmeni yetiştiren bölüm Gazi Eğitim Enstitüsü ' ne geçtikten sonra Devlet Konservatuvarı ile ilgili yönetmelikte değişiklikler yapılmıştır " (10) .

20 Mayıs 1940 tarihinde onaylanan 3829 sayılı yasayla Devlet Konservatuvarı iki kısma ayrılmıştır ; a) Müzik Kısmı, b) Temsil kısmı. Müzik kısmı,

- 1) Kompozisyon,
- 2) Orkestra Yönetmenliği,
- 3) Piyano, org, arp,
- 4) Yaylı Çalgılar,
- 5) Üfleme ve Vurma Çalgılar,
- 6) Şan (opera, koro ve konser çalgıcılığı),

Temsil kısmı ise,

- 1) Opera,
- 2) Tiyatro,
- 3) Bale

bölümlerinden oluşmaktadır. (Ali 1987:124)

Musiki Muallim Mektebi 1937 yılında Milli Eğitim Bakanlığı 'na bağlı olan Gazi Eğitim Enstitüsü 'ne bağlanmıştır. 1982 yılının Eylül ayında da o yıl kurulan Gazi Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi 'ne bağlanmıştır. Günümüzde 11 ayrı müzik branşında eğitim veren Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Bölümü ' nün

---

(10) Ankara Devlet Konservatuvarı : Otuzuncu Yıl . Ankara : Devlet Konservatuvarı, 1966, s.6.

amacı, müzik eğitimcisi yetiştirmektir.

1986 yılında Bilkent Üniversitesi bünyesinde kurulan MSSF, ülkemizde fakülte düzeyinde kurulan ilk yüksek öğretim kurumudur. Fakülte, müzik ve tiyatro bölümlerinden oluşmaktadır.

II.3. MÜZİK KÜTÜPHANECİLİĞİ

II.3.1. TANIM

Müzik Kütüphanesi The Librarians ' Glossary adlı eserde "müziğe ayrılmış kütüphane" olarak tanımlanmaktadır (11) . Bu tanımdan müzik kütüphanesi , koleksiyonu müzik konulu materyallerden oluşan bir kütüphane olarak algılanmaktadır. Aynı zamanda herhangi bir materyal formu sınırlaması getirmediği için bir nota veya ses kaydı arşivini de içine almaktadır.

Başka bir yaklaşıma göre ise müzik kütüphanesi, " klasik kütüphane ve kütüphanelerin müzik bölümlerinden farklıdır " (Jones 1979:13) . Müzik kütüphaneleri , koleksiyonlarının konusu dışında, farklı türdeki materyalleri bulundurmaları, farklı bir kullanıcı kitlesine hizmet sunmaları nedeniyle klasik kütüphane anlayışının dışında kalmaktadırlar.

Müzik kütüphanesi ile ilgili tanımlarda ortaya çıkan ilk özellik konudur. Müzik konulu materyaller, bir müzik kütüphanesinin koleksiyonunu oluşturur. Bu materyallerin biçimleri, ikinci bir

---

(11) "Music Library", The Librarians Glossary, London: Andre Deutsch (1977), s.560.

özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müzik kütüphaneleri, özel kütüphane tanımlarındaki "belirli bir konudaki gereksinimleri karşılayan konu kütüphanesi " (12) oldukları için, özel kütüphaneler grubuna girerler. Müzik kütüphanelerinin konu alanları müzikle sınırlıdır ve kuruluş amaçları, müzik konusundaki gereksinimleri karşılamaktır.

Müzik kütüphanelerine kitap dışı materyallerin girmesi, ses kaydı teknolojisinin 20. y.y. 'ın başlarında ortaya çıkması ile başlamıştır. Yirminci y.y.'ın ilk yıllarından itibaren sesli materyallerin kütüphane koleksiyonlarına girdiğini görüyoruz. Baysal (1987:107), 1940 'ta ABD 'de ses koleksiyonu bulunan 50 halk kütüphanesinin bulunduğunu, ilk ses arşivlerinin ise 1899 yılında Avusturya ve Almanya 'da kurulduğunu belirtmektedir.

Türkiye 'de, çeşitli kurum ve kuruluşların bünyelerinde kurulmuş olan kütüphanelerde müzik koleksiyonlarına rastlanmaktadır (Keskin 1994:26) .Bu koleksiyonlar, kütüphanelerin bağlı oldukları kurum ve kuruluşların gereksinimleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Ülkemizde, üretimi yapılan müzik materyallerini toplayan milli bir müzik arşivi bulunmamaktadır. Binark 'ın da belirttiği gibi (1981:212) Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu 'nda kesin bir hüküm bulunmadığı için sesli müzik materyallerinin derlenmesi mümkün olamamıştır . Ayrıca çeşitli tarihlerde hazırlanan Derleme Kanunu taslak ve tasarımlarında her türlü ses kayıtlarının derlenerek Milli Kütüphane'ye verileceği belirtilmesine karşın bu tasarılar

---

(12) "Special Library", The Librarians Glossary, London:Andre Deutsch (1977), s.774.

kanunlaştırılmamıştır.

II.3.2. MÜZİK KÜTÜPHANELERİNİN TÜRLERİ

Müzik kütüphaneleri, bağlı buldukları kurum ya da kuruluşlara, hizmet verdikleri kullanıcı kitlesine göre türlere ayrılırlar. ABD 'deki müzik kütüphanelerinin , kolej ve üniversitele-
rin , konservatuvarların, müzik enstitülerinin ve müzik okullarının bünyelerinde kurulmuş oldukları ayrıca bağımsız olarak bir halk kütüphanesi şeklinde de teşkilatlanmış oldukları görülmektedir.

(13)

Müzik kütüphanelerinin türlerini, yine bağlı buldukları kurumlara göre "1) Birinci el kaynakları bulduran araştırma kütüphaneleri, 2) Müzik eğitimi veren kurumların bünyesinde kurulmuş olan müzik okulu, üniversite ve yüksek okul kütüphaneleri, 3)Halk kütüphanelerinin müzik bölümleri, 4) Ticari kütüphaneler, 5) Film stüdyoları, radyo ve televizyon istasyonlarının kütüphaneleri " şeklinde sınıflandırabiliriz. (Asheim ve Byler 1968:302)

Araştırma koleksiyonlarında Avrupa ve ABD 'de "özellikle 1800'den önce basılmış nadir eserler ve el yazmalarının bulunduğu bilinmektedir" (Asheim ve Byler 1968:302) Bu koleksiyonlar, müzik araştırmacılarının birinci el kaynaklara ulaşabilecekleri en önemli kütüphanelerdir.

Birinci el kaynakları bulduran araştırma kütüphaneleri

---

(13) "Music, Musicology", World guide to Special Libraries, München : K.G.Saur, (1995), s.746.

grubunda ünlü bestecilerin ve müzisyenlerin bağışlarıyla oluşturulan özel koleksiyonlar ele alınabilir. Buna Türkiye 'deki en iyi örnek olarak, Ahmet Adnan Saygun 'un ölümünden sonra ailesi tarafından bağışladığı ve sanatçıya ait ilk el kaynakların bulunduğu Ahmet Adnan Saygun Müzesi gösterilebilir. Bilkent Üniversitesi'nde bulunan bu müze, müzik araştırmacıları tarafından kullanılmaktadır.

Eğitim öğretim programlarını desteklemek amacıyla kurulan okul kütüphaneleri ise "özel müzik okulları, konservatuvarlar, yüksek okul ve üniversitelerin müzik bölümlerinde " (Asheim ve Byler 1968:304) kurulmuşlardır. Bu kütüphanelerin koleksiyonları, bağlı buldukları eğitim kurumunun gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak oluşturulmuştur.

Türkiye ' de müzik eğitimi veren kurumların bünyesinde kurulmuş olan müzik okulu, üniversite ve yüksek okul kütüphanelerine ise Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Müzik Odası, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Kütüphanesi, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kütüphanesi örnek gösterilebilir.

Halk kütüphanelerinin müzik bölümlerini Asheim ve Byler üç gruba ayırırlar (1968:306) ; geniş araştırma koleksiyonları ki buna New York Halk Kütüphanesi, Philadelphia'daki Free Library ve Buffalo'daki Grosvenor Kütüphaneleri örnektirler, müziğe parasızlık nedeniyle çok az yer ayırabilmiş kütüphaneler ve orta büyüklükteki halk kütüphanelerinin müzik bölümleri.

Halk kütüphanelerinin müzik bölümlerine ise halk kütüphanelerimizin koleksiyonlarında bulunan çeşitli büyüklüklerdeki

kaset, CD, nota koleksiyonları örnek gösterilebilir.

Özel kütüphaneler grubunda ise "film stüdyolarının radyo istasyonlarının kütüphaneleri ile ticari kütüphaneler" (Asheim ve Byler 1968:309) bulunmaktadır.

Türkiye 'deki film stüdyoları, radyo ve televizyon istasyonlarının kütüphanelerini en iyi örnekleyen kurumlar, TRT kütüphaneleridir. TRT 'nin radyo ve televizyon müdürlükleri bünyesinde, müzik kaseti, CD ve nota arşivleri bulunmaktadır. Ayrıca günümüzde sayıları oldukça fazlalaşan özel radyoların çeşitli büyüklüklerdeki arşivlerini de unutmamak gerekir.

Türkiye 'deki müzik kütüphanelerinin Ankara örneğinde özel kurum ve kuruluşlar, konservatuvar, üniversite kütüphaneleri ve halk kütüphaneleri bünyesinde kurulmuş oldukları görülmektedir.

The New Grove Dictionary of Music and Musicians adlı eserde (14) müzik kütüphanelerinin türleri şu şekilde sınıflanmıştır ;

- Manastır kütüphaneleri,
- Katedral kütüphaneleri,
- Diğer dini kurum ve enstitülerin kütüphaneleri,
- Üniversite kütüphaneleri,
- Ulusal kütüphaneler,
- Halk kütüphaneleri ve müzeler,
- Konservatuvar kütüphaneleri,
- Müzik merkezlerinin kütüphaneleri,

---

(14) "Music Libraries", The New Grove Dictionary of Music and Musicians, London : Macmillan Publication Ltd., (1980)

- Besteci dernekleri,
- Opera kütüphaneleri,
- Müzik yayıncılarının kütüphaneleri,
- Radyo istasyonlarının kütüphaneleri,
- Özel kurumların kütüphaneleri,
- Özel kütüphaneler.

Walker ise müzik kütüphanelerini merkez müzik kütüphanesi (Central Music Library) ve bağımsız müzik kütüphanesi (Single Music Library) olarak iki grupta ele almıştır (1989:145). Bu ayrım akademik müzik kütüphaneleri için yapılmıştır. Merkez müzik kütüphanesi birkaç müzik okulunun gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan kütüphanedir. Bağımsız müzik kütüphanesi ise müzik eğitimi veren büyük veya küçük müzik okullarının bünyelerinde kurulmuş olan kütüphanelerdir.

II.3.3. KULLANICI

Müzik kütüphanelerinin kullanıcıları kütüphanenin türüne göre farklılıklar gösterirler. Örneğin müzik eğitimi veren bir kurumun bünyesinde bulunan müzik kütüphanelerinin kullanıcıları öğrenci ve öğretim elemanları olacaktır.

Halk kütüphanelerinin kullanıcıları ise " genellikle amatör olan ve bir müzik aleti çalan kişiler, şarkıcılar ve müzik öğretmenleridir " (Bryant 1985 : 5) .

Özel kütüphanelerde, özellikle de senfoni orkestralarının ve opera ve balelerin kütüphanelerindeki kullanıcı kitlesini de orkestra

elemenları veya opera sanatçıları oluşturur. Zaten bu kütüphanelerin amaçları bağlı buldukları kurumların gereksinimleri doğrultusunda koleksiyon geliştirmek ve hizmete sunmaktır.

II.3.4. PERSONEL

Müzik kütüphanecisinin müzik ve müzik kütüphanesi materyalleri konusunda gerekli bilgi donanımına sahip olması dışında kitap dışı materyaller konusunda da bazı becerilere sahip olması gerekir. Kütüphaneci donanımın temel bakımını yapabilecek ve kullanabilecek teknik beceriye sahip olmalıdır. Bunun dışında "kütüphanede bulunan materyalleri kullanma becerisine sahip olmalı, kullanıcılara önerilerde bulunabilmeli ve gelişmelerden haberdar olmalıdır" (Forthergill 1992:288).

Müzik kütüphanecisinin kullanıcı kitlesini ve koleksiyonunu iyi tanıması da verilecek hizmetleri etkiler.

II.3.5. MÜZİK KÜTÜPHANESİ MATERYALLERİ

Müzik kütüphanelerinin koleksiyonları da farklı türdeki materyallerden oluşmaktadır. Broadus , (1981:352) müzik kütüphanelerinin materyallerinin ; kitaplar, süreli yayınlar, müzik partitürleri ve ses kayıtları olarak dört grupta incelenebileceğini belirtmektedir. Ancak bu gruplamayı basılı ve basılı olmayan materyaller şeklinde yapmak da mümkündür. Basılı materyaller olarak ayrı bir başlık oluşturmamızın nedeni, müziğin kendine özel materyallere sahip olmasıdır.

II.3.5.1. BASILI MATERYALLER

Müziğin "kendine özgü bir dili vardır ve müzikteki sesler nota adı verilen sembollerle ifade edilir." (Krummel 19:482) Bu semboller, "müziğin yazılması için beş çizgiden oluşan ve porte adı verilen" (15) nota kağıdı üzerine yazılır. Basılı notalar, bu işaretlerin daha sonra okunması veya seslendirilmesi için hazırlanan materyallerdir.

Müzik kütüphanelerinin temel basılı materyalleri olan notalar eserleri icra edecek olan enstrüman sayısına ve türüne göre farklılıklar gösterirler.

Partitürler : Partitür, "birbiri üzerindeki iki veya daha fazla portelerde katılacak sesler veya aletler için parçaları gösteren, notalarla yazılmış bir müzik yapıtı uyarlamasıdır" (15) . Partitürler, birden fazla enstrüman ve sestem oluşan müzik eserlerinin yazıldığı notalardır. Her enstrümanın notalarının, alt alta gelecek şekilde yazılmasıyla oluşur.

"Esere katılacak her bir ses veya alet için müziği birbiri üzerindeki ayrı portelerde gösteren" partitürlere tam partitür denir (15). İçerik olarak tam partitür ile aynı olan, yalnızca boyutları küçük olarak basılmış partitürlere ise minyatür partitür adı verilir. Bunlardan başka, bir orkestra yapısının partitürüne orkestra partitürü, "piyano uyarlamasına

---

(15) "Score", The Librarians Glossary, London : Andre Deutsch (1977), s.560.

indirgenen bir orkestra ya da ses yapıtına piyano partitürü" (16) adı verilir. Partitürlerin ayrıca, eserlerdeki enstrümanlara göre ses partitürü, koro partitürü, org-ses partitürü, piyano-ses partitürü gibi, içeriklerine göre de kapalı partitür, açık partitür, cep partitürü, çalışma partitürü, kısa partitür ve prova partitürü gibi türleri vardır.

Kitaplar : Müzik kitapları, diğer konulardaki kitaplardan farklı değildirler. Bu materyaller , monograflar, biyografiler, ansiklopediler, rehberler, yıllıklar, sözlükler, kataloglardan oluşur. Müzik konusundaki seçim kaynakları ve bu konu alanına özel olan materyaller, koleksiyon geliştirme bölümünde ele alınacaktır.

II.3.5.2. KİTAP DIŞI MATERYALLER

Kitap dışı materyaller ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Tonta ' ya göre (1983:125) " fiziksel görünüm bakımından kitap, gazete, doküman, süreli yayın gibi materyallerden farklı olan, kullanıcıların duyu organları aracılığıyla deneyim kazanmasını sağlayan plak, kaset, film, filmşeridi, radyo, televizyon, mikrofilm, mikrofiş, model, numune, afiş, poster, harita vb. çeşitli bilgiler içeren, gerektiğinde bir araç yardımıyla kullanılabilen bilgi kaynaklarına ve araç-gerece kitap dışı materyaller adı verilir."

Müziğin yazılabilir, okunabilir, bir enstrümanla yorumlanabilir ve de kaydedilebilir olması nedeniyle müzik eserlerinin üzerinde kayıtlı bulunduğu materyal türleri de çeşitlenmektedir.

---

(16) "Score", The Librarians Glossary, London : Andre Deutsch , (1977), s.734.

Müzik kütüphanesinin koleksiyonunu oluşturan bu materyaller, teknolojideki gelişmelere paralel olarak değişiklikler göstermektedir.

Müzik kütüphanelerinde koleksiyon geliştirme bölümünde seçim ölçütleriyle birlikte daha geniş bir şekilde ele alınan bu materyaller, bu bölümde kısaca tanıtılmıştır.

II.3.6. MÜZİK KÜTÜPHANESİ DERNEKLERİ (17)

Dünyanın bir çok ülkesinde ulusal düzeyde müzik kütüphanesi dernekleri bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak ;

Canadian Association of Music Libraries, (Kanada)

Danish Music Library Association, (Danimarka)

Music Library Association, (ABD)

The New England Music Library Association, (UK)

gösterilebilir. Bu derneklerden MLA : Music Library Association, müzik kütüphaneciliği alanında iki yayını ile ünlüdür. Birincisi, temel bir müzik kütüphanesinde bulunması gereken materyalleri içeren "A Basic Music Library" adlı eser, ikincisi de "Notes : Journal of the Music Library Association" adlı süreli yayındır.

Bunlara ek olarak uluslararası müzik kütüphaneleri dernekleri de bulunmaktadır ;

International Association of Music Information Centres :IAMIC

---

(17) Müzik dernekleri ile ilgili bilgilere "Music, Association, Library" taramalarıyla INTERNET Alta Vista 'dan erişilmiştir. 1997.

International Association of Music Libraries : IAML

IAML, 1951 yılında kurulmuştur. 22 ülkedeki müzik kütüphanesi dernekleri IAML'ye üyedir. Derneğin sorumlulukları arasında müzik kütüphaneciliği konusunda uluslararası projeleri desteklemek, uluslararası ve ulusal standartları geliştirmeye destek olmak sayılabilir.

II.4. ANKARA 'DA MÜZİK EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN KÜTÜPHANELERİ

II.4.1. GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ MÜZİK BÖLÜMÜ KÜTÜPHANESİ (18)

Gazi Eğitim Enstitüsü, Müzik Bölümü Gazi Üniversitesi 'nin 1982 yılında kurulmasıyla Gazi Üniversitesi , Eğitim Fakültesi , Müzik Bölümü adını almıştır.

Bugün Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Bölümü'nde kullanıma açık olmayan bir kütüphane bulunmaktadır. Yaklaşık 15 yıldan bu yana kapısı açılmayan kütüphanenin koleksiyonunun fiziksel ve içerik özellikleriyle ilgili hiçbir bilgiye ulaşamamıştır.

---

(18) Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Başkanı Saadettin Ünal ile 16.12.1996 tarihinde yapılan görüşme.

II.4.2. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ, DEVLET KONSERVATUVARI KÜTÜPHANESİ (19)

Ankara ' da bulunan ikinci müzik okulu ise Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'dır. Devlet Konservatuvarı, Gazi Eğitim Enstitüsü ' nden ayrılırken kütüphane bu iki kurum arasında ikiye bölünmüştür.

Hacettepe Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı'nda çoğunluğu Musiki Muallim Mektebi'nden kalma, koleksiyonu kitap ve notalardan oluşan ve halen hizmet veren bir kütüphanesi bulunmaktadır. Konservatuvarın Ankara Beşevler'de bulunan binasının beşinci katında bulunan kütüphane, sınırlı koleksiyonuyla hem tiyatro hem de müzik bölümlerinin gereksinimlerini karşılamaya çalışmaktadır. Bu kütüphanenin koleksiyonunun yarısı tiyatro eserlerinden, diğer yarısı da müzik notaları ve partitürlerden oluşmaktadır. Kütüphanenin koleksiyonunun sayısı ile ilgili bilgiye ulaşamadım. Koleksiyon hakkında bilgi verebilecek kayıtların tutulmadığı kütüphanede 1970'li yıllarda ödünç verilen ancak halen iade edilmemiş olan 200' e yakın eserin bulunduğu öğrenilmiştir.

Kütüphanede yalnızca kitap ödünç verme hizmeti verilmektedir. Materyallere erişim, basit olarak hazırlanmış kart kataloglardan ve kütüphane görevlisinin yardımlarıyla sağlanmaktadır.

---

(19) Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kütüphanesi görevlisi Ömer Kan ile 16.12.1996 tarihinde yapılan görüşme ve aynı tarihte kütüphanede yapılan incelemeler.

II.4.3. ANKARA'DA BULUNAN DİĞER MÜZİK KÜTÜPHANELERİ

Ankara ' da çeşitli kurum ve kuruluşların bünyesinde müzik kütüphaneleri kategorisinde ele alınabilecek kütüphaneler bulunmaktadır. Ancak bu bölümde müzik eğitimi veren kurumların gereksinimlerini karşılayabilecek düzey ve içerikte koleksiyona sahip olan kütüphaneler hakkında bilgiler verilecektir. Müzik eğitimi veren kurumların öğrenci ve öğretim görevlilerinin zaman zaman bu kütüphaneleri de kullandıkları bilinmektedir.

Aşağıdaki kütüphanelerin seçiminde ölçütümüz Türkiye 'de fakülte ve konservatuvar düzeyinde eğitimi verilen çoksesli klasik müzik eserelerini içeriyor olmalarıdır.

II.4.3.1. T.C.KÜLTÜR BAKANLIĞI MİLLÎ KÜTÜPHANE GÜZEL SANATLAR BÖLÜMÜ (20)

Milli Kütüphane ' nin müzik koleksiyonu, 1948 yılından itibaren oluşturulmaya başlanmıştır (Borcaklı 1968:151) .

Milli Kütüphane ' nin nota koleksiyonu, Güzel Sanatlar Başkanlığı ' na ait olan ayrı bir bölümde bulunmaktadır. Koleksiyonda bulunan nota sayısı 2000 dir. Buna ek olarak kütüphanede 4000 plak ve 1000 video kaseti bulunmaktadır.

Milli Kütüphane Müzik Bölümü 'nün kurucusu olan Ahmet Borcaklı, 1968 yılında Milli Kütüphane'nin müzik koleksiyonunda 1274

---

(20) Milli Kütüphane Başkanlığı Güzel Sanatlar Birimi sorumlusu ile 12.01.1997 tarihinde yapılan görüşme ve aynı tarihte kütüphanede yapılan incelemeler.

plak, 220 ses bandı, 3839 nota bulunduğunu belirtmektedir (Borcaklı 1968:153) . Bu rakamlar ile kütüphanenin bugünkü koleksiyonu arasındaki farklılık düşündürücüdür. Sayısal veriler, son yirmidokuz yılda kütüphanenin müzik koleksiyonunda kayda değer bir gelişmenin olmamasının yanısıra mevcut koleksiyonun da yeterince korunamadığını ortaya çıkartmaktadır.

II.4.3.2. T.C.KÜLTÜR BAKANLIĞI, ANKARA DEVLET OPERA VE BALESİ KÜTÜPHANESİ (21)

Opera ve bale , 1949 tarihinde kurulan Devlet Tiyatroları'nın bünyesinde bulunuyorken 1958 yılında Devlet Opera ve Balesi adıyla ayrılmıştır. (22) Devlet Opera ve Balesi günümüzde Ankara, İstanbul, İzmir ve Mersin ' de olmak üzere dört ilde teşkilatlanmıştır.

Ankara Devlet Opera ve Balesi (ADOP) Kütüphanesi, kurumun çalışmalarını desteklemek amacıyla kurulmuştur. Koleksiyon, temsili yapılan opera ve bale eserlerinin orkestra materyali formları, genel ve müzik konulu müracaat eserleriyle sanat kitaplarından oluşmaktadır.

Koleksiyonda bulunan tüm materyallerin sayısı 11.000 dir.

---

(21) T.C.Kültür Bakanlığı Devlet Opera ve Balesi Kütüphanesi sorumlusu Semra Öz ile 21.10.1996 tarihinde yapılan görüşme ve aynı tarihte kütüphanede yapılan inceleme.

(22) T.C.Kültür Bakanlığı Devlet Opera ve Balesi : Ankara, İstanbul, İzmir. Ankara : Kültür Bakanlığı , (t.y.), s.18.

Koleksiyondaki materyaller eserlerin türlerine, enstrümanlarına ve Dewey Decimal Classification (DDC) 'a göre olmak üzere üç farklı şekilde sınıflanmıştır. DDC ' ye göre sınıflanmış olan müracaat eserlerine erişim kart katalogla sağlanmaktadır. Notalar ve orkestra materyalleri besteci adına göre alfabetik olarak sınıflanmıştır.

Her yeni sezonda sahnelenecek eserlerin notaları kütüphanede bulunmadığı takdirde diğer müzik kütüphanelerinden sağlanmaya çalışılmakta veya yurt dışından "kiralama" yoluyla elde edilmektedir. Bu yollarla kütüphaneye gelen eserlerin fotokopilerinin çekilerek koleksiyona katılması dışında materyal alımı yapılmamaktadır.

Kütüphane ' de bir kütüphaneci ve bir memur görev yapmaktadır.

II.4.3.3. CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI KÜTÜPHANESİ (23)

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) Kütüphanesi ' nin koleksiyonunun tamamı orkestra materyallerinden oluşmaktadır. Kütüphanede bulunan orkestra eserlerinin sayısı 1300 'dür. Bu materyaller, besteci adlarına göre sınıflanmıştır.

Kütüphane koleksiyonu, Orkestra Teknik Kurulu tarafından her yıl hazırlanan repertuar gereksinimlerini tam olarak karşılayama-

---

(23) Kütüphane sorumlusu ile 21.10.1996 tarihinde yapılan görüşme ve aynı tarihte kütüphanede yapılan incelemeler.

maktadır. Böyle durumlarda diğer müzik kütüphanelerine başvurulmaktadır. Bu müzik kütüphaneleri ; İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Kütüphanesi, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Kütüphanesi, Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası Kütüphanesi, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kütüphanesi, İstanbul ve İzmir konservatuvarlarının kütüphaneleri ve Ankara, İstanbul, İzmir ve Mersin Devlet Opera ve Balesi' nin kütüphaneleridir. Kütüphane görevlileri, yukarıda adları verilen diğer müzik kütüphanelerinin bağlı buldukları kurumların bütün gereksinimlerini tam olarak karşılamadıklarını, bu nedenle bu kütüphaneler arasında yoğun bir materyal alışverişinin yaşandığını belirtmişlerdir.

Kütüphanede üç memur görev yapmaktadır. Bu görevlilerden bir tanesi nota yazımı eğitimi almıştır.

II.5. SONUÇ

Müzik kütüphaneleri, müzik konulu çeşitli formlardaki materyallerden oluşan koleksiyonları ile kendine özel bir karakteristiğe sahip olan kullanıcılarına farklı kurum ve kuruluşların bünyesinde hizmetler veren kütüphanelerdir. Müzik kütüphaneleri buldukları ülkelerin müzik kültürlerinin belgelerini saklarken bu bilgileri gelecek kuşaklara aktarma sorumluluğunun yanısıra insanların müzik beğenilerini geliştirmek, örgün ve yaygın müzik eğitimini ve müzik uygulamalarını desteklemek sorumluluğunu da taşırlar. Koleksiyonlarını bu amaçla kurarlar , gelişimini bu doğrultuda gerçekleştirirler.

Müzik kütüphanelerinin koleksiyonları, yalnızca içerisinde buldukları kültürel çevrenin değil, farklı kültürlerle ait müzik ürünlerini de içerir. Müzik koleksiyonları ile ilgili en belirgin sınırlamalar, müzik kütüphanelerinin bağlı buldukları kurumların dolayısıyla kullanıcı kitlesinin gereksinimleri doğrultusunda belirlenir.

Bir müzik kütüphanesinin koleksiyonunun nitel ve nicel özellikleri, bağlı bulunduğu kurumun gereksinimlerinin yanısıra içinde bulunduğu ülkenin müzik kültürünü, müzik tarihini, müzik uygulamalarını, verilmekte olan müzik eğitimi ve daha genel olarak o ülkenin müziğe ve sanata verdiği önemi yansıtır. Bir müzik kütüphanesi değerlendirilirken, bu unsurların da dikkate alınması gerekir.

Türkiye 'de çağdaş müzik konusundaki gelişmelerin yavaş adımlarla ilerlemiş olmasının, girişimlerin müziğin kendi doğal gelişim seyri içerisinde değil de yenilikleri yakalayabilme telaşıyla yapılmasına neden olduğu görülmektedir. Bu çabalar özellikle Cumhuriyetten sonraki dönemde yoğunlaşmıştır.

Müzik eğitimi veren okulların temelleri daha önce atılmış olsa da bu konudaki en önemli kurumlar yine Cumhuriyet döneminde açılmaya başlamıştır. Bu konudaki gelişmelerin de günümüze değin sürdüğü söylenemez. Çünkü en önemli atılımların Cumhuriyetin ilk yıllarında gerçekleştiği görülmektedir. Müzik eğitimi veren kurumların kütüphanelerine bakıldığında, bu konunun da pek fazla önemsenmediği göze çarpmaktadır. Ankara'da müzik eğitimi veren en

eski kurumlar olan Ankara Devlet Konservatuvarı ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü kütüphanelerine gereken önemin verilmediği görülmektedir. Çağdaş çoksesli müzik koleksiyonuna sahip olan diğer kütüphanelerin durumları da aynıdır.

III.BÖLÜM

KOLEKSİYON GELİŞTİRME VE MÜZİK KÜTÜPHANELERİ

III.1.KOLEKSİYON GELİŞTİRME

III.1.1.TANIM

Geliştirme " gelişmesini sağlamak, gelişmesine yol açmak " (1) anlamıyla bir ilerletme, olgunlaştırma ve genişletme eylemini ifade eder. Koleksiyon kavramıyla, tür ve biçim olarak bir ayırım yapmaksızın kütüphane materyallerini ifade ettiğimize göre koleksiyon geliştirme ile ilgili şu basit tanımı yapabiliriz ; koleksiyon geliştirme, bir kütüphanenin koleksiyonunu nitel ve nicel olarak ilerletme, olgunlaştırma ve genişletme eylemidir.

Koleksiyon geliştirme ile ilgili olarak yapılan tanımlar da yukarıdaki tanımdan çok farklı değildir. Örneğin Bloomberg ve Evans'a göre koleksiyon geliştirme, "toplumun eğitim ve boş zamanlarını değerlendirme ihtiyacını karşılayacak materyalleri seçmek, bu amaçla kütüphanenin hizmet ettiği toplum veya kuruluşu tanımak ve hangi ihtiyaç ve materyallerin öncelik alacağına karar verme sürecidir." (Bloomberg ve Evans 1989:41) Burada, toplum kelimesi ile kütüphanelerin hizmet verdikleri kullanıcı kitlelerinden söz edilmektedir.

---

(1) Türkçe Sözlük. Ankara : TDK. 1988, s.535.

Görüldüğü gibi koleksiyon geliştirme tanımında bir büyüme ve gelişme eyleminden söz edilmektedir. Büyüme kavramıyla ifade edilen gelişme hem nitelik hem de nicelik açısından ele alınmaktadır. Gerçekten de büyük bir kütüphane koleksiyonunun yalnızca nicelik veya nitelik açısından, gereksinimleri tam olarak karşılayabileceğini söylemek mümkün değildir.

Tanımdaki diğer önemli nokta da gelişmenin, gereksinimler doğrultusunda gerçekleşmesi yönündedir. Kütüphane kurumunun temel amacı kullanıcılarının mesleki, genel ve özel bilgi gereksinimlerini karşılamaya yardımcı olmaktır. Bu amaçların yerine getirilebilmesi için koleksiyonların kullanıcı kitlesinin gereksinimleri doğrultusunda oluşturulması ve geliştirilmesi gerekir. Kullanıcı kitlesinin gereksinimleri çok geniş olabilir. Bu durumda Bloomberg ve Evans 'ın da belirttikleri gibi gereksinimlerin önceliklerinin belirlenmesi gerekir. Gereksinimlerin öncelikleri belirlenirken de kütüphaneye sağlanacak olan materyallerin bir çoğunluğun gereksinimlerini karşılaması beklenir.

Koleksiyon geliştirme, kütüphane kurumu içerisinde yapılan en önemli işlemlerden birisidir. Çünkü "kütüphane koleksiyonlarının geliştirilmesi, ekonomi, politika ve bilimden etkilenen kararlar gerektiren karmaşık insan davranışlarıyla ilgilidir." (Thomas 1987:487)

Tanımların bizi getirdiği nokta, koleksiyon geliştirmenin kimin sorumluluğunda, hangi yöntemlerle ve hangi ölçütlerle gerçekleştirileceğine karar verme aşamalarıdır. Bu aşamada üniversite kütüphanelerinde uygulanagelen ve temelde materyal seçim

sorumluluğuna göre belirlenen seçim modelleri üzerinde durmak yararlı olacaktır.

III.1.2. KOLEKSİYON GELİŞTİRMEDE OLASILIK KURAMI

Koleksiyon geliştirmenin unsurları olan kullanıcı analizi, seçim, sağlama, ve değerlendirme aşamaları olasılık kuramı ile açıklanmaya çalışılmıştır. Tüm bu unsurlar, olasılık kuramında sistemi oluşturan unsurlar olan stratejik konum, yapı, evre, kullanılan teknoloji ve personel konuları altında ele alınmıştır.

"ađdaŐ olasılık kuramcıları örgütleri davranışlarının temelinde beş unsur bulunan açık sistemler olarak görürler ; stratejik konum, yapı, evre, teknoloji ve personel " (Kirk 1991:47). Koleksiyon geliŐtirmeyi bu açılardan ele alacak olursak, kütüphane kurumunu stratejik konumu, örgütlenme yapısı, evre, kullanılan teknoloji ve personel açısından değerlendirmemiz gerekecektir.

III.1.2.1. STRATEJİK KONUM

Stratejik konum, kurumun sistem içerisindeki durumunu ve diğer kurumlarla olan iliŐkilerini tanımlar.

"Stratejik konum, örgütün evre içindeki konumudur. Koleksiyon geliŐtirmeyle ilgili olarak Şu konular sorgulanmalıdır ; 1)Kampuste başka kütüphanelerin olup olmadığı ve varsa bunlarla iliŐkiler, 2)Kütüphanenin koleksiyon ile ilgili hedefleri. Kütüphaneye hangi formdaki materyaller alınacak? Koleksiyon ğretim elemanlarının araştırma gereksinimlerinin yanı sıra lisans ğrencilerinin gereksinimlerini de hedefleyecek mi? 3)Kütüphanenin koleksiyon geliştirmeye yönelik tutumu, alımlar, seçim, idare ve denetim olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bunların sorumluluğu kimlere verilecektir? " (Kirk 1991:47)

Kampuste başka kütüphanelerin bulunması, üniversite kütüphanesinin genel koleksiyonunun bölünmüş olması anlamına gelir. Bu durumun göz önüne alınarak kütüphanelerin birbirleriyle olan ilişkilerinin tanımlanarak ve koleksiyon geliştirme çalışmaları bu doğrultuda planlanmalıdır.

Diğer önemli nokta da kütüphanenin koleksiyonla ilgili hedefleridir. Burada kütüphane koleksiyonu geliştirilirken hangi kullanıcı kitlesinin gereksinimlerinin öncelikli olarak ele alınacağıının belirlenmesi gerekir. Ayrıca kütüphaneye alınacak olan materyallerin hangi formda olacağıının belirlenmesi de önem taşır. Diğer bir anlatımla toplum analizinin, yani kullanıcı profillerinin ve gereksinimlerinin belirlenmesi çalışmasının bu aşamada yapılması gerekir.

Üçüncü olarak ele alınan konu da kütüphanenin koleksiyon geliştirme konusundaki tutumudur. Bu aşamada da kütüphanede koleksiyon geliştirme çalışmalarının hangi aşamalarda yapılacağı, hangi işlemlerin sorumluluklarının kimlere verileceği konuları değerlendirilmelidir.

Koleksiyon geliştirme çalışmalarında yapılması gereken işlemler şu şekilde sıralanabilir ;

III.1.2.1.1. SAĞLAMA

Sağlama, "bir kütüphane, dokümantasyon merkezi veya arşiv için kitap ve diğer materyallerin alımı" (Librarians Glossary 1977:340) ile ilgili işlemleri kapsar. Bu işlemler, kütüphanelerin satın alma

ile ilgili birimleri tarafından yapılır. Satın alma birimleri ayrıca " kitapların teknik işlemleri, değişim ve bağış yoluyla alınan materyallerin işlemleri ve ciltleme " (2) gibi işlemlerle de ilgilenir.

"Kütüphanelerde sağlama işi normal durumlarda, koleksiyona materyal satın alınması sırasında kullanılan usüllere denmektedir." (Bloomberg ve Evans 1989:41)

III.1.2.1.2. SEÇİM

Seçim işlemi, kütüphaneye sağlanacak olan materyallerin fiziksel ve içerik özellikleri açısından değerlendirilerek belirlenmesi ile ilgili çalışmaları içerir.

III.1.2.1.3. AYIKLAMA

Hangi formda olursa olsun kütüphane materyallerinin de belirli bir ömrü vardır. Burada materyalin ömrünü, hem fiziksel hem de içerik açısından ele almak gereklidir.

İçerik açısından yaşlanma, "belirli bir koleksiyonun kullanımının zaman içinde azalması olgusudur." (Lee 1999:163) Bu tamamen koleksiyonun güncelliği ile ilgili bir durumdur. Fiziksel olarak yaşlanma ise materyallerin kullanıldıkları ve kütüphanede buldukları süre içerisinde yapılarında meydana gelen bozulmayı ifade eder.

---

(2) "Acquisition" The Librarians' Glossary. London: Andre Deutsch, (1977), s.41.

Kütüphane koleksiyonlarının güncel bir yapıya sahip olması yeni materyallerin koleksiyona eklenmesi dışında içerik açısından yaşanan materyallerin ayıklanarak koleksiyondan çıkartılmasıyla mümkündür.

"Kütüphanelerde yer sorunu, özellikle son yıllarda baskı yaratan bir sorun olmuştur. Bu soruna, koleksiyonu ayrı bir yerde saklamak veya ayıklamak gibi çeşitli alternatifler önerilmiş ve denenmiştir." (Robinson 1990 : 134) Kütüphanelerdeki yer sorununu tam olarak çözmese bile ayıklamanın bu konudaki yararı yadsınamaz.

Koleksiyonun ayıklanması sonucunda koleksiyondan çıkartılmasına karar verilen materyaller, bağış ve değişim yoluyla değerlendirilebilir.

III.1.2.2. ÖRGÜTLENME YAPISI

Örgütlenme yapısı "bir örgüt içindeki kısımların birbiriyle ve örgüt dışındaki çevreyle ilişkileridir. " (Kirk 1991:48) Koleksiyon geliştirmenin örgütlenme yapısı değerlendirilirken "örneğin materyal seçiminde karara varmadan önce dört unsura karşılık gelen dört sorunun yanıtlanması gerekir ; 1)Kütüphanenin sahip olmak istediği stratejik konum nedir? 2) Öğretim görevlileriyle nasıl bir ilişki kurulmuştur? 3)Materyal seçim işleri ne kadar karmaşık ve zordur? 4)Bu gibi kararları almak için gerekli personel mevcut mudur?" (Kirk 1991:48)

Örgülenme yapısının koleksiyon geliştirme ile ilişkisi incelenirken kütüphanenin sistem içerisinde sahip olmak istediği stratejik konumu belirlemesi gerekir. Çünkü çevre ile kurulacak olan

ilişkilerde bu önemlidir.

Öğretim elemanları ile kurulacak olan ilişkilerin içeriği de önceden belirlenmelidir.

Materyal seçim işleminin zorluk derecesi büyük ölçüde kütüphanenin materyal seçimi sorumluluklarını kimlere ve hangi öncelikle dağıttığına bağlıdır. Bundan sonraki bölümde üniversite kütüphanelerindeki seçim modelleri incelenirken sorumluluğun dağıtımının koleksiyon geliştirmenin zorluk derecesini ne şekilde etkileyeceği de ele alınacaktır.

Koleksiyon geliştirme çalışmalarında karar alabilecek, işlemleri yürütebilecek personelin de bulunması gereklidir. Bu sorumlulukların kimlere verileceğinin de belirlenmesi gerekir.

III.1.2.3. ÇEVRE

"Çevre, örgütün dışında olan ve onun etkinliklerini etkileyen tüm etkenleri içerir" (Kirk 1991:49). Bu tanımla yayıncılar, satıcılar, öğretim elemanları, öğrenciler, kısaca kütüphanenin dışında kalan ama onunla ilişki içerisinde olan tüm kurum, kuruluş veya kişiler çevre unsuru altında yer alırlar.

Koleksiyon geliştirmede tüm bu çevresel unsurlar büyük önem taşır. Çünkü koleksiyon geliştirme kütüphanede başlayıp biten bir süreç değildir. Seçimde rol oynayacak öğretim elemanlarının, materyal satın alınacak yayıncı ve aracı kuruluşların davranışları kütüphanede yürütülen koleksiyon geliştirme çalışmalarını etkileyen en önemli

faktörler olarak karşımıza çıkar.

III.1.2.3.1. KÜTÜPHANECİ VE KULLANICI

Thomas, (1987:487) akademik kütüphanelerde koleksiyon geliştirmede birincil sorumluluğun öğretim görevlilerine mi, yoksa kütüphanecilere mi verilmesinin gerektiğinin önemli bir sorun olduğunu belirtir.

Koleksiyon geliştirme görevlisinin görevi "mevcut kullanıcı kitlesinin gereksinimlerini karşılamak olduğu kadar, şu anda ilgi gösterilmeyen ve uygun olduğu düşünülmeyen ancak ileride uygun olması olası materyalleri de belirlemektir." (Cyzyk 1993 : 58) Bu görevlerin, koleksiyon geliştirme görevlisine getirdiği sorumlulukların büyük olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle ileriye yönelik olarak gereksinimlerin hangi doğrultuda artacağına veya azalacağına belirlenmesi, uzmanlık bilgisi gerektirir. Kütüphanecilerin bu konudaki gereksinimleri tek başlarına belirlemeleri olanaklı görünmemektedir.

Gerek koleksiyon geliştirme modellerinde gerekse olasılık kuramcılarının yaklaşımlarında öğretim elemanlarının koleksiyon geliştirme konusunda önemli rollerinin bulunduğu ortadadır.

Hardesty (1991 : 130), "öğretim elemanlarının kurumsal kararlar alınırken kendilerine danışılmalarını istedikleri, buna karşın önerilerde bulunmak için zaman ayırmak istemedikleri" ni belirtir. Bu davranışın nedenlerinden çok sonuçları bizi ilgilendirmektedir. Materyal seçiminde öğretim elemanlarının yardımlarına başvurmanın ne

derece zor olduğu, bu saptamadan ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ile kütüphanecilerin materyal seçimine bakış açıları da farklı olabilmektedir. "Öğretim elemanları dar araştırma alanlarını desteklemek amacıyla seçim yapabilirler. Kütüphaneciler ise uzmanlık alanlarındaki farkı anlamayıp standart listelerden çok genel seçimler yapabilirler." (Hardesty 1991 : 132) Bu durumda öğretim elemanlarının ve kütüphanecilerin tek başlarına seçim yapmalarının avantaj ve dezavantajları ortaya çıkmaktadır.

Hardesty ' nin bu konudaki önerisi materyal seçim sorumluluğunu kütüphanecilerle derse giren öğretim elemanlarının birlikte yapmaları yönündedir.

Üniversite kütüphanelerinin amaçlarının eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek olduğuna göre, öğretim elemanları da öğretimde uzman olduklarına göre öğretim elemanlarının materyal seçimi çalışmalarına katılmalarının gerekliliği açıktır.

Harloe, öğretimi desteklemek amacıyla yapılan koleksiyon geliştirmede öğretim programı merkezli bir yaklaşımın izlenmesinin gerekliliği üzerinde durmaktadır. Üniversite kütüphanelerinde yapılan seçim işleminde, kütüphanenin amaçları doğrultusunda koleksiyon geliştirmenin müfredat programları doğrultusunda yapılması gerekir. Ancak müfredat programları, seçimde dikkate alınması gereken tek ölçüt olmamalıdır.

Buraya kadar, kütüphanecilerin materyal seçiminde başvurabilecekleri iki kaynaktan sözedilmiştir ; öğretim elemanları

ve bölümlerin öğretim programları. Bunlara ek olarak kütüphanecilerin seçim yapmalarında yardımcı olabilecek üçüncü önemli kaynak da seçim kaynakları yani kataloglardır. Materyal seçimi yapılacak olan konularda yayınlanan seçim kaynaklarının sayısı ve nitelikleri büyük önem taşır. Bazı seçim kaynakları, tanıtımını yaptıkları eserlerle ilgili detaylı açıklamalar, hatta materyalin hangi düzeylerde hizmet veren kütüphaneler için gerekli olabileceği konusunda bilgiler de sunmaktadırlar. Özellikle müzik konusunda yayınlanan bu tür temel eserler bu bölümün sonunda tanıtılmıştır.

III.1.2.3.2. SATICI HİZMETLERİ

Satıcı olarak belirtilen yayıncı ve aracı kuruluşlar, koleksiyon geliştirmede en önemli çevresel unsur olarak karşımıza çıkarlar. Kütüphanelerdeki koleksiyon geliştirme çalışmalarının düzenli bir biçimde yürütülebilmesi için satıcı firmaların davranışları da oldukça önem taşır.

American Library Association 1981 kışındaki toplantısında ALA'nın Teknik Hizmetler Bölümü'nün koleksiyon yönetme ve geliştirme ile ilgili komitesi satıcıların performanslarını değerlendirmek için bir kılavuz oluşturmak amacıyla bir alt komite oluşturmuştur. Sonuçta ortaya çıkan kılavuzda özellikle müzik konulu materyallerin alımında " satıcıların sundukları hizmetlerin hepsini her bir satıcıdan öğrenilmesi ve müzik monografileri, partitürleri ve ses kayıtlarının konu uzmanı satıcılardan alınması " (ALA 1988 : 1) önerilmektedir. Bunlara ek olarak satıcı hizmetlerinde bir değişiklik olup olmadığını test etmek için düzenli olarak istatistiki değerlendirmeler

yapılması, materyallerin tam olarak gelip gelmediğinin kaydedilmesi, paketlemenin uygunluğu ve faturalamanın kütüphanenin gereksinimlerine uygunluğu da dikkate alınmalıdır.

III.1.2.4. TEKNOLOJİ

Teknoloji ile "koleksiyon geliştirme görevini yürütmekte kullanılan beceriler, materyaller ve teknolojiler" (Kirk 1991:49) belirtilmektedir. Koleksiyon geliştirme çalışmaları yürütülürken hangi kaynakların, araçların kullanıldığı da önem taşımaktadır.

Son olarak koleksiyon geliştirmede personel konusunun önemini vurgulayan Kirk (1991:50), personeli örgütün önemli bir parçası ve örgüt davranışının geniş çaplı bir unsuru olarak görmektedir.

Bu kuramda koleksiyon geliştirmenin nasıl yapılacağı üzerinde durulmamaktadır. Ancak koleksiyon geliştirmenin hangi çerçevede ele alınması gerektiği konusunda bazı ipuçları göstermektedir. Koleksiyon geliştirme çalışmaları yapılırken kütüphanenin, olasılık kuramcıları tarafından ortaya atılan beş unsur açısından değerlendirilmesinin konunun hangi açıdan ele alınması gerektiği hakkında bir yol gösterici olabileceğini belirtmek gerekir.

Bu kuramda , koleksiyon geliştirmenin planlı bir biçimde yapılabilmesi için göz önüne alınması gereken unsurlar belirtilmiştir.

III.1.3. KOLEKSİYON GELİŞTİRME POLİTİKASI

Bir kütüphanedeki koleksiyon geliştirme çalışmalarının zamana

karşı bir tutarlılık göstermesi beklenir. Bu, koleksiyon geliştirme ile ilgilenen personelin seçimde kendi beğenilerini yansıtmasını engellemek ve kişilerin ön yargılı davranışlarının önüne geçebilmek için gereklidir. Bu dengeyi sağlayabilmek için koleksiyon geliştirme çalışmalarının ne şekilde, hangi kriterler esas alınarak yapılacağı belirlenmesi gerekir.

Kütüphanelerin, koleksiyon geliştirmedeki davranışlarından oluşan politikaların yazılı bir hale getirilmesinin birçok yararlar sağladığı bilinmektedir. (Acarbaş 1991:26) Bunlar içerisinde en önemlisi kütüphanelerin, koleksiyon geliştirmedeki hedeflerini belirlemelerine yardımcı olması ve koleksiyonun kişisel davranışlardan etkilenmeden gelişmesini sağlamasıdır.

1988 yılında ABD 'de bulunan küçük ve orta büyüklükteki akademik kütüphanelere koleksiyon geliştirme çalışmalarını ne şekilde yürüttüklerini belirlemek amacıyla birer anket formu gönderilmiştir. Kütüphanenin koleksiyon geliştirme politikasının da bu forma eklenmesi istenmiştir. Aşağıda künyesi verilmiş olan eser, gelen yanıtların değerlendirilerek bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur ve bir çok farklı türdeki kütüphanenin koleksiyon geliştirme politikalarını içermektedir. (3)

Bu eserde listelenen üniversite kütüphanelerinin koleksiyon geliştirme politikalarında gözlenen ortak nokta koleksiyon geliştirme düzeyleri belirlemiş olmalarıdır. Örneğin Wilkes College 'in Müzik Kütüphanesi' nin koleksiyon geliştirme programında

---

(3) Collection Development Policies for College Library, comp.by Theresa Taborsky. Association of College and Research Libraries. (t.y.), s.103.

materyal alımı ile ilgili şöyle bir planlama yapılmıştır ; (4)

0. Alan dışı : Kütüphane bu konuda materyal almaz.
1. Minimum düzey : Çok temel ve giriş niteliğindeki eserler dışında çok az seçim yapılan bir konu alanı.
2. Temel bilgi düzeyi : Az kütüphane kullanımı gerektiren alt düzey dersleri destekleyen , bir konuyu tanımlamaya yarayan güncel ve genel materyallerin bulunduğu konu alanı.
Sözlükler, ansiklopediler, el kitapları ve diğer danışma kaynakları bu gruba girer.
- 3a. Ön çalışma düzeyi : Lisans derslerini desteklemek için yeterli bir koleksiyon. Hem güncel, hem eski monograflar ile konularla ilgili en önemli danışma kaynaklarını içerir.
- 3b. İleri çalışma düzeyi : Üst düzey lisans derslerini ve yüksek lisans derecesini destekler. Bu düzey öğretim elemanlarının gereksinimlerini de karşılar.
4. Araştırma düzeyi : Tezler, tüm önemli danışma kaynakları, uzman monograflar, dergiler, bilimsel raporlar ve tarihi araştırmalar için geriye dönüşlü eserler.
5. Kapsamlı düzey : Tüm ulusal bilgi kaynaklarını, el yazmalarını ve o konuda yayınlanmış her materyali içeren düzey.

Müzik konusundaki tüm konu alanları belirlenerek yukarıdaki düzeylere göre değerlendirilmiştir. Konuların hangi düzeylerde ele alınacağı ise müzik fakültesinin eğitim programlarına göre

---

(4) Collection Development Policies for College Library, comp.by Theresa Taborsky. Association of College and Research Libraries. (t.y.), s.103.

belirlenmiştir.

III.1.4. ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE SEÇİM MODELLERİ

Koleksiyon geliştirmenin yöntemleri konusunda çok farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Harloe (1989 : 345) üniversite kütüphanelerinde uygulanan seçim modellerini üç grupta ele almıştır ; tarihsel model, birlikte çalışma modeli ve araştırma modeli "

Tablo 1. Üniversite Kütüphanelerindeki Seçim Modelleri

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE ÜÇ SEÇİM MODELİ		
Tarihsel Model	Birlikte Çalışma Modeli	Araştırma Modeli
<ul style="list-style-type: none"> -Geleneksel kütüphane sipariş birimi -Fakülte yönetimli sağlama işlemi -Bölgelere ayrılan bütçeler 	<ul style="list-style-type: none"> -Kütüphane ve Fakülte arasında işbirliği -Herkes için açık etkinlik olacak şekilde koleksiyon gelişimi -İrtibat sistemi -Dağıtılan sorumluluğun koordine edilmesi -Kullanıcı merkezli yaklaşım 	<ul style="list-style-type: none"> -Kütüphane kontrolünde koleksiyon gelişimi -Konu uzmanları -Koleksiyon merkezli yaklaşım

Tarihsel modelde seçim işlemi fakülte yönetiminde yapılmaktadır. Bütçeler, fakültelerin ihtiyaçlarına göre ayrılır. Geleneksel

kütüphane sipariş biriminin sorumluluğu teknik işlemlerle sınırlı kalmaktadır.

Birlikte çalışma modelinde kütüphane koleksiyon gelişim programından sorumludur. Fakülte de aktif olarak seçim işlemine katılır. Bu modelde kullanıcı merkezli koleksiyon geliştirme söz konusudur. Bir önceki tarihsel modele göre kütüphanenin seçim sorumluluğu artmıştır. Ancak fakülte ile kurulacak olan irtibat sisteminin iyi bir şekilde koordine edilmesi gerekmektedir. Birlikte çalışma modelinin başarıya ulaşabilmesini etkileyen en önemli faktörlerden bir tanesi öğretim elemanlarının bu konuda sergiledikleri tavırlardır. Çünkü öğretim elemanlarının kütüphane materyali seçimi ile ilgili çalışmalarda aktif rol oynamaktan kaçındıkları bilinmektedir.

Araştırma modelinde ise koleksiyon geliştirme sorumluluğu tamamen kütüphanenin görevidir. Materyal seçim işlemi, kütüphanede çalışan konu uzmanları tarafından yapılmaktadır. Bu sorumluluk konu uzmanlarının sürekli araştırma yapmalarını, fakültelerin müfredat programlarını yakından takip etmelerini ve koleksiyonun kullanım durumunu sürekli kontrol etmelerini gerektirir. Kütüphane bünyesinde konu uzmanlarını görevlendirmenin bütçeye ek bir yük getireceği de unutulmamalıdır.

Materyal seçim sorumluluğunun kime veya kimlere verileceği konusundaki farklı görüşlerden birini savunan Monroe, (280) seçim sorumluluğunun yıllar boyunca ve artan oranda kütüphanecilerin üzerine düştüğünü, üstelik bu eğilimin, seçimin büyük kısmının fakültelerce yapıldığı kütüphanelerde bile olduğunu belirtmektedir.

Monroe'nun bu gözlemi, Harloe'nun belirttiği üç seçim modelini birbirinden kesin çizgilerle ayıramayacağımızı göstermektedir.

Monroe, kütüphaneci seçiciler ile fakülte seçicileri arasındaki verimlilik oranını belirlemeyi amaçlayan bir çalışmadan da söz etmektedir. Bu çalışmada fakülte seçicilerinin lehinde bir sonuç çıkmıştır. Çünkü, öğrencilerin fakültenin seçtiği kaynakları kullanmaları oldukça doğaldır.

III.1.5. MALİYET

Koleksiyon geliştirme çalışmaları mali yönden oldukça masraflıdır. Müzik kütüphanelerinde koleksiyon geliştirme diğer kütüphane türlerine göre daha masraflıdır. Çünkü müzik materyalleri geleneksel kütüphane materyallerinden daha pahalıdır. Müzik kütüphanelerinde aynı eserin farklı sanatçılar, yayıncılar, orkestralar v.b. tarafından yorumlanmış kayıtlarının da bulunması zorunluluğu maliyeti büyük ölçüde arttırmaktadır. Örneğin aynı eserin nota formunda farklı yayıncılar tarafından yayınlanmış olan birden fazla edisyonunun kütüphanede bulunması kullanıcılar için önemlidir. Aynı şekilde bir eserin ses kaydının farklı sanatçılar, orkestralar v.b. tarafından yorumlanmış edisyonlarının kütüphanede bulunması gerekir.

Koleksiyon geliştirme maliyetlerini arttıran bir başka davranış da "gelecekteki talebin aynı düzeyde olacağını düşünerek az kullanılan tüm materyalleri kütüphanede tutmak" tır (Lee 1999:163).

Kitap dışı materyallerin yoğun olarak kullanıldığı müzik

kütüphanelerinde maliyetleri arttıran en önemli faktörlerden bir tanesi de donanımdır. Donanımı oluşturan araç ve gereçlerin " gereksinimleri uzun süre karşılayabilmesi için uygun modellerin seçilmesi ve bakımlarının da düzenli olarak yapılması gerekir " (NonBook 1990: 288) Bu şekilde donanım harcamaları azaltılarak bütçeye ek bir yük getirmesi önlenmiş olur.

III.1.6. KOLEKSİYON GELİŞTİRMEDE İŞBİRLİĞİ

Koleksiyon geliştirme çalışmalarının karmaşık olduğu kadar maliyetinin de yüksek olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların belirli bölgelerde birden fazla kütüphane tarafından ortaklaşa yürütülmesi mümkün olamaz mı? Böyle bir işbirliği, kütüphanelerin hem mali açıdan hem de iş gücü açılarından avantajlar sağlayacağı açıktır.

Medina (1992:7-19) Birleşik Devletler'de Alabama Eyaleti'nde bulunan akademik kütüphanelerin aralarında geliştirmiş oldukları ortak koleksiyon geliştirme programının somut yararlar sağladığını belirtmektedir. İşbirliğine katılan kütüphanelerin ortak bir fon oluşturdukları bu çalışmada, kullanıcılar açısından olumlu sonuçlar alınmıştır. Diğer bir avantajı ise bu konuda çalışan kütüphanecilerin koleksiyon geliştirme becerilerini arttırmaları olmuştur.

III.2. MÜZİK KÜTÜPHANELERİNDE MATERYAL ÇEŞİTLİLİĞİ

Müzik materyalleri olarak adlandırdığımız müzik konusundaki basılı ve basılı olmayan materyallerin seçimi oldukça zordur. Bu bölümde söz konusu materyallerin hem içerik, hem de fiziksel

özellikleri açısından avantaj ve dezavantajları ele alınacaktır.

Yalnızca müzik kütüphanelerinde değil, tüm kütüphanelerin koleksiyonları için önemli olan bir konu da materyallerin korunmaları ve saklanmalarıdır. En uygun ortamda saklanan ve hizmete sunulan materyalin fiziksel ömrü uzun olacaktır. Bu da kütüphane bütçesini olumlu yönde etkileyeceği için önemlidir. Böylelikle yıpranmış ve kullanılamaz hale gelmiş bir materyalin yenisinin alınması yerine kütüphanede bulunmayan bir materyalin alınması mümkün olacaktır. Bu nedenle materyallerin fiziksel ömürlerini uzatmak için her materyal türünün en uygun saklanma ve korunma ortamı hakkında kısa bilgiler de sunulmaya çalışılmıştır.

III.2.1. SÜRELİ YAYINLAR

Müzik konusunda yayınlanmakta olan bilimsel süreli yayınların sayıları oldukça fazladır. Bu bölümde bazı özellikleriyle ön plana çıkan müzik süreli yayınlarından söz edilecektir.

Bilimsel dergilerin en önemli örnekleri "Musical Quarterly, Music Review, Ethnomusicology, Source, Notes ve Fontes Artis Musicae" (Broadus 1981 : 357) dir.

Süreli yayınlar içerisindeki "NOTES" adlı eser Music Library Association tarafından üç ayda bir yayınlanmaktadır. Eserde müzik ve müzik kütüphaneciliği konularında bilimsel makalelerin dışında müzik materyallerine ilişkin tanıtımlara da yer verilmektedir.

III.2.2. PARTİTÜRLER

Müzik notaları evrensel bir dil oluşturuldukları için müzik kütüphanelerinin kalıcı materyallerindedir. Ayrıca müzik, "hızla gelişen konu alanlarında olduğu gibi eskimediği için kaliteli bir müzik baskısı değerini yıllarca koruyacaktır." (Ellison ve diğerleri 1987:24) Bu iki özellik, notaların kütüphaneler için en önemli avantajlarıdır.

Müziğin en önemli dezavantajı ise "satın almak, işlemek ve hizmete sunmanın pahalı ve zaman alıcı olmasıdır." (Ellison ve diğerleri 1987:25) Örneğin, müzik notaları genellikle ciltlessiz olarak kütüphaneye gelirler. Notaların ciltleme işlemi diğer materyallerden farklıdır. Müzisyen sehpa üzerine koyulan notanın tam olarak açılması ve sehpa üzerinde düz bir şekilde durması önemlidir. Ciltleme işleminin de bu hususun dikkate alınarak yapılması gerekir.

Bir diğer önemli husus da "kullanıcıların çalışma ve yorumlama gereksinimlerini karşılamak için tek bir müzik yapıtının birkaç baskısını" almanın gerekliliğidir. (Ellison ve diğerleri 1987:26) Notalar birçok yayıncı tarafından yayınlanmaktadır. Örneğin, aynı müzik eserinin farklı veya aynı yayıncılar tarafından yayınlanmış farklı edisyonları bulunabilmektedir. Özellikle müzikle profesyonel olarak uğraşan müzisyenler için aynı eserlerin farklı edisyonlarına ulaşmak son derece büyük önem taşımaktadır.

Nota seçimindeki en önemli etkenler kütüphanenin bünyesinde bulunduğu "kurumun hedefleri, koleksiyonun alanı ve amaçlanan

kullanımı ve kullanıcıların bilgisidir." (Ellison ve diğeri 1987:26) Ayrıca seçimi yapılan nota veya partitürün ses kayıtlarının da kütüphanede bulunması düşünülebilir. Nitekim müzik kütüphanelerinde karşılaşılan soruların başında istenilen notanın ses kaydının bulunup bulunmadığı gelmektedir.

III.2.3. SES KAYITLARI

Günümüzde ses kayıtlarını üzerinde bulunduran üç formdaki materyallerden söz edilebilir. Bunlar plaklar, kasetler ve Compact Disc'lerdir. Bu materyallerin fiziksel seçim kriterleri farklı olmakla birlikte, müzikal açıdan içerdikleri müzik eserlerinin özellikleri ile ilgili kriterleri ortaktır.

Kitap dışı materyallerden ses kayıtları için koleksiyon geliştirme " sadece bir ses kaseti, video kaseti, film veya slayt satın alma sorunu değildir, uygun araç ve teknolojilerin de seçilmesi ve değerlendirilmesini içine alır" (Whichard 1985 : 37) Bu nedenle bu materyallerden yararlanmak amacıyla gereksinim duyulan teknik donanımın seçiminde de dikkatli davranılmalıdır.

III.2.4. PLAKLAR

Günümüzde plak üretimi yapılmamaktadır. Plakların, hatta kasetlerin de yerini Compact Disc'ler almaktadır. Ancak bazı müzik marketlerde eski plakların satışı yapılmaya devam etmektedir. Bir plak koleksiyonu oluşturmak isteyen müzik kütüphaneleri için bu materyal ile ilgili bazı öneriler sunulabilir.

Öncelikle düşünülmesi gereken konu, "bu materyalin koleksiyona ne kadar uygun olduğudur." (Ellison ve diğerleri 1987:27) Yeterli donanımın mevcut olup olmadığı ayrıca kullanıcıların yoğunlukla plağa ilgi gösterip göstermedikleri göz önüne alınması gereken konulardır.

Ayrıca fiyat konusunda bir üstünlüğe sahip ise plaklar, kaset ve CD'lere tercih edilebilir.

III.2.5. SES BANTLARI

Ses bantları, "polyester bir tabaka üzerine demir oksit ve kromun bağlanmasıyla" (Fothergill 1992:69) oluşur.

Ses bantlarının günümüzde en yaygın olarak kullanılan şekli, kaset formlarıdır. Bu materyaller seçilirken göz önüne alınan ölçütler daha çok fiziksel özellikleriyle ilgilidir. Kısaca belirtmek gerekirse "ses bantlarının uzunluk ve kalınlıkları, bantların formatı (makara bant, kartuş ve kaset), bant hızı ve teknik kalitelerine dikkat edilmelidir" (Ellison 1987:25). Ses bantlarının taşıdıkları teknik özelliklerin kütüphane donanımı ile uygunluğu en önemli kriterdir.

Ses bantlarının korunmaları ile ilgili olarak şu konulara dikkat edilmelidir ;

"1)Kaydın bir banttın diğerine geçmemesi için tüm bantların belirli zaman aralıklarında çalınması gerekir, 2)Bantlar tozsuz bir ortamda bulunmalıdır. Çünkü elektrostatik çekim sonucunda bant aralarına tozlar girebilir, 3)Yüksek nem bant aralarında rutubet oluşturur ve bantların birbirine yapışmasına neden olur, 4)Bantları manyetik ortamlardan uzak tutmak gereklidir." (Fothergill ve Butchart 1990:71)

III.2.6. COMPACT DISC ' LER

"Ses titreşimlerinin mekanik veya elektronik olarak üzerlerinde taşıyan" (Weihs 1989:117) ses kayıtlarının en son örneği Compact Disc'lerdir. CD ' ler üzerlerine "laser teknolojisi ile depolanan ses verilerini" (Çömlekçi 1992:108) diğer ses kayıtlarına göre daha uzun süre saklayabilme özelliğine sahiptirler. "Yalnızca bir yüzeyine kayıt yapılan CD 'ler 8 cm 'lik boyutta da üretilmektedir " (Forthergill 1992:96).

CD 'lerin sesin kayıtlı olan kısımları, CD sürücüsü üzerindeki dönüşleri esnasında sürücünün hiçbir parçasıyla temas etmezler. Bu şekilde sesin kayıtlı olduğu ve dışarıdan gelebilecek darbelere karşı oldukça hassas olan yüzeyin çalınma esnasında yıpranmasını sifıra indirir. Bu da CD 'lerin kullanım ömrünü uzatan önemli bir özelliktir.

CD 'ler ses kaliteleri ile de diğer ses kayıtlarından üstündürler ve bu üstünlükleri sayesinde müzik piyasalarında gün geçtikçe daha çok tercih edilmektedirler. Bunun en önemli kanıtı, ses kaydı seçim kaynaklarında CD 'lere diğer ses kayıtlarına göre daha geniş oranda yer verilmesidir. CD lerin tek dezavantajları, fiyatlarının diğer ses kayıtlarından daha pahalı olmasıdır.

III.2.7. MÜZİK MATERYALLERİ SEÇİM KAYNAKLARI

Müzik materyalleri ile ilgili birçok yabancı seçim kaynakları bulunmaktadır. "Diğer kitap dışı materyallerle karşılaştırıldığında müzik kayıtlarını içeren bibliyografik kaynakların daha iyi

örgütlendikleri görülmektedir" (Forthergill 1992:209). Ancak bu seçim eserlerini bir arada tanıtan bir kaynak bulunmamaktadır. Bu nedenle müzik kütüphanelerine materyal seçiminde kullanılabilecek olan seçim kaynaklarından en önemlileri bu bölümde tanıtılmıştır.

Yayınlanan yeni müzik eserleri ile ilgili en güncel kaynaklardan birisi de yayıncı kataloglarıdır. Müzik konusunda uzmanlaşmış olan her yayıncının belirli zaman aralıklarında yayınladıkları bu katalogların materyal seçiminde kaynak olarak kullanılabilir.

1. Books in Print . American Library Association.

Genel konulardaki basılı materyalleri içeren bu temel seçim kaynağı, özellikle müzik monograflarının seçiminde kullanılabilir.

2. A Basic Music Library : Essential Scores and Books (ed.by Robert Michael Fling) . Chicago : ALA ,1983.

Bu eser, American Library Association tarafından yayınlanmış, Music Library Association tarafından derlenmiştir. İçerik olarak bir müzik kütüphanesinde bulunması gereken temel eserleri listelemektedir. Bu eserler müracaat eserleri, kitaplar, notalar, partitürlerdir.

3. The New Penguin Guide to Compact Discs and Cassettes (Penguin 1988)

Penguin tarafından yayınlanan bu eser, 3500'ün üzerinde klasik künyesini içermektedir.

4. The Gramophone (General Gramophone Pub. 1923-)

Bu eser, piyasaya yeni çıkan klasik CD ve ses kasetlerini içeren aylık bir dergidir. Yıllık olarak yayınlanan edisyonunda materyallerin hangi kriterlere göre seçileceğine ilişkin makaleler de bulunmaktadır.

5. NOTES (Music Library Association)

Müzik Kütüphanesi Derneği'nin yayın organı olan eser, 1931 yılında yayınlanmaya başlamıştır. Yılda dört sayı olarak yayınlanan eserde müzik konusundaki bilimsel makalelere ek olarak her formdaki materyallerin tanıtımı da yapılmaktadır.

Türkiye'de yayınlanan müzik materyallerini içeren bir katalog bulunmamaktadır. Bu eksiklik, özellikle Türk Müziği eserlerinin seçiminde sorunlar yaratmaktadır.

III.2.8. KOLEKSİYON GELİŞTİRMEDE İNTERNET

İnternet yoluyla, İnternet'e bağlı bulunan Dünyadaki tüm müzik kütüphaneleri, müzik kütüphaneleri dernekleri, müzik okulları ve dernekleri ile müzik yayıncılarına ulaşılabilmektedir. Yukarıda adı geçen seçim kaynakları, bu eserleri yayınlayan yayıncıları tarafından İnternet'te tanıtılmakta, bazı bilimsel makalelerinin tam metinlerine bile ulaşılabilmektedir.

İnternet ile ağa bağlı olarak hizmet veren tüm kuruluşların veri

tabanları da taranabilmekte, künye bilgileri kopyalanabilmektedir. Özellikle müzik materyallerinin kataloglanması ve sınıflanması çalışmalarında bu imkandan yararlanılabilir.

Internet'in sunduğu bu sınırsız imkanların koleksiyon geliştirme çalışmalarını da etkileyeceği söylenebilir. Bir bilgisayar yardımıyla materyal seçiminin yapılabilmesi hatta materyallerin sipariş edilebilmesi olanaklıyken, kütüphanecilerin konu uzmanlarına bağımlılıklarının da giderek azalacağını tahmin etmek güç değildir.

Bazı müzik kütüphaneleri, müzik kütüphanesi dernekleri ve müzik süreli yayınlarının Internet adresleri aşağıda verilmiştir :

-Music Library Association

<http://www/lib/washington/edu/libinfo/libunits/soc-hum/music/libraries.html>

-International Association of Music Information Centres

<http://www/cmc/ie/iamic/iamic.html>

-International Computer Music Association

<http://music.dartmouth.edu/-icma/icma.html>

-NOTES : Journal of the Music Library Association

http://gpg.com/Mage/rev/pm_notes.html

-Müzik Kütüphaneleri ve Kütüphane Derneklerine ulaştıran genel bir adres

<http://www.music.indiana.edu>

IV.BÖLÜM

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ 'NDE
MÜZİK KÜTÜPHANECİLİĞİ UYGULAMALARI

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, üniversite ile aynı tarihte, 1986 yılında kurulmuştur. Aynı yılda kütüphanenin müzik koleksiyonu da oluşturulmaya başlanmıştır. (1)

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin oluşturduğu müzik koleksiyonu ilk yıllarda Müzik Bölümü 'nde (MSSF Fakülte olmadan önce) yer almıştır. Bu nota kütüphanesi, 1990 yılında bölüm başkanının (şimdiki MSSF dekanı) isteği üzerine Bilkent Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ne taşınarak Müzik Odası adı verilen ayrı bir birimde kullanıma sunulmuştur. (1)

Günümüzde Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin müzik koleksiyonu, diğer konularda olduğu gibi tek bir birimde bulunmamaktadır. Müzik kitapları Merkez Kütüphane 'nin genel kitap koleksiyonunda, danışma koleksiyonu ve mikroformlar, Kütüphane 'nin "Danışma Birimi" 'nin koleksiyonunda, süreli yayınlar, Süreli Yayınlar Birimi 'nde, müzik konulu tezler Reserv Bölümü 'nde, video kasetler, güzel sanatlar koleksiyonu için ayrılan Sanat Odası adlı birimde, notalar, partitürler, kasetler, Compact Disc 'ler, plaklar ise Merkez Kütüphane binasında bulunan Müzik Odası adlı birimde bulunmaktadır.

---

(1) BÜK müdürü Dr. Phyllis Erdoğan ile 01.05.1997 tarihinde yapılan görüşme.

IV.1. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ

Bilkent Üniversitesi Batı Kampusu, Orta Kampus ve Doğu Kampusu olmak üzere üç alana yayılmıştır. Merkez Kütüphane aynı zamanda Merkez Kampus olarak da bilinen Batı kampusunda bulunmaktadır. Doğu kampusunda bulunan fakülte ve yüksekokulların gereksinimleri karşılayabilmek amacıyla Merkez Kütüphane'ye bağlı olarak Doğu Kampusu Kütüphanesi kurulmuştur. Kampuslerin çeşitli bölümlerinde farklı amaçlarla kurulan başka kütüphaneler de bulunmaktadır. (2)

Bilkent Üniversitesi'nde bulunan kütüphaneler şunlardır ;
 Bilkent Üniversitesi Merkez Kütüphanesi,
 Doğu Kampusu Kütüphanesi,
 Bilkent Üniversitesi Hazırlık Okulu Kütüphanesi,
 Özel Bilkent Lisesi Kütüphanesi,
 Adnan Saygun Müzesi.

Tüm kütüphanelere materyal alımı ve materyallerin teknik işlemleri Merkez Kütüphane tarafından yapılmaktadır. Merkez kütüphane bünyesinde de bazı özel koleksiyonlar bulunmaktadır ;

Müzik Odası,
 Sanat Odası,
 Halil İnalcık Koleksiyonu,
 Özel Koleksiyon.

Bu özel bölümler, konularına göre oluşturulmuştur.

---

(2) Graduate Study at Bilkent University 1997-98., Ankara : Meteksan Matbaası, 1996. ISBN 975-7679-10-0

IV.1.1. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN
MÜZİK KOLEKSİYONU

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin müzik koleksiyonu, kitap, danışma eserleri, süreli yayınlar, video kasetleri, mikroformlar ve tezlerden oluşmaktadır. Bu materyallerin sayıları aşağıdaki şemadaki gibi dağıtılmıştır ; (3)

Tablo 2. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde Bulunan Müzik
Konulu Materyaller

Materyaller	Sayıları
Kitaplar	2739
Referans kaynakları	318
Süreli Yayınlar	81
Video Kasetleri	280
Mikroformlar	2
Tezler	2

Bu materyallerin organizasyonları kütüphanenin Kataloglama ve Sınıflandırma Birimi 'nde yapılmaktadır. Sınıflandırma sistemi

---

(3) Materyallerin sayıları Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin etkileşimli katalog programı olan BLISS'ten Haziran-1997 tarihinde yapılan taramalar sonucunda elde edilmiştir.

olarak kitaplar, video kasetler, tezler ve müracaat eserlerinde Library of Congress Classification, süreli yayınlarda ise alfabetik dizin sistemleri kullanılmaktadır. Materyaller, kütüphanenin ilgili birimlerinde bulunmakla birlikte bibliyografik kayıtlar, kütüphanenin tüm materyallerinin de içinde bulunduğu ortak bir veri tabanı üzerinde bulunmaktadır. Tüm bu materyallere Bilkent Üniversitesi Merkez Kütüphanesi veri tabanından kütüphanede bulunan PC terminallerden veya INTERNET yoluyla ulaşılabilmektedir.

IV.1.2. KÜTÜPHANEDE KOLEKSİYON GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin yazılı bir koleksiyon geliştirme politikası bulunmamaktadır. Kütüphanenin bütçesinin nicelik olarak sınırsız olduğu belirtilmektedir. Koleksiyon geliştirme çalışmalarının temelinde öğretim elemanlarından gelen her materyal alım isteğinin değerlendirilmesi ilkesi benimsenmiştir.

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nde yürütülen koleksiyon geliştirme çalışmalarının aşamaları şöyledir ; (4)

Kütüphanenin iletişim halinde bulunduğu yayıncılardan düzenli olarak yayın katalogları gelmektedir. Bu kataloglar, yine düzenli bir şekilde konularına göre ilgili bölümlerin öğretim görevlilerine gönderilmek suretiyle seçim yapmaları istenmektedir. Bu kataloglardan öğretim elemanlarının seçmiş oldukları eserlerin kütüphanede bulunup bulunmadıkları belirlendikten sonra kütüphanede

---

(4) 23.Mayıs.1997 tarihinde BÜK Materyal Sağlama Birimi Sorumlusu Havva Alkış ile yapılan görüşme.

bulunmadığı anlaşılan eserlerin listeleri hazırlanarak yayıncılara gönderilmektedir. Öğretim elemanları , kütüphane tarafından kendilerine gönderilen yayıncı katalogları dışında kendi hazırladıkları bibliyografyalarla da materyal alımı isteğinde bulunabilmektedirler.

Seçim işleminde kütüphaneciler aktif olarak rol almamaktadırlar. Ancak müzik koleksiyonunun oluşturulmaya başlandığı yıllarda materyal alımında kütüphanecilerin aktif olarak seçim işlemlerine katıldıkları öğrenilmiştir. Bu seçim , seçim kaynaklarına dayalı olarak yapılmıştır. (5)

Koleksiyon geliştirmede bağış yoluyla materyal alımı da yapılmaktadır. Bağış yapılan materyallerin kütüphanede bulunup bulunmadığı kontrol edilmeksizin tüm bağışlar kabul edilmektedir. Örneğin Merkez Kütüphane bünyesinde, kendi özel tarih konulu koleksiyonunu kütüphaneye bağışlayan Prof.Dr. Halil İnalıcık 'ın bağışladığı materyaller, Halil İnalıcık Koleksiyonu adı verilen ayrı bir birimde muhafaza edilmektedir. Ayrıca Müzik Odası 'nda bulunan plak koleksiyonu da tamamen bağış yoluyla kütüphaneye kazandırılmıştır.

Bağış olarak kütüphaneye alınan materyallerle ilgili tek kriter bağış edilen materyallerin konularının koleksiyona uygun olması şeklinde belirlenmiştir. (6)

---

(5) BÜK müdürü Dr. Phyllis Erdoğan ile 01.05.1997 tarihinde yapılan görüşme.

(6) 23.Mayıs.1997 tarihinde BÜK Materyal Sağlama Birimi Sorumlusu Havva Alkış ile yapılan görüşme.

Koleksiyon alımında değişim yönteminden de yararlanılmaktadır. Ancak bu yolla edinilen materyal sayısı yok denilecek kadar azdır.

Kütüphane koleksiyonu yalnızca yeni materyal alımıyla güncelleştirilmekte, ayıklama işlemi yapılmamaktadır.

Müzik koleksiyonu oluşturulurken, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü'nün öğretim elemanlarının tüm istekleri değerlendirilmiş ve değerlendirilmektedir. Ancak ilgili bölümden materyal alımına yönelik çok az talebin bulunduğu belirtilmektedir.

IV.1.3. KOLEKSİYON GELİŞTİRMEDE HEDEFLER (7)

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin koleksiyon geliştirme konusundaki hedefi aylık 2800 kitabın kütüphaneye alınması şeklinde belirlenmiştir. Bu rakamın 250 fazlası ve eksiği hoşgörü sınırı olarak değerlendirilmektedir. Bu hedef yalnızca kitaplar içindir. Diğer materyal türleri ile ilgili buna benzer bir uygulama yapılmamaktadır.

Kütüphaneye her ay satın alınması gereken 2800 kitabın konusal içerikleri ile ilgili bir sınırlama da yoktur. Koleksiyonda hangi konuların gelişip hangilerinin zayıf kaldığını belirlemeye yönelik bir çalışma da yapılmamaktadır.

---

(7) Kütüphanede yürütülen koleksiyon geliştirme çalışmaları ile ilgili bilgiler 23.Mayıs.1997 tarihinde kütüphanenin Materyal Sağlama Birimi Sorumlusu olan Havva Alkış ile yapılan görüşmelerden elde edilmiştir.

Müzik Odası koleksiyonunu incelemek amacıyla 1995 yılında Richmond Üniversitesi Müzik Kütüphanesi'nin kütüphanecisi olan Bonlyn Hall Bilkent 'e gelmiştir. Müzik Odası 'nın koleksiyonunu geliştirmek amacıyla incelemelerde bulunan Hall, Bilkent 'te kaldığı üç ayın sonunda birim için bazı öneriler sunmuştur. Hall tarafından hazırlanan CD ve nota sipariş formları, Müzik Odası koleksiyonunun geliştirilmesinde hedef olarak alınarak bu materyallerin sipariş işlemlerine başlanılmıştır. Hall 'ın MO koleksiyonunun geliştirilmesinde kaynak eser olarak göstermiş olduğu "A Basic Music Library" adlı eserde bibliyografik künyeleri listelenen müzik eserlerinin alınması, MO 'nın koleksiyonunun geliştirilmesinde ileriye dönük bir hedef olarak değerlendirilmektedir. MO 'nın bu şekilde temel bir müzik koleksiyonuna sahip olması planlanmaktadır (8).

IV.2. MÜZİK ODASI

MO koleksiyonu ilk kez 1986 yılında BÜK kontrolünde Müzik Bölümü bünyesinde oluşturulmaya başlanmıştır. Daha sonra Müzik Bölümü sorumluluğunda gelişmeye devam eden kütüphane son olarak 1990 yılında tekrar BÜK kontrolüne geçmiş, aynı yıl BÜK binasına taşınmıştır. (8)

IV.2.1. PERSONEL

Müzik Odası koleksiyonunun Müzik Bölümü 'nde bulunduğu dönemde bu kütüphanede iki kütüphaneci görev yapmaktaydı. Koleksiyon BÜK 'ne taşındıktan sonra bir kütüphane memuru ve

---

(8) BÜK müdürü Dr. Phyllis Erdoğan ile 01.05.1997 tarihinde yapılan görüşme.

hizmetliye ek olarak Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü öğrencileri yarı zamanlı olarak Müzik Odası 'nda görev yapmaya başlamışlardır. 1994 yılında birimin gece de kullanıma açılmasına karar verilmesiyle bir kütüphaneci tam zamanlı olarak görevlendirilmiştir. Daha sonra ise 1995 yılında ve 1996 yılında birer kütüphanecinin daha birime girmeleriyle Müzik Odası 'nda görev yapan kütüphaneci sayısı üçe ulaşmıştır. Birimde 1997 yılı itibarıyla üç kütüphaneci, birim sorumlusu ve bir yarı zamanlı öğrenci olmak üzere beş kişi görev yapmaktadır.

IV.2.2. KOLEKSİYON

Müzik Odası 'nın koleksiyonu notalar, braille (görme engelliler için) notalar, kasetler, plaklar ve CD 'lerden oluşmaktadır. Bu materyallerin sayıları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Müzik Odası'nda Bulunan Materyaller (9)

MATERYALLER	SAYILARI
Nota	10.081
Braille nota	450
Kaset	1.282
Plak	1.462
CD	748

(9) Müzik Odası'nda bulunan materyallerin sayıları, birimde tutulan istatistiklerden elde edilmiştir. Rakamlar Mayıs-1997 tarihine aittir.

Müzik Odası'nda bulunan materyaller, 1991 yılından itibaren bilgisayara dayalı olarak Anglo American Cataloging Rules-2nd edition (AACR-2) 'a göre kataloglanmaya başlanmıştır. Bugün koleksiyonun tamamına yakın kısmının katalog kaydı bilgisayarda bulunmaktadır. Bunun dışında her materyal türü için hazırlanmış olan listeler bulunmaktadır. Alfabetik olmayan bu listelerin kullanımında ve aranılan materyale erişimde problemler yaşanmaktadır. Ancak materyallerin bilgisayara kaydedilme işlemleri tamamlandığında yaşanan erişim problemlerinin ortadan kalkacağı tahmin edilmektedir.

Materyallerin bilgisayara aktarımlarında OCLC tarafından yayınlanan ve BÜK 'nin abone olduğu CAT-CD adlı veritabanından yararlanılmaktadır. Eserlere ait bibliyografik künyeler kütüphaneye özgü bazı düzeltmelerden sonra bu veritabanından bilgisayara aktarılmaktadır. Aktarımı yapılan bu bibliyografik kayıtlarda materyallerin LCC numaraları da bulunmaktadır. Kütüphanenin en yakın hedefi, materyallerin LCC 'a göre sınıflanmasıdır. CAT-CD 'nin bu amaçla kullanılması da kütüphaneyi 1995 yılında ziyaret eden Bonlyn Hall tarafından önerilmiştir.

Tüm materyaller, kütüphaneye geliş sıralarına göre sıralanmaktadır. Notalar, 12*26*33 cm boyutlarındaki kutularda muhafaza edilmektedir. Bu kutular, notaların ait oldukları enstrümanlara göre gruplara ayrılmıştır ; piano, violin, viola, cello, percussion, oboe, clarinet gibi.

Bu enstrüman gruplarının tamamı şunlardır ; Fagot, Oda Müziği, Şan, Klarnet, Korno, Flüt, Gitar, Jazz, Obua, Orkestra, Partitür,

Vurmalı Sazlar, Piyano, Saksofon, Trombon, Trompet, Viyola, Keman, Viyolonsel.

Notalar, ilgili oldukları kutulara kütüphaneye geliş tarihlerine göre yerleştirilmektedir. Notalara, kütüphaneye geliş tarihlerine göre aksesyon numaraları verilmektedir. Ancak bu numaralar, notaların kutulara yerleştirilmesinde dikkate alınmamaktadır. Her enstrüman grubuna ait kutulara birden başlanarak numaralar verilmiştir. Örneğin Piyano 1, Piyano 2, Piyano 3....gibi. Notalar, dolan her kutudan sonra yeni bir numara verilen kutuya yerleştirilmektedir. Bilgisayara kaydedilmeyen notalara, hazırlanan listeler yardımıyla erişilmektedir. Bu listeler, kutu numaralarına göre düzenlenmiştir. Listeler, A4 (210*297 mm) kağıt formunda hazırlanarak dosyalara yerleştirilmiştir. Listelerde enstrüman adı ve kutu numarasının altında notaların besteci adları eserlerinin adı ve almış oldukları aksesyon numaraları sıralanmıştır (bkz. Şekil-1).

Şekil 1. Notaların Erişim Listesi Örneği

PİYANO		
Kutu 1		
Beethoven, Ludwig van	Symphony-1	N2101
Chopin, Frederic	Mazurkas	N2452
Bach, Johann Sebastian	Toccatas	N2843
.....	.....	.....
.....	.....	.....
Kutu 2		
Beethoven, Ludwig van	Symphony-3	N3410
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Notaların kutulara dizilmesinde konu veya besteci adına göre belirli bir sıralamanın olmaması nedeniyle birbirini takip eden ciltli eserler, farklı kutulara yerleşebilmektedir. Ayrıca listeler belirli bir alfabetik düzende olmadıkları için kullanıcıların listeleri baştan sona taramaları gerekmektedir.

Kaset CD ve plaklar, almış oldukları aksesyon numaralarına göre raflara yerleştirilmektedir. Materyallere erişimde ilk önce bilgisayar kullanılarak aranılan materyal (ler) in aksesyon numaralarına ulaşılmaktadır. Bu numaralara göre istenilen materyale kolaylıkla erişilmektedir.

1996 yılında Müzik Odası 'nın materyallerinin kayıtlı olduğu veri tabanı INTERNET 'e bağlanmıştır.

IV.2.3. KULLANICILAR

Müzik Odası, başta Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğrenci ve öğretim elemanları olmak üzere Bilkent Üniversitesi 'nin öğrenci ve öğretim elemanları , Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü ve Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğrenci ve öğretim elemanları ile profesyonel ve amatör sanatçılar tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Devlet Opera ve Balesi sanatçıları da birimi kullanmaktadırlar.

Müzik Odası'nın kullanıcıları arasında Bilkent Akademik Senfoni Orkestrası (BASSO)'nın sanatçıları da gelmektedir. Öğretim elemanları ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşan bu orkestranın,

çalışmaları ile ilgili materyalleri kütüphaneden ödünç almak üzere orkestra şefinin görevlendirmiş olduğu bir üye bulunmaktadır. Materyal ödünç alınmasının tek bir kişi tarafından yapılması uygun görülerek seçilen bu üyeye kütüphane tarafından orkestra eseri ödünç alma görevi verilmiştir. Bu üye dışındaki orkestra üyeleri orkestra materyallerini ödünç alamamaktadırlar..

Bu tablo, MO 'nın birçok müzik kütüphanesi türünün özelliklerini taşımakta olduğunu göstermektedir. Bunlardan en ağırlıklı olan ikisi üniversite kütüphanesi ve senfoni orkestrası kütüphanesi türleridir. Araştırmamızda MO bu iki tür açısından incelenmiştir. MO 'nın özelliklerini taşımakta olduğu diğer iki tür ise ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi veren kurumların bünyelerinde kurulmuş olan müzik okulu kütüphanesi ve MSSF yüksek lisans, akademik personeli ve üniversite dışından gelen müzik araştırmacılarına verdiği hizmetlerden ötürü de araştırma kütüphanesidir.

IV.2.4. BİNA

Müzik Odası, Merkez Kütüphane 'nin ek binasının açılmasıyla eski yerinden eski kütüphane binasının üçüncü katındaki yeni yerine 1996 yılında taşınmıştır. Burada kullanıcılar için ayrılan bir okuyucu salonu, personel ofisleri, koleksiyona ayrılan bölüm ve müzik dinleme kabinleri bulunmaktadır.

IV.2.5. DONANIM

Müzik Odası 'nda görev yapan üç kütüphaneci, INTERNET 'e bağlı olan üç kişisel bilgisayar (PC) ile çalışmaktadır. Katalog

taraması için okuyucu salonunda bir adet PC terminal bulunmaktadır.

Müzik dinletme hizmeti vermek amacıyla hazırlanmış 17 adet müzik dinleme kabini bulunmaktadır. Bu kabinlerin altısı dörder kişilik, onbiri de birer kişiliktir. Kabinlerde her kullanıcı için kulaklık soketi ve ses ayar düğmesi bulunmaktadır.

1997 yılında kurulan müzik sisteminde sekiz adet Compact Disc çalar ve iki adet de kaset çalar bulunmaktadır. Aynı anda 17 kabine yayın yapma özelliğine sahip olan sistem sayesinde aynı anda 35 kullanıcıya müzik dinletilebilmektedir.

IV.2.6. HİZMETLER

Müzik Odası 'nda bulunan materyallerin kullanımları ile ilgili özel kurallar bulunmaktadır. Notalar, fotokopileri çekilmek ve incelenmek üzere tüm kullanıcılara, materyalleri kütüphane dışına çıkartmamaları şartıyla kimlik karşılığında ödünç verilmektedir. Yalnızca Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğretim elemanları beş notayı bir sömestr boyunca ödünç alabilmektedirler.

Birimde bulunan plak koleksiyonu henüz kullanıma açık değildir. Bir pikap bulunmadığı için müzik dinletme hizmeti de verilememektedir. Ancak, plaklarda bulunan eserlerden de yararlanılabilmesi amacıyla plaklar kasetlere kaydedilmiştir.

Kaset ve CD'ler birimdeki müzik kabinlerinde kullanıcılara

dinletilmektedir. Ayrıca bu materyaller, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'ne üye olan (materyal ödünç alma hakları bulunan) kullanıcılara bir defada bir kaset veya bir CD 'yi bir hafta süreyle kullanmak şartıyla ödünç de verilmektedir. Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğretim elemanları bir defada 10 kaset veya CD 'yi bir sönestr süresince ödünç alabilmektedirler.

Müzik dinletme hizmetinden Kütüphaneye üye olsun olmasın, her kullanıcı yararlanabilmektedir. Bunun için müzik dinleme formlarının doldurularak kimlik belgesi ile Müzik Odası bankosuna müracaat edilmesi yeterlidir. Müzik dinlemek için başvuran kullanıcılara kimlik kartları ve doldurdukları form karşılığında uygun olan müzik dinleme kabininin anahtarı ile kulaklıkları verilmektedir. Kullanıcılar istedikleri materyalleri dinleyecekleri süre içerisinde bu kabinlerden yararlanmaktadırlar. Başvuru sayısı ve kabinlerin doluluk durumlarına göre isteyen dinleyiciler ikinci bir materyal seçebilmektedirler.

Kütüphanenin bu konudaki hedefi, MO 'na sağlanacak olan notaların ciltli olarak alınması ve tüm ciltli notaların kullanıcılara ödünç olarak verilmesidir.

IV.3. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ MÜZİK VE SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ MÜZİK BÖLÜMÜ

Bilkent Üniversitesi Fakülte, Yüksekokul ve Meslek Yüksekokullarında toplam 9819 öğrenci öğrenim görmektedir (bkz.Tablo 4) Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi öğrencileri (216) ,

üniversitedeki diğer fakültelerin (5692) toplam öğrenci sayısının % 3.79 'unu oluşturmaktadır. (10)

MSSF'de 51 tam zamanlı, 62 yarı zamanlı olmak üzere 113 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Öğretim elemanları ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşan BASSO 'nun ise 81 üyesi bulunmaktadır.

MSSF'de görev yapan öğretim elemanlarının % 92 ' si yabancı, % 8 ' i de Türk ' tür. Yabancı öğretim elemanlarının % 82 ' si Rusya ve Türk Cumhuriyetleri ' nde , % 18 ' i de Avrupa ' nın çeşitli ülkelerinde (Romanya, Arnavutluk, Bulgaristan, İtalya, Almanya ve Fransa) müzik eğitimlerini almışlardır. Öğretim elemanlarının % 73 ' ü müzik eğitimlerini konservatuvar, % 27 ' si ise akademi düzeyinde almışlardır. (11)

---

(10) Bilgiler 1997-98 öğretim yılına aittir ve Bilkent Üniversitesi Öğrenci İşleri Başkanlığı'ndan sağlanmıştır.

(11) Graduate Study at Bilkent University 1997-98., Ankara : Bilkent Üniversitesi, 1997. s.92. ISBN 975-7679-20-8.

Tablo 4. Bilkent Üniversitesi'nde Fakülte ve Yüksek Okullara Göre Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları (12)

FAKÜLTELER	Öğrenci Sayıları
Fen Fakültesi	170
Mühendislik Fakültesi	727
İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi	1136
İşletme Fakültesi	763
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	1628
Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	216
Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi	1052
MESLEK YÜKSEK OKULLARI	
Bilgisayar Teknolojisi ve Büro Yönetimi MYO	791
Turizm ve Otelcilik MYO	985
İngiliz Dili MYO	44
YÜKSEK OKULLAR	
Turizm ve Otel İşletmeciliği YO	886
Uygulamalı Yabancı Diller YO	724
ENSTİTÜLER	
Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü	234
Sosyal Bilimler Enstitüsü	463
TOPLAM	9819

(12) Bilgiler 1997-98 öğretim yılına aittir ve Bilkent Üniversitesi Öğrenci İşleri Başkanlığı'ndan sağlanmıştır. Yukarıda MSSF 'nin lisans öğrencilerinin sayıları belirtilmiştir.

"1986 yılında Bilkent Üniversitesi bünyesinde kurulan Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi (MSSF), ülkemizde fakülte düzeyinde kurulan ilk yüksek öğretim kurumudur " (13)

MSSF'de iki bölüm bulunmaktadır ; Müzik Bölümü ve Tiyatro Bölümü. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Müzik Odası 'nın varlık nedeni olan Müzik Bölümü 1986 yılında kurulmuştur. Müzik Bölümü'nde eğitimi verilen enstrüman sanat dalları şunlardır ; Fagot, Klarinet, Kompozisyon, Flüt, Arp, Korno, Obua, Vurmalı Sazlar, Piyano, Trombon, Trompet, Tuba, Viyola, Keman, Viyolonsel. (13)

Fakülte bünyesinde ortaokul ve lise düzeyinde eğitim veren Müzik Hazırlık Okulu da bulunmaktadır.

Ayrıca MSSF'de bazı sanat toplulukları da kurulmuştur.

Bunlar ;

Bilkent Uluslararası Gençlik Senfoni Orkestrası (1988),
Bilkent Akademik Senfoni ve Sinfonietta Orkestraları (1993),
Bilkent Uluslararası Akademik Oda Orkestrası (1993),
Bilkent Yaylı Çalgılar Topluluğu (1993),

Bu topluluklar, 1993 yılında Bilkent Akademik Orkestralar Topluluğu adı altında birleştirilmiştir.

---

(13) 1995 Bilkent Akademik Konserleri Başlıyor, BASSO : Aylık Müzik Bülteni, Ankara : Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi. 1995, s.1.

Fakülte'nin düzenlediği uluslararası sanat etkinlikleri de bulunmaktadır ; (14)

Bilkent Uluslararası Müzik Yaz Okulu (1988),
Uluslararası Anadolu Festivali (1994),
Bilkent Akademik Konserler Dizisi (1994).

Bunlara ek olarak fakülte bünyesinde , Bilkent Üniversitesi tarafından kurulan ve tüm devlet sanatçıları ile çok sayıda sanatçının üye olduğu "Türkiye Chopin Merkezi" (1989) ile "Türkiye ve Uluslararası Çoksesli Müzik Merkezi" de bulunmaktadır. (14)

---

(14) 1995 Bilkent Akademik Konserleri Başlıyor, BASSO : Aylık Müzik Bülteni, Ankara : Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi. 1995, s.1.

V.BÖLÜM BULGULAR

V.1. ANKET DEĞERLENDİRMESİ

BÜK, MO ' nun kullanıcılarına uygulanan anketimize toplam 92 denek katılmıştır. Kütüphanenin müzik koleksiyonunu kullanmakta olan kullanıcılar, özellikle de MSSF öğretim elemanları ve öğrencileri hedef kitle olarak seçilmiştir. Yarı zamanlı ve tam zamanlı toplam 113 öğretim elemanından 20 kişiye anket uygulanmıştır. Bu durumda ankete katılan öğretim elemanı oranı % 18 dir. Öğrencilerden de toplam 254 öğrenciden 39 kişiye anket uygulanmıştır. Bu durumda ankete katılan öğrencilerin oranları da % 16 dır. 33 anket formu da üniversite mensubu olmayan kullanıcılara uygulanmıştır.

MSSF öğretim elemanlarından %72 'sini oluşturan 81 kişi aynı zamanda BASSO üyesidir. Bu rakama göre öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu Fakülte 'deki öğretim elemanı sorumluluklarının dışındaki ikinci görevlerinden dolayı BÜK ve MO 'nu orkestra kütüphanesi olarak da kullanmakta oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretim elemanlarının % 92 'si yabancı, % 8 'i de Türk 'tür.

MSSF 'de otaöğretim öncesi erken eğitim, ortaöğretim, lisans hazırlık, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde eğitim verilmektedir. Anketimize katılan grupta MHO 'nun orta ve lise öğrencileri ile lisans öğrencileri bulunmaktadır. BÜK ve MO koleksiyonlarını en çok

kullanan öğrencilerin MHO ve lisans öğrencileri olduğu anketi yanıtlama oranlarından anlaşılmaktadır. Başarılı olan lisans öğrencileri, MHO ve erken müzik eğitimi öğrencilerinin bazı derslerine de girmektedirler.

Bu durumda BÜKMO 'nın farklı düzeyli ve amaçlı kullanıcıları olduğu anlaşılmaktadır. BÜKMO, bir üniversite kütüphanesi olmasının yanı sıra ortaöğretim düzeyinde bir müzik okulu kütüphanesi, senfoni orkestrası kütüphanesi ve de yüksek lisans eğitimi ve üniversite mensubu olmayan araştırmacılara verdiği hizmetlerden ötürü araştırma kütüphanesi konumundadır.

Anketimize katılanların rakamsal dağılımları aşağıdaki tablo ile gösterilebilir ;

Tablo 5. Ankete Katılan Denekler

ANKETE KATILANLAR	%DAĞILIMLARI
BÜMSSF MHO	% 27.2
BÜMSSF Lisans Öğrencileri	% 15.2
BÜMSSF Öğretim Elemanı	% 21.7
MSSF Dışı Kullanıcılar	% 35.9
TOPLAM	% 100

Deneklerin branşlarına göre dağılımları ise şu şekildedir ;

Tablo 6. Deneklerin Branşlarına Göre Dağılımları

BRANŞLAR	DENEK SAYISI%
Yaylı Çalgılar	% 20.6
Üflemeli Çalgılar	% 22.8
Vurmalı Çalgılar, Kompozisyon, Koro ve Şan	% 19.6
Piyano	% 18.5
Gitar	% 18.5
TOPLAM	% 100

Denekler branşlarına göre beş grupta değerlendirilmiştir. Yaylı ile üflemeliler ve piyano ile gitar gruplarındaki deneklerin sayıları birbirlerine çok yakın olmasına karşın vurmalılar, kompozisyon, koro ve şan gruplarındaki deneklerin ancak toplam sayıları diğer gruplara yakın olmaktadır. İkinci grup için yadırganması sözkonusu olan birleştirme değerlendirmeyi kolaylaştırmak amacıyla Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü öğretim elemanlarından Doç.Dr. Aydın Erar 'ın önerileriyle yapılmıştır. Ancak bu gruptaki herbir branşın diğer sorulara vermiş oldukları yanıtlar gerekli görülen yerlerde ayrıca değerlendirilmiştir.

Bu durumda her gruba düşen denek sayısı oran olarak birbirine çok yakındır.

V.1.1.KULLANICILARIN BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ VE
MÜZİK ODASI'NI KULLANIM DURUMLARI

Ankete katılan deneklere BÜK ve MO 'nu kullanıp kullanmadıkları, kullanıyorlar ise hangi sıklıkla kullandıklarını öğrenmek amacıyla sorulan kapalı uçlu soruya alınan yanıtlar şöyledir ;

Tablo 7. Deneklerin BÜK ve MO'nu Kullanım Durumları

KULLANIM SIKLIKLARI	BÜK	MO
İlk kez	% 8.7	% 17.4
Yılda bir kez	% 19.6	% 7.6
Her sömestrde bir	% 17.4	% 19.6
Ayda bir	% 22.8	% 31.5
Haftada bir	% 20.7	% 19.6
Yanıtlamayanlar	% 10.9	% 4.3
TOPLAM	% 100	% 100

Kullanım sıklıklarına göre BÜK ve MO'nun haftada bir, ayda bir ile her sömestrde bir sıklıkta yoğun olarak kullanıldıkları görülmektedir.

BÜK'ni ilk kez kullananların oranı % 8.7 iken MO'nu ilk kez kullananların oranı % 17.4 tür. Bu da anketin uygulandığı süre içerisinde MO'nu ilk kez kullanan deneklerin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Bu soruyu yanıtlamayanların oranları ise BÜK için % 10.9, MO için de % 4.3 tür.

V.1.2. DENEKLERİN MO KOLEKSİYONUNDA ARADIKLARI MATERYALLERİ BULABİLME DURUMLARI

Deneklere "MO'nda aradığınız materyalleri bulabiliyor musunuz?" şeklinde sorulan kapalı uçlu soruya alınan yanıtlar ise şöyledir ;

Tablo 8. Deneklerin MO'nda Aradıkları Materyalleri
Bulabilme Durumları

Bulanlar	% 53.3
Bulamayanlar	% 44.6
Boş	% 2.2

Bu soruya aradığımı bulabiliyorum yanıtını verenlerin oranı % 53.3 iken bulamadıklarını belirtenlerin oranı ise % 44.6 dır. Bu durumda deneklerin yarıya yakın bir bölümünün MO'nda aradıkları materyalleri bulamadıkları görülmektedir ki, bu oran oldukça yüksektir. Deneklerin % 97.8 i tarafından yanıtlanan bu soru, yanıtlanma oranı en yüksek olan sorulardandır.

V.1.3. ARANILAN MATERYALLERİN BULUNAMAMA NEDENLERİ

Aradıkları materyalleri bulamayan deneklere bulamamalarının nedenlerini belirtmeleri için açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar üç grupta toplanmaktadır ; notaların yetersizliği, sınıflama ve erişimin yetersizliği ve CD ve kasetlerin yetersizliği.

Tablo 9. Deneklerin Aradıkları Materyalleri Bulamama Nedenleri

NEDENLER	ORANLAR
Notaların yetersizliği	% 29.3
Sınıflama ve erişimin yetersizliği	% 7.6
Kaset ve CD lerin yetersizliği	% 3.3
Boş	% 59.8
TOPLAM	% 100

Denekler bu soruya verdikleri yanıtlarla aradıkları materyalleri bulamama nedenlerini % 29.3 oranıyla notaların yetersizliği olarak belirtmişlerdir. Sınıflama ve erişimin yetersizliği % 7.6, Kaset ve CD 'lerin yetersizliğini neden gösterenlerin oranı da % 3.3 tür.

MO 'nun materyallere erişim sistemi ile ilgili uygulamaları hatırlanarak, bu soruda sınıflama ve erişimin yetersizliği ile ilgili seçeneğin daha fazla kişi tarafından yanıtlanması beklenmiştir. Ancak elde edilen veriler ışığında kullanıcıların MO 'nun mevcut nota koleksiyonunu yetersiz buldukları ortaya çıkmaktadır. Bu soruya yanıt vermeyenlerin oranlarının oldukça yüksek (%59.8) olduğu da görülmektedir.

V.1.4. DENEKLER GEREKSİNİM DUYDUKLARI MATERYALLERİ NERELERDEN SAĞLAMAKTADIRLAR

Denekler, gereksinim duydukları materyalleri hangi yollarla sağladıklarını açık uçlu sorumuzda şu şekilde belirtmişlerdir ;

Tablo 10. Deneklerin Gereksinim Duydukları Materyalleri
Sağladıkları Yerler

Ankara'daki diğer müzik kütüphaneleri	% 77.7
Arkadaşlardan	% 11.1
Hocalarının repertuvarları	% 5.6
Ankara dışındaki kütüphaneler	% 5.6

MO 'nda aradıkları materyalleri bulamayan deneklerin % 77.7 'sinin Ankara 'da bulunan diğer müzik kütüphanelerine yönel-
dikleri, % 11.1 'inin arkadaşlarının koleksiyonlarından, % 5.6 'sının
hocalarının koleksiyonlarından ve % 5.6 'sının da Ankara dışındaki
müzik kütüphanelerinden gereksinimlerini karşılamaya çalıştıkları
görülmektedir. Ankara 'daki müzik kütüphanelerini kullandıklarını be-
lirten deneklerden, % 22 'si Milli Kütüphane Müzik Bölümü 'nü ve
% 55 'i de Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kütüphanelerini
kullandıklarını belirtmişlerdir.

V.1.5. KULLANILAN DİĞER MÜZİK KÜTÜPHANELERİNİN GEREKSİNİMLERİ KARŞILAMA DURUMLARI

Kullanılan diğer kütüphanelerin deneklerin gereksinimlerini kar-
şılayıp karşılamadığını öğrenebilmek amacıyla sorulan kapalı uçlu so-
ruya verilen yanıtların oranları da şöyledir ;

Tablo 11. Kullanılan Diğer M¼zik K¼t¼phanelerinin
Deneklerin Gereksinimlerini Karşılama Durumu

Karşıılıyor	23.3
Karşılamıyor	76.7

MO 'nda aradıkları materyalleri bulamayan deneklerin Ankara 'da bulunan diğer m¼zik k¼t¼phanelerinin % 76.7 'sinin gereksinimlerini karşılamadığı, % 23.3'ünün gereksinimlerini karşıladığı gör¼lmektedir. Ankara 'da bulunan ve deneklerin Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı K¼t¼phanesi ve Milli K¼t¼phane M¼zik Bölümü olarak belirttikleri k¼t¼phanelerin de gereksinimleri karşılayamadıkları yanıtlardan anlaşılmaktadır.

V.1.6. KULLANICILARIN K¼T¼PHANEYİ KULLANMA NEDENLERİ

Bu soruda kullanıcıların k¼t¼phaneyi kullanma amaçları olarak belirtilen k¼t¼phane hizmetlerinden kitap ödünç almak B¼K nin verdiği bir hizmettir. Ders çalışmak ve fotokopi hizmetlerini hem B¼K, hem de MO vermektedir. Bunların dışındaki kaset, CD ödünç almak, kaset, CD dinlemek ve nota ödünç almak ise MO 'nda verilen hizmetlerle ilgilidir.

Deneklerin, k¼t¼phaneyi hangi amaçlarla kullandıklarını ortaya çıkartabilmek amacıyla sorulan kapalı uçlu soruya alınan yanıtlar da şöyledir ;

Tablo 12. Kullanıcıların Kütüphaneyi Kullanma Amaçları

Kitap ödünç almak	% 37
Kaset, CD ödünç almak	% 7.6
Kaset dinlemek	% 29.3
Ders çalışmak	% 9.8
Nota ödünç almak	% 47.8
Fotokopi çektirmek	% 91.3
CD dinlemek	% 48.9

Deneklerin BÜK ve MO'nı en çok fotokopi çektirmek (%91.3) amacıyla kullandıkları görülmektedir. Bunu sırasıyla CD dinlemek (%48.9), nota ödünç almak (47.8), kitap ödünç almak (%37), kaset dinlemek (29.3), ders çalışmak (%9.8) ve CD kaset ödünç almak (7.6) izlemektedir. Bu soruya verilen yanıtlardan yalnızca bir tanesi (kitap ödünç almak) Müzik Odası ile ilgili değildir. Dolayısıyla deneklerin MO 'nı BÜK 'ne göre daha yoğun bir şekilde kullandıkları da ortaya çıkmaktadır.

V.1.7. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ VE MÜZİK ODASI KOLEKSİYONLARININ GÜNCELLİĞİ

Koleksiyonun güncelliği ile ilgili olarak sorulan bu soruda "güncellik" kavramıyla, kütüphanenin yenilikleri takip etme durumu öğrenilmeye çalışılmıştır. Bilindiği gibi müzik koleksiyonlarındaki materyaller daha çok değişmeyen bilgileri içermektedirler. Bunun yanısıra klasik müzik eserlerinin yeni sanatçılar tarafından

yorumlanan yeni kayıtları ve basılı materyallerin yeni edisyonları da müzikçiler için önem taşımaktadır. (Ellison 1987:26)

Tablo 13. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi
Koleksiyonunun Güncelliği

Evet	% 45.7
Kısmen	% 28.3
Hayır	% 5.4
Fikri yok	% 20.7

"BÜK 'nin koleksiyonu yeterince güncel mi ?" Şeklindeki soruya verilen yanıtlara göre deneklerin % 45.7 'sinin BÜK 'nin koleksiyonunu güncel buldukları görülmektedir. % 28.3 'lük grup koleksiyonu kısmen güncel bulurken, % 5.4 'lük grubun koleksiyonu yeterli bulmadıkları görülmektedir. Deneklerin % 20.7'si bu konuda fikir belirtmemişlerdir. Müzik Odası için sorulan aynı soruda fikir belirtmeyenlerin oranı ise % 10.9 'dur. Aradaki bu fark, deneklerin Müzik Odası 'nın koleksiyonunu BÜK 'nin koleksiyonuna göre daha iyi tanıdıklarını göstermektedir.

Tablo 14. Müzik Odası Koleksiyonunun Güncelliği

Evet	% 28.3
Kısmen	% 34.8
Hayır	% 26.1
Fikri yok	% 10.9

Burada tekrar hatırlayacak olursak : MO koleksiyonu notalar, görme engelliler için notalar, CD 'ler, ses kasetleri ve plaklardan oluşmaktadır. Şimdi bu materyallerle ilgili olarak sorulan sorumuza verilen yanıtları inceleyelim.

"MO 'nın koleksiyonu yeterince güncel mi ?" Şeklindeki soruda MO koleksiyonunu güncel bulduklarını belirten deneklerin oranı % 28.3 , kısmen güncel bulanların oranı % 34.8, güncel bulmayanların oranı % 26.1, fikir bildirmeyenlerin oranı ise % 10.9 'dur. Verilen yanıtlara göre MO koleksiyonunu yeterince güncel bulmayan deneklerin oranları yüksektir.

V.1.8. DENEKLERİN BÜK VE MO ' NDA KENDİ BRANŞLARI İLE İLGİLİ OLARAK EN ÇOK KULLANDIKLARI MATERYALLER

Bu soruda belirtilen materyallerden notalar, ses kasetleri, CD'ler ve plaklar MO koleksiyonunda bulunmaktadır. Diğer materyaller ise BÜK'ndeki ilgili birimlerde kullanıma sunulmuşlardır.

Sürekli kullanılan materyallerin başında % 72.8 oranı ile notalar, % 21.7 ile kitaplar, % 18.5 ile CD 'ler ve % 12 ile de kasetler gelmektedir. Zaman zaman kullanılan materyaller olarak belirtilen CD ' ler (% 46.7), kitaplar (% 42.4), kasetler (% 36.9), dergiler (% 34.8) ve notaların (% 22.8) kullanım durumları arasında çok büyük farklılıklar bulunmamaktadır.

Kullanılmayan materyaller arasında ilk sırayı tezler (% 30.4) almaktadır. Bunu plaklar (% 28.2) , video kasetleri (% 27.1) ve dergiler (% 15.2) izlemektedir.

Tablo 15. Deneklerin En Çok Kullandıkları Materyaller

MATERYALLER	SÜREKLİ KULLANAN	ZAMAN ZAMAN KULLANAN	KULLANMAYAN
Kitap	% 21.7	% 42.4	% 2.1
Dergi	% 9.8	% 34.8	% 15.2
Nota	% 72.8	% 22.8	% 2.1
CD	% 18.5	% 46.7	% 5.4
Kaset	% 12	% 36.9	% 9.8
Plak	% 1	% 9.8	% 28.2
Video Kaseti	% 3.3	% 8.7	% 27.1
Tez	% 0	% 8.7	% 30.4

Bu durumda en yoğun olarak kullanılan materyallerin sırasıyla notalar, CD 'ler, kitaplar, kasetler ve dergilerin olduğu görülmektedir. En az kullanılan materyallerin de tezler, plaklar ve video kasetlerin olduğu görülmektedir.

Plakların kullanıma sunulmadığı hatırlanacak olursa, deneklerin plakları sürekli kullandıklarını (%1) ve zaman zaman kullandıklarını (%9.8) belirtmiş olmaları ilginçtir.

V.1.9. BÜK VE MO ' NİN MÜZİK KONULU MATERYALLERİNİN KULLANICILARIN GEREKSİNİMLERİNİ KARŞILAMA DURUMU

Bu sorudan elde edilen verileri materyallere göre değerlendirecek olursak, kitaplar için oldukça yeterli ve yeterli seçeneklerine eşit oranda (% 31.5) yanıtlandığı, yetersiz seçeneğini işaretleyen deneklerin oranının da çok düşük olduğu (%3.3) görülmek-

tedir. Bu durumda müzik konulu kitapların kullanıcıların gereksinimlerini karşıladığı sonucu çıkmaktadır. Bu soru, deneklerin %66.3'ü tarafından yanıtlanmıştır.

Benzer durum, dergiler için de geçerlidir. Ankete katılan deneklerin % 25 'i kütüphanedeki müzik dergilerini oldukça yeterli, % 31.5 'i yeterli , % 5.4 'ü de yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Sonuçlara göre müzik dergilerinin de kullanıcıların gereksinimlerini karşıladığı söylenebilir. Bu soru, deneklerin % 57.5 'i tarafından yanıtlanmıştır.

M0 koleksiyonunda bulunan notalar için % 23.9 oldukça yeterli, % 28.2 yeterli, % 35.9 yetersiz, % 7.6 oldukça yetersiz yanıtları alınmıştır.

CD 'lere baktığımızda deneklerin % 15.2 'sinin oldukça yeterli, % 19.5 'inin yeterli, % 31.5 'inin yetersiz, % 4.3 'ünün de CD koleksiyonunu oldukça yetersiz buldukları görülmektedir. % 34.7 yeterli yanıtına karşılık % 35.8 yetersiz yanıtının verilmiş olması CD koleksiyonunun da yetersiz görüldüğünü ortaya çıkartmaktadır. Bu soruyu yanıtlayan deneklerin oranı % 70.5 'tir.

Kasetler için verilen yanıtlarda da CD'lerdeki yanıtlara benzer sonuçlar alınmıştır. Yalnızca kasetlerin daha az yetersiz bulunduğu gözlenmektedir. Şöyle ki ; kasetleri deneklerin % 14.1 'i oldukça yeterli, % 20.6 'sı yeterli, % 18.5 'i yetersiz, % 2.1'i ise oldukça yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. % 20.6 'lık oranında yetersiz olduğu belirtilmiş olsa bile kasetlerin kullanıcılar tarafından kısmen de olsa yeterli görüldüğü gözlemlenebilir. Bu soruya, ankete

katılan deneklerin % 55.3 'ü yanıt vermiştir.

Verilen yanıtlardan, plaklar, video kasetleri ve tezlerin yeterlilikleri ile ilgili kesin bir sonuç alınamamaktadır. Bu materyaller ile ilgili sorulara yanıt verilme oranı düşük olmuştur. Bu sorulara ortalama % 12.5 oranında denek yanıt vermiştir.

Tablo 16. BÜK ve MO Koleksiyonlarının Deneklerin Gereksinimlerini Karşılama Durumu

MATERYALLER	ÇOK YETERLİ	YETERLİ	YETERSİZ	ÇOK YETERSİZ
Kitap	% 31.5	% 31.5	% 3.3	% 0
Dergi	% 25	% 27.1	% 5.4	% 0
Nota	% 23.9	% 28.2	% 35.9	% 7.6
CD	% 15.2	% 19.5	% 31.5	% 4.3
Kaset	% 14.1	% 20.6	% 18.5	% 2.1
Plak	% 4.3	% 6.5	% 3.3	% 0
Video Kaseti	% 2.1	% 4.3	% 8.7	% 1
Tez	% 2.1	% 3.3	% 1	% 1

Seçeneklere göre bir değerlendirme yapıldığında en yeterli görülen materyallerin kitaplar, dergiler olduğu ; en yetersiz görülen materyallerin de notalar, CD 'ler ve kasetler olduğu görülmektedir.

Bu sorudaki "yeterlilik" kavramı ile kullanıcıların kullandıkları materyallerin hem nitel hem de nicel yönlerden gereksinimlerini karşılayabilme durumları öğrenilmeye çalışılmıştır.

V.1.10. MATERYALLERİN DENEKLERİN GEREKSİNİMLERİNİ
KARŞILAMA DURUMLARI

Bu soruda deneklere "Hangi materyaller kendi branşınızla ilgili gereksinimlerinizi hangi ölçülerde karşılamaktadır?" şeklinde yöneltilen sorumuza verilen yanıtlar aşağıdaki gibi olmuştur. Ancak branşlara göre yapılan değerlendirmeler çapraz değerlendirme olduğu için bu soruya verilen yanıtlar ilgili bölümde ayrıca değerlendirilmiştir.

Tablo 17. BÜK ve MO Koleksiyonlarının Deneklerin Kendi Branşlarındaki Gereksinimlerini Karşılama Durumları

MATERYALLER	ÇOK YETERLİ	YETERLİ	YETERSİZ	ÇOK YETERSİZ
Kitap	% 22.8	% 29.3	% 8.9	% 1
Dergi	% 15.2	% 22.8	% 8.9	% 1
Nota	% 27.1	% 23.9	% 29.3	% 14.1
CD	% 14.1	% 17.4	% 26	% 7.6
Kaset	% 7.6	% 19.5	% 19.5	% 3.3
Plak	% 3.3	% 8.9	% 4.3	% 2.1
Video Kaseti	% 3.3	% 1	% 6.5	% 1
Tez	% 2.1	% 1	% 1	% 0

V.1.11. KÜTÜPHANEYE SATIN ALINACAK OLAN MÜZİK KONULU MATERYALLERİ
KİMLER SEÇMELİDİR

Deneklerin % 44.6'sı müzik konulu materyalleri öğretim

elemanlarının , %34.8 'i kütüphanecilerin, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin, %23.9'u yalnızca öğrencilerin seçmelerinin gerektiğini belirtmişlerdir. Bu görevi öğretim elemanları ve kütüphanecilerin yapmasının gerektiğini belirten deneklerin oranı %3.3 iken, yalnızca kütüphanecilerin materyal seçimi yapmalarını uygun görenlerin oranı da %8.7 olmuştur. Bu durumda seçim sorumluluğunun öğretim elemanları başta olmak üzere öğrencilere ve daha sonra da kütüphanecilere verilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Tablo 18. Kütüphaneye Satın Alınacak Olan Materyallerin Seçimini Kim Veya Kimler Yapmalıdır?

Kütüphaneciler	% 8.7
Öğretim elemanları	% 44.6
Öğrenciler	% 23.9
Kütüphaneciler ve öğretim elemanları	% 3.3
Kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrenciler	% 34.8

V.1.12. ÇAPRAZ DEĞERLENDİRMELER

Anket sorularının tek başlarına değerlendirilmesi çalışmamız için gerekli olmakla birlikte yeterli de olamamaktadır.

Bunun için çapraz değerlendirmelere gereksinim duyulmaktadır. Bu amaçla birbirleri ile ilişkisi olan soruların çapraz değerlendirmelerine gereksinim duyulmuştur. Bu bölümde soruların ikili çapraz değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Çapraz değerlendirmelerde statülerine ve branşlarına göre denek gruplarının kütüphaneyi kullanım sıklıkları, amaçları ve kütüphane koleksiyonu ile ilgili görüşleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Böylelikle kullanıcı gruplarından hangilerinin kütüphaneyi daha çok kullandıkları, hangi amaçlarla kullandıkları, koleksiyonun gereksinimlerini karşılama durumu ve seçim sorumluluğunun kim veya kimlere verilmesinin gerektiği konularındaki yaklaşımları ortaya çıkartılmıştır.

V.1.13. ANKETE KATILAN DENEKLERİN KÜTÜPHANEYİ KULLANIM DURUMLARI

Tablo 19. Deneklerin MO 'nı Kullanım Durumları

Deneklerin Müzik Odası'nı Kullanım Sıklıkları					
	İLK KEZ	YILDA BİR	HER SÖMEST REDE BİR	AYDA BİR	HAFTADA BİR
MHO	% 12	% 8	% 12	% 48	% 20
Lisans	% 7.14	% 0	% 7.1	% 42.8	% 42.8
Öğretim Eleman.	% 10	% 0	% 45	% 35	% 10
Bilkent dışı	% 30.3	% 15.1	% 15.1	% 12.1	% 15.1

Müzik Hazırlık Okulu : MHO öğrencilerinin MO 'nı en çok ayda bir (%48) ve haftada bir (% 20) sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Lisans öğrencilerinin % 42.86 'sı birimi haftada bir, aynı oranla (% 42.86) ayda bir sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Akademik

personelin birimi her sömestrede bir (% 45) ve ayda bir (% 35) kullandıkları, Bilkent dışı kullanıcıların da şıklarda belirtilen her sıklığa eşit olarak dağılan bir oranda Müzik Odası 'nı kullandıkları görülmektedir. Birimi ilk kez kullananların oranı (%30) oldukęa yüksek görülmektedir.

Bu durumda MO 'nın en sık lisans öğrencileri ve MHO ğrencileri tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 20. Deneklerin BK'ni Kullanma Durumları

BK'ni Kullanım Sıklıkları					
	İLK KEZ	YILDA BİR	HER SÖMESTREDE BİR	AYDA BİR	HAFTADA BİR
MHO	% 12	% 16	% 16	% 20	% 16
Lisans	% 7.1	% 0	% 7.1	% 42.8	% 42.8
Öğretim Elem.	% 0	% 40	% 15	% 30	% 10
Bilkent dışı	% 12.1	% 9	% 21.2	% 24.2	% 21.2

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi 'nin kullanım durumuna baktığımızda, MHO ğrencilerinin birbirine yakın oranlarda kütüphaneyi her sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Lisans ğrencilerinin kullanım durumları haftada bir sıklıkta (% 42.86) yoğunlaşmıştır. Akademik personelin yılda bir (% 40) ve ayda bir (% 30) sıklıkla kütüphaneyi kullandıkları görülmektedir. Bilkent dışı kullanıcıların kütüphaneyi kullanım durumları ise her sömestrde bir (% 21.21), ayda bir (%24.24) ve haftada bir (% 21.21) sıklıklara dağıldığı, bu kullanıcıların % 12.12 'sinin kütüphaneyi ilk kez kullandıkları görülmektedir.

BÜK 'ni en sık kullanan grubun lisans öğrencileri ve Bilkent dışı kullanıcılar olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının ise kütüphaneyi daha çok yılda bir kez ve ayda bir kez sıklıkla kullandıkları göze çarpmaktadır.

V.1.14. BÜK VE MO EN ÇOK HANGİ AMAÇLARLA KULLANILMAKTADIR ?

Bu soruda, "kitap ödünç almak" seçeneği BÜK 'nin sunduğu bir hizmettir. Fotokopi çektirmek ve ders çalışmak seçenekleri her iki kütüphane için geçerli olan iki hizmettir. Diğer seçeneklerde deneklerin yararlandıklarını belirttikleri hizmetler MO tarafından verilmektedir.

Tablo 21. BÜK ve MO En Çok Hangi Amaçlarla Kullanılmaktadır?

	MHO	LİSANS	ÖĞRETİM EL.	DIŞ
Kitap ödünç almak	% 20	% 87.71	% 35	% 30.3
Kaset CD ödünç almak	% 0	% 0	% 25	% 6
Kaset dinlemek	% 40	% 42.86	% 10	% 27.2
Ders çalışmak	% 8	% 21.43	% 5	% 9
Nota ödünç almak	% 48	% 42.86	% 80	% 30.3
Fotokopi çektirmek	% 92	% 92.8	% 80	% 96.9
CD dinlemek	% 48	% 71.43	% 30	% 51.5

MHO öğrencilerinin kütüphaneyi en çok fotokopi çektirmek (%92),

nota ödünç almak (% 48), CD (% 48) ve kaset dinlemek (% 40) amacıyla kullandıkları görülmektedir. MHO öğrencilerinin nota ödünç alma hakları olmamasına karşın, notaları fotokopi çekmek amacıyla kısa bir süre için ödünç aldıklarını belirtmek için bu seçeneği işaretledikleri anlaşılmaktadır.

Lisans öğrencilerinin büyük çoğunluğu kütüphaneyi fotokopi çekmek (% 92.8) ve kitap ödünç almak (%87.71) için kullandıklarını belirtmişlerdir. CD dinlemek için kullandıklarını belirtenlerin oranı % 71.43, nota ödünç almak ve kaset dinlemek için kullandıklarını belirtenlerin oranları da %42.86 dır.

Öğretim elemanları ise kütüphaneyi en çok nota ödünç almak (% 80) ve fotokopi çekmek (% 80) amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir.

Her grubun kütüphaneyi en çok fotokopi çekmek ve nota ödünç almak amacıyla kullandıkları görülmektedir. Özellikle öğretim elemanlarının kütüphaneyi yoğunlukla fotokopi çekmek ve nota ödünç almak amacıyla kullanmaları dikkat çekici bir sonuçtur. Bu durumda yukarıdaki grupların kütüphanenin belirli hizmetlerinden yararlandıkları, lisans öğrencileri dışındakilerin kütüphanenin tüm hizmetlerinden yararlanmadıkları sonucu çıkmaktadır.

V.1.15. KÜTÜPHANENİN MÜZİK KOLEKSİYONUNUN GÜNCELLİĞİ

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin genel müzik koleksiyonunun güncelliği konusunda deneklerin görüşlerini almak için sorulan soruya verilen yanıtlar şöyledir ;

Tablo 22. Deneklerin BÜK Koleksiyonunun Güncelliği İle İlgili Düşünceleri

	MHO	LİSANS	ÖĞRETİM E.	DIŞ
Güncel	% 56	% 42.86	% 40	% 42.42
Kısmen güncel	% 8	% 42.86	% 30	% 33.33
Güncel değil	% 8	% 14.29	% 5	% 0
Fikri yok	% 28	% 0	% 20	% 24.24

Ankete katılan MHO öğrencilerinin % 56 'sı kütüphanenin müzik koleksiyonunu güncel bulduklarını belirtirken % 8 'i kısmen güncel, yine % 8 'i güncel değil ve % 28 'i de bu konuda fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Lisans öğrencilerinin % 42.86 'sı koleksiyonu güncel bulurken diğer % 42.86 'sı kısmen güncel bulduklarını belirtmişlerdir. Güncel değil yanıtını veren lisans öğrencilerinin oranı ise % 14.29 'dur.

Akademik personelin % 40 'ı kütüphane koleksiyonunu güncel bulduklarını belirtirken, % 30 'u kısmen güncel bulduklarını belirtmişlerdir. Koleksiyonu güncel bulmadıklarını belirten akademik personelin oranı % 5 iken fikir belirtmeyenlerin oranı ise % 20 olmuştur.

Üniversite mensubu olmayan kullanıcıların % 42.42 'si BÜK 'nin müzik koleksiyonunu güncel bulduklarını, % 33.33 'ü kısmen güncel bulduklarını, % 24.24 'ü de bu konuda fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu kullanıcılardan kütüphane koleksiyonunun yetersiz olduğuna ilişkin seçeneği işaretlememişlerdir.

Bu durumda BÜK koleksiyonunun kullanıcıların görüşlerine göre güncel olduğu söylenebilir.

Müzik Odası 'nın koleksiyonunun güncelliği ile ilgili soruya yanıt veren MHO öğrencilerinin % 36 'sı koleksiyonu güncel bulduklarını belirtmişlerdir. % 40 'ı kısmen güncel bulurken, %16 'sı güncel bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda fikir bildirmeyenlerin oranı ise % 8 'dir.

Tablo 23. Deneklerin M0 Koleksiyonunun Güncelliği İle İlgili Düşünceleri

	MHO	LİSANS	ÖĞRETİM E.	DIŞ
Güncel	% 36	% 14.3	% 10	% 39.39
Kısmen güncel	% 40	% 35.7	% 25	% 36.36
Güncel değil	% 16	% 50	% 50	% 9.09
Fikri yok	% 8	% 0	% 15	% 15.15

Lisans öğrencilerinin % 14.29 'u M0 koleksiyonunu güncel bulduklarını, % 50 'si ise güncel bulmadıklarını belirtmişlerdir. Kısmen güncel yanıtı verenlerin oranı ise % 35.71 'dir.

Öğretim elemanlarının % 10 'u M0 koleksiyonunu güncel bulduklarını, % 25 'i kısmen güncel bulduklarını, % 50 'si güncel bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise % 15 'dir.

Üniversite mensubu olmayan kullanıcıların % 39.39 'u M0 koleksi-

yonunu güncel bulmadıklarını, % 36.36 'sı kısmen güncel bulduklarını, % 9.09 'u güncel bulmadıklarını belirtirlerken, % 15.15 'i bu konuda fikirleri olmadığını belirtmişlerdir.

Ankete katılan denekler, Müzik Odası koleksiyonunu güncel bulmadıkları yukarıdaki sonuçlara bakılarak söylenebilir. Lisans öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının % 50 'si koleksiyonu güncel bulmadıklarını belirtmişlerdir.

V.1.16. MATERYAL SEÇİMİNDEN KİM YA DA KİMLER SORUMLU OLMALIDIR

Materyal seçimi sorumluluğunun kime veya kimlere verilmesinin gerektiği konusunda deneklere sorulan soruya MHO öğrencilerinin % 8 'i kütüphaneciler, % 48 'i öğretim elemanları, % 40 'ı öğrenciler, % 28 'si ise kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrenciler birlikte şeklinde yanıt vermişlerdir.

Lisans öğrencilerinin % 42.86 'sı, materyal seçiminin öğretim elemanları tarafından, % 21.43 'ü öğrenciler tarafından, % 50 'si ise kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından yapılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir.

Akademik personelin % 60 'ı seçimi öğretim elemanlarının, % 10 'u öğrencilerin ve % 15 'i de kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından yapılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir.

Üniversite mensubu olmayan kullanıcılar ise seçimi kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrenciler (% 39.39) tarafından yapılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Bu okuyucuların % 33.33 'ü

seçimi öğretim elemanlarının, % 21.21 'i öğrencilerin, % 18.8 'i ise kütüphanecilerin yapmalarının gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 24. Deneklerin Kütüphaneye Materyal Seçiminde Kim Veya Kimlerin Sorumlu Olacağı Konusundaki Görüşleri

	MHO	LİSANS	ÖĞRETİM E.	DIŞ
Kütüphaneciler	% 8	% 0	% 0	% 18.8
Öğrt. elemanları	% 48	% 42.86	% 60	% 33.33
Öğrenciler	% 40	% 21.43	% 10	% 21.21
Kütüphaneciler ve öğrt.elemanları	% 0	% 0	% 15	% 0
Kütüphaneciler, öğrt.elemanları ve öğrenciler	% 28	% 50	% 25	% 39.39

Sonuç olarak, öğrencilerin de materyal seçiminde görev almak istedikleri ortaya çıkmaktadır. Öğretim elemanlarının %10'unun da bu görüşü paylaştıkları görülmektedir. Yalnızca kütüphanecilerin materyal seçimi sorumluluğunu üstlenmeleri de bu tablodan çıkan sonuçlara göre istenmemektedir.

V.1.17.DENEKLERİN KENDİ BRANŞLARINDA EN ÇOK KULLANDIKLARI MATERYALLER

Bu soruda deneklere kendi branşlarında en çok kullandıkları materyallerin hangileri olduğu sorulmuştur. Her materyal türü için deneklerin "sürekli kullanıyorum, zaman zaman kullanıyorum, hiç kullanmıyorum" seçeneklerinden bir tanesini işaretlemeleri istenmiştir.

Bu soruya verilen yanıtları her branş ve her materyal için ayrı

ayrı sunmak yerine branşlara göre genel olarak değerlendirmek daha uygun olacaktır. En yüksek oranla verilen yanıtlar değerlendirmeye alınmıştır.

Bu durumda yaylı sazlar bölümündeki deneklerin % 79 'unun notaları sıklıkla kullandıkları, % 68 'inin kitapları, % 68 'inin CD 'leri, % 47 'sinin dergileri, % 52 'sinin kasetleri zaman zaman kullandıkları, % 52 'sinin tezleri, % 52 'sinin plakları, % 42 'sinin de video kasetleri hiç kullanmadıkları görülmektedir.

Üflemeliler bölümünde ise % 85 'inin notaları sürekli kullandıkları, % 38 'inin CD leri zaman zaman kullandıkları anlaşılmaktadır.

Vurmalı sazlar, kompozisyon, koro ve şan bölümlerindeki denekler de % 70 oranla notaları sürekli kullandıklarını, dergileri (% 47) zaman zaman kullandıklarını belirtmişlerdir.

Piyano bölümündeki deneklerin % 66 ' sı notaları sürekli kullandıklarını, % 44 ' ü dergileri, % 50 ' si kitapları, % 44 ' ü CD ' leri, % 44 ' ü de kasetleri zaman zaman kullandıklarını belirtmişlerdir.

Gitar bölümündeki deneklerin ise % 59 ' u notaları sürekli kullandıklarını, % 47 ' si CD ' leri zaman zaman kullandıklarını belirtmişlerdir.

Bu durumda en sık kullanılan materyallerin notalar olduğu ortaya çıkmaktadır. CD ve kasetlerin hemen her branş üyeleri tarafından zaman zaman kullanılan materyaller olduğu görülmektedir.

V.1.18. DENEKLERİN KENDİ BRANŞLARI İLE İLGİLİ OLARAK KULLANDIKLARI MATERYALLERİN YETERLİLİĞİ

Bu soruda da deneklere kendi branşları ile ilgili olarak kullandıkları materyallerin gereksinimlerini karşılama durumu sorulmuştur. Her materyal türü için deneklerin "çok yeterli, yeterli, yetersiz, çok yetersiz" seçeneklerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir.

Yaylı sazlar bölümündeki deneklerin çok yeterli olduğunu belirttikleri materyallerin kitaplar (% 47), yetersiz gördükleri materyallerin notalar (% 52), CD'ler (% 42) ve kitaplar (% 31) olduğu görülmektedir.

Üflemeliler bölümündeki denekler ise kitaplar (% 38), dergiler (% 28), notalar (% 28) ve kasetleri (% 28) yeterli bulduklarını, buna karşılık nota (% 43) ve CD 'leri (% 33) yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Vurmalı sazlar, kompozisyon, koro ve şan bölümlerindeki denekler de notaları (% 35) ve dergileri (% 35) yeterli bulduklarını, CD'leri (% 41) ve notaları (% 29) yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Piyano bölümündeki denekler kitapları (% 44) ve dergileri (% 33) yeterli bulduklarını, notaları (% 38) ve CD'leri (% 33) yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Son olarak gitar bölümündeki denekler de notaları (% 47) çok yeterli bulduklarını, yine notaları (% 41) yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

Bu durumda nota koleksiyonunu en yeterli bulan grubun gitar bölümü olduğu görülmektedir. Verilen yanıtlardan BÜK 'nde bulunan kitap ve dergilerin denekler tarafından yeterli bulunduğu, nota, CD ve kaset koleksiyonlarının ise yetersiz bulunduğu sonucu çıkmaktadır.

V.2. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'NİN MÜZİK KOLEKSİYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu değerlendirme, BÜKMO kullanıcılarına uygulanan ankete ve BÜK yöneticileri ile yapılan görüşmelere ilave olarak yapılmıştır.

Bu değerlendirmede, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi (BÜK) 'nde bulunan müzik konulu materyaller ; kitaplar, süreli yayınlar, mikroformlar, video kasetler, tezler ile Müzik Odası (MO) 'nda bulunan CD 'ler, kasetler, notalar ve plaklarla ilgili istatistiki verilerden yararlanılmıştır. Bunun için Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Kataloğu olan BLISS bilgisayar programı hangi materyallerin, hangi tarihlerde, hangi yollarla kütüphaneye alındığını belirtmek üzere kullanılmıştır. Ancak nota, müzik kaseti ve CD 'lerin kayıtları bilgisayara daha sonra geçilmiş olduğu için, bu materyallerle ilgili bilgilere kütüphane istatistiklerinden ulaşılmıştır.

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ' nin etkileşimli katalog programı olan BLISS, bilgisayar ağı (NETWORK) üzerinden kullanılabilen, Bilkent Bilgisayar Merkezi (Bilkent Computer Centre: BCC) tarafından hazırlanmış bir programdır. BLISS 'de Bilkent Üniversitesi 'nde bulunan bütün kütüphanelerin kataloglarına (veritabanlarına) erişebilmek mümkündür. Bu veri tabanları şunlardır ;

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi,
 Müzik Veritabanı,
 Güzel Sanatlar Fakültesi Slayt Arşivi (deneme amaçlı),
 Özel Bilkent Lisesi Kütüphanesi,
 Türk Plastik Sanatlar Arşivi,
 Anayasa Veritabanı (deneme amaçlı)
 Bilkent Üniversitesi Hazırlık Okulu Kütüphanesi.

BLISS 'te her materyalin bibliyografik bilgilerine ek olarak materyallerin kütüphaneye geliş tarihleri, kütüphaneye ne şekilde sağlandıkları, fiyatları, kullanım durumları, materyallerin buldukları yer, ödünç verilme durumu, ödünç verildi ise iade edilme tarihi gibi bilgiler de bulunmaktadır. Her kütüphane üyesi BLISS 'den yaptığı taramalar sonucunda ödünç verilmiş olan bir materyali bilgisayar terminallerinden ayırttırma imkanına sahiptir. Ayrıca kütüphane üyelerinin üyelik durumları, o an üzerlerinde bulunan materyal sayıları, varsa ödemiş oldukları ve ödemeleri gereken cezalar ile materyal ödünç alma hakları da BLISS 'ten izlenebilmektedir.

BÜK ve MO ' da nota, kaset ve CD 'ler dışındaki materyallerin sınıflanmasında "Library of Congress Sınıflama Sistemi" (LCC) 'nin müzik konusu için hazırlanan "M şeması" kullanılmaktadır. Bu şemada "M" harfi altında genel müzik eserleri, "ML" altında kuramsal müzik eserleri ve müzik literatürü, "MT" altında ise müzik eğitimi ile ilgili konular yer almaktadır. BLISS programından incelenen materyallerin LCC sınıflama numaraları alınarak materyal alımında genel olarak hangi konulara öncelik verildiği de ortaya çıkartılmaya

çalışılmıştır.

V.2.1. BÜK 'NİN MÜZİK KOLEKSİYONUNUN GELİŞİMİ

BÜK 'nin müzik koleksiyonu 1988 yılından itibaren oluşturulmaya başlanmıştır. BÜK 'nin etkileşimli kütüphane katalog programı olan BLISS 'ten 1988 yılından itibaren yapılan taramalardan BÜK veritabanında kayıtlı olan müzik konulu kitaplar, video kasetler, mikroformlar, plaklar, ekler, bilgisayar disketleri ve ses kasetlerinin kütüphaneye geliş tarihleri ve kütüphaneye hangi yollarla sağlandıkları (satın, bağış ve değişim) belirlenmiştir. Materyallere ait künyelerin BLISS 'e aktarıldığı andan itibaren bu bilgiler künye bilgileri ile birlikte bilgisayar ortamında

Tablo 25. BÜK Koleksiyonuna Giren Müzik Materyallerinin Yıllara Göre Dağılımları

	SATIN	BAĞIŞ	TOPLAM
1988	115	---	115
1989	34	---	34
1990	461	1	462
1991	410	5	415
1992	399	12	411
1993	395	87	482
1994	462	33	496
1995	300	170	470
1996	223	70	293
01.Haz.1997	73	17	90

saklanmaktadır. Bu şekilde kütüphanenin müzik koleksiyonunun gelişimi incelenerek koleksiyon geliştirme çalışmalarının müzik materyalleri için planlı bir biçimde yapılıp yapılmadığı ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Kütüphane ' ye satın alınan materyallere göz attığımızda 1989 yılında (34) satın alınan materyal sayısında 1988 yılına göre (115) önemli bir düşüşün olduğu gözlenmektedir. 1990 yılından 1994 yılına kadar satın alınan materyal sayısının ortalama 400 civarında durağan bir gelişim gösterdiği göze çarpmaktadır. 1995 yılında (300) izlenen düşüşün 1996 (223) yılında da devam ettiği, 1997 yılının ilk altı aylık rakamlarının da (73) bu düşüşün süreceğini gösterdiği anlaşılmaktadır.

Koleksiyonun ilk oluşturulmaya başlandığı yıllarda satın alınan materyal sayısının daha yüksek olması beklenirken BÜK ' nin müzik koleksiyonu bunun tam tersi bir gelişim göstermiştir.

Kütüphane ' ye bağış yoluyla ilk kez 1990 (1) yılında materyal sağlandığı, bunun 1993 yılına kadar (87) artış gösterdiği görülmektedir. Bağışlanan müzik materyallerinin sayısında 1994 (33) yılında görülen düşüşü, 1995 (170) yılındaki artış izlemektedir. 1996 yılında (70) yaşanan düşüşün, ilk altı aylık rakamlara göre 1997 yılında (17) da süreceği tahmin edilebilir.

Toplam materyal sayılarına göre bir değerlendirme yapılacak olursa, kütüphanenin 1988 (115) ve 1989 (34) yıllarında materyal alımı konusunda iyi bir başlangıç yapamadığı görülmektedir. 1993 yılından itibaren bağış edilen materyallerin satın alınan

materyalleri büyük ölçüde desteklediği gözlemlenmektedir. Bağışlanan materyaller sayesinde genel toplama göre 1995 yılına kadarki tablo, gelişimin durağan bir istikrarla sürdüğünü göstermektedir. Ancak genel toplama göre 1996 yılında (293) büyük bir düşüş görülmektedir. 1997 yılının ilk altı aylık rakamlarına göre (90) bu düşüşün devam edeceği tahmin edilebilir.

BÜK müzik koleksiyonunun gelişimi yüzde olarak ifade edilecek olursa 1988 yılındaki 115 adet materyal, 1989 yılında % 29.5 artmıştır. Bu artışlar 1990 yılında % 285.9, 1991 yılında % 72, 1992 yılında %41.5, 1993 yılında % 34.4, 1994 yılında % 26.3, 1995 yılında % 19.7, 1996 yılında % 10, 1997 yılının ilk altı ayında da % 2.8 olarak gerçekleşmiştir.

V.2.2. BÜK'İNİN MÜZİK KOLEKSİYONUNUN KONULARINA GÖRE KÜTÜPHANE'YE GELİŞ TARİHLERİ

Önceki bölümlerde belirtildiği gibi BÜK müzik materyalleri Library of Congress Classification Music (LC) ' e göre raflarda sınıflanmaktadır. Aşağıda adı geçen sınıflama sistemine göre düzenlenen kütüphane koleksiyonu ilgili başlıklar altında değerlendirilmiştir. Tabloda "M" "uygulamalı genel müzik eserleri", "ML" "kuramsal müzik eserleri ve müzik literatürü", "MT" ise "müzik eğitimi" ile ilgili eserleri göstermektedir. BÜK müzik koleksiyonu oluşturulurken kütüphaneye alınan materyallerin konularının ne derece dikkate alındığını belirlemek ve bu konu gruplarındaki materyallerin kendi içlerindeki sayısal dengeleri ortaya çıkartmak amacıyla

materyaller konuları ve kütüphaneye giriş tarihlerine göre değerlendirilmiştir.

Tablo 26. BÜK'nin Müzik Materyallerinin LC 'ye Göre Kütüphane'ye Geliş Tarihleri

YILLAR	M	ML	MT
1988	2	96	17
1989	2	22	10
1990	3	398	61
1991	5	358	52
1992	166	206	39
1993	89	337	56
1994	176	264	56
1995	51	329	90
1996	21	239	33
1997	14	68	8

Bu değerlendirmeye göre genel, uygulamalı müzik (M) konulu materyallerin alımına 1988-1991 yılları arasında önem verilmediği anlaşılmaktadır. İlk dört yıl içerisinde bu konuda toplam 12 materyal alımı yapıldığı görülmektedir. En fazla materyal alımının yapıldığı yıllar 1994 (176) ve 1992 (166) yıllarıdır. 1993 (89) yılında görülen ilk düşüş ve 1995 (51) yılında görülen ikinci düşüşün ardından 1996 (21) yılında da genel, uygulamalı müzik eserlerinin alımlarının azaldığı gözlenmektedir.

"ML" sınıfındaki kuramsal müzik eserleri ve müzik literatürü

konulu eserlere, diğer konulardan daha fazla yer ayrıldığı görülmektedir. Ancak bu konuyu da yıllara göre değerlendirecek olursak 1988 (96) yılından itibaren, 1989 (22) yılındaki büyük düşüşün ardından 1996 (239) yılına kadar belirli ancak durağan bir düzende geliştiğini görürüz. 1997 (66) yılının ilk altı ayındaki rakam büyük bir düşüş olasılığını haber vermektedir.

"MT" sınıfı altında yer alan müzik eğitimi konulu materyallerin de 1988 (17) yılından 1995 (90) yılına kadar değişen oranlarda artarak geliştiğini görüyoruz. Ancak 1996 (33) yılında diğer konularda görülen düşüşün bu konuda da gerçekleştiği göze çarpmaktadır. 1997 yılının ilk altı aylık rakamlarından (8) düşüşün devam edeceği tahmin edilebilir.

Müzik materyalleri konusunda kütüphane politikasının öncelikli olarak kuramsal müzik ve müzik literatürü ile ilgili eserlere önem verdiği ortaya çıkmaktadır. İkinci olarak müzik eğitimi, üçüncü olarak da genel ve uygulamalı müzik konularına önem verildiği anlaşılmaktadır.

V.2.3. BÜK'İNİN MÜZİK KONULU DANIŞMA KOLEKSİYONU (2)

Danışma Birimi 'nde bulunan müzik konulu danışma kaynaklarının toplam sayısı 635 dir. Danışma kaynaklarının 318 'i genel ve uygulamalı müzik (M), 306 'sı kuramsal müzik ve müzik literatürü (ML) , 11 'i de müzik eğitimi (MT) konularındadır.

---

(2) Rakamlar Haziran-1997 tarihine aittir.

V.2.4. BÜK'NDE BULUNAN DİĞER MÜZİK KONULU MATERYALLER (3)

BÜK 'nde müzik konulu 328 video kaseti bulunmaktadır. Bunlardan 280 'i genel ve uygulamalı müzik (M), 41 'i kuramsal müzik ve müzik literatürü (ML), 7 tanesi de müzik eğitimi konularındadır.

BÜK 81 adet süreli yayına abonedir.

Koleksiyonda iki adet basılı müzik tezi bulunmaktadır. Bu tezlerin ikisi de genel ve uygulamalı müzik konularında yapılmıştır.

Kütüphane koleksiyonunda bulunan müzik konulu mikroformların sayıları da 10 dur.

V.2.5. BÜK MÜZİK KOLEKSİYONUNDAKİ BASILI MATERYALLERİN KÜTÜPHANENİN GENEL KOLEKSİYONU İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Bir kütüphanenin en temel materyalleri olan kitap ve süreli yayınlar, müzik konusu için de oldukça önemli materyallerdir. BÜK koleksiyonunda bulunan müzik kitaplarının, kütüphanenin genel kitap koleksiyonunun % 1.3 ' ünü oluşturduğu görülmektedir. Kütüphanede bulunan müzik konulu süreli yayınlar ise genel süreli yayın koleksiyonunun % 2.4 ' ünü oluşturmaktadır.

Tablo 27 .BÜK Müzik Koleksiyonunda Bulunan Basılı Müzik Materyallerinin Genel Koleksiyonla Karşılaştırılması

MATERYALLER	BÜK GENEL K.	BÜK MÜZİK K.	BÜK MÜZİK K. %
Kitap	239963	2739	% 1.1
Sürelî Yayın	3289	81	% 2.4

Bu rakamlar tek başlarına bir anlam ifade etmemektedirler. Ancak MSSF öğrencilerinin sayılarının BÜ ' ndeki diğer fakültelerin öğrenci sayılarına oranını hatırlayacak olursak, bu rakamları yorumlamamız kolaylaşacaktır. MSSF öğrencileri, BÜ ' deki diğer fakültelerin öğrencilerinin % 3.79 ' unu oluşturmaktadır. Bu durumda öğrenci sayılarının oranları baz alınarak kitap koleksiyonunun yetersizliğinden sözedilebilir. Sürelî yayınların sayıları için durum biraz farklıdır. Müzik konulu sürelî yayınların oranı, müzik öğrencilerinin oranına, kitapların oranından daha yakındır. Sonuç olarak sürelî yayınların da yetersiz olduğu söylenebilir.

V.3. MÜZİK ODASI'NIN KOLEKSİYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmamızın başlangıcında böyle bir karşılaştırmanın MSSF 'nin öğretim programı ile M0 koleksiyonunu arasında yapılması planlanmıştır. Ancak yapılan müracaatlara rağmen MSSF yetkilileri öğretim programlarının böyle bir amaçla kullanılmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Bu karşılaştırmanın öğretim programlarına dayanarak yapılmasının yararı ortadadır. Böyle bir çalışma ile mevcut koleksiyonun gereksinimleri hangi ölçülerde karşıladığı belirlenerek bir koleksiyon değerlendirmesi yapılmış

olabilecekti. Koleksiyonun hangi yönlerinin gelişip hangi yönlerinin zayıf kaldığı böylelikle doğrulanabileceği inancındayız.

Bu bölümde Music Library Association tarafından yayınlanan "A Basic Music Library" adlı bibliyografik eserde bulunan ve BÜMSSF 'de verilen eğitimi destekleyen MO koleksiyonu ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmadaki amaç, Müzik Odası koleksiyonunun temel bir müzik kütüphanesi koleksiyonunda bulunması gereken materyallerin ne kadarını içerdiğini ortaya çıkartmaktır.

"A Basic Music Library" adlı eser, müzik kütüphanelerinde bulunması gereken, notaların eğitim için hazırlanmış ve sahnelenmek için hazırlanmış formları ile genel müzik literatüründeki önemli eserleri listeleyen bibliyografik bir çalışmadır. Notaların yanısıra müzik konulu danışma kaynakları, süreli yayınlar, yıllıklar, biyografileri de içermektedir. Ayrıca müzik teorisi ve müzik tarihi konularına da yer veren eserde, materyallerin satın alınabileceği yayıncıların adresleri de verilmiştir. Eserin Music Library Association tarafından hazırlanmış ve American Library Association tarafından yayınlanmış olması eserin güvenilirliğini arttırmaktadır. "A Basic Music Library" ulusal değil, evrensel müzik eserlerini içeren uluslararası müzik kültürü ürünlerini dizinleyen bir çalışmadır.

Aşağıdaki tabloda "A Basic Music Library" de listelenen konu başlıklarına göre künye sayıları verilmiştir. MO sütununda da bu künyelerden kaç tanesinin nota formunda, kaç tanesinin de ses kaseti formunda MO koleksiyonunda bulunduğu belirtilmiştir.

	BML	MO	
		NOTA	SES KAYDI
Solo ve İkili Enstrümental Eserler	154	14	6
Vokal Eserler	97	--	3
Piyano Eserleri	119	7	4
Dört El Piyano	26	2	1
İki Piyano	20	--	--
Konçertolar	116	2	44
Oda Müziği (Yaylı Çalgılar)	68	--	18
Oda Müziği (Üflemeli Çalgılar)	65	--	11
TOPLAM	665	25	87

Tablo 28. MO koleksiyonunun "A Basic Music Library" (BML) adlı Eserle Karşılaştırılması

Temel bir müzik koleksiyonunda bulunması gereken vokal, iki piyano, yaylı ve üflemeli çalgılar için oda müziği eserlerinin nota formlarının hiçbirinin MO koleksiyonunda bulunmadığı görülmektedir. Aynı şekilde iki piyano için yazılan eserlere ait hiçbir ses kaydı da MO koleksiyonunda bulunmamaktadır.

Her konu başlığı ile ilgili rakamlara göz atıldığında Müzik Odası koleksiyonunun yetersizliği görülmektedir. Toplam rakamlara göre "A Basic Music Library" adlı eserde listelenen 665 eserin 25 nota formunun, 87 ses kaseti formunun Müzik Odası koleksiyonunda bulunduğu gözlemlenmektedir. Yüzde olarak değerlendirdiğimizde, temel bir müzik kütüphanesinde bulunması gereken notaların % 3.7 'sinin, ses kasetlerinin de % 13 'ünün Müzik Odası koleksiyonunda bulunduğu

ortaya çıkmaktadır.

Çalışmamızda önceki bölümlerde söz ettiğimiz gibi 1995 yılında bu liste kullanılarak M0 ' nda koleksiyon geliştirilmeye çalışılmış olmasını da hatırlarsak 1997 yılında ortaya çıkan bu sonuçlar, koleksiyonun geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların ne kadar zaman alıcı olduğunu göstermesi açısından da önemlidir. BÜK müdürü Dr.Phyllis Erdoğan, listede belirtilen notaların sipariş işlemlerinin 1996 yılında başlatıldığını, ancak bu gecikmenin yayıncıdan kaynaklandığını belirtmiştir.

VI.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

VI.1. SONUÇ

Araştırmamızdan elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir ;

M0 'nın kullanıcılarına uygulanan anketin sonuçlarına göre ;

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ' nin müzik koleksiyonu ve Müzik Odası sırasıyla en çok Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi (MSSF) dışı kullanıcılar (%35.9), MSSF Müzik Hazırlık Okulu öğrencileri (%27.2), MSSF akademik personeli (%21.7) ve lisans öğrencileri (% 15.2) tarafından kullanılmaktadır. M0 ' nı en sık kullanan grubun lisans öğrencileri (%42.86) olduğu ortaya çıkmıştır. BÜK ' ni en sık kullanan grup yine lisans öğrencileridir (%42.86), bunu Bilkent dışı kullanıcılar (%21.21) izlemektedir. Deneklerin branşlarının müziğin belirli bir konusunda ağırlık kazanmadığı gözlenmiştir.

Ankete katılan deneklerin yalnızca % 8.7'si BÜK'ni , %17.4'ü de M0'nı ilk kez kullandıklarını belirtmişlerdir.

M0'nda aranılan materyaller in bulunamadığını belirtenlerin oranı %44.6'dır. Bunun nedeni, büyük ölçüde notaların yetersizliğine (%29.3) bağlanmaktadır.

MO ' nda aradıklarını bulamayan denekler, gereksinimlerini Ankara'daki diğer müzik kütüphanelerinden (%77.7) ve arkadaşlarından (%11.1) sağlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ancak Ankara ' daki diğer müzik kütüphaneleri de gereksinimleri karşılayamamaktadır (%76.7).

BÜK ve MO ' nın en fazla fotokopi çektirmek (%91.3), CD dinlemek (%48.9) ve nota ödünç almak (%47.8) için kullanıldığı görülmektedir. MHO öğrencileri kütüphaneyi en çok fotokopi çektirmek (%92), lisans öğrencileri fotokopi çektirmek (%92.8) ve kitap ödünç almak (%87.71), akademik personel nota ödünç almak (%80) ve fotokopi çektirmek (%80) dış kullanıcılar da fotokopi çektirmek (%96.97) için kullandıklarını belirtmişlerdir.

Deneklerin %45.7 ' si BÜK müzik koleksiyonunu güncel bulduklarını belirtirlerken, MO ' nın koleksiyonunu güncel bulanların oranı %28.3'tür. Akademik personel ve lisans öğrencileri aynı oranla (%50) MO koleksiyonunu güncel bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Deneklerin kendi branşlarında en çok kullandıkları materyaller sırasıyla notalar (%72.8), kitaplar (%21.7) ve CD'ler (%18.5) dir. En az kullanılan materyaller ise tezler (%30.4), video kasetleri (%27.1) ve plaklardır (%28.2).

Materyallerin, deneklerin kendi branşlarındaki gereksinimlerini karşılama durumuna bakıldığında kitapların ve dergilerin yeterli görüldüğü, nota, CD ve kasetlerin yetersiz görüldükleri anlaşılmaktadır.

Denekler, kütüphaneye materyal seçimi sorumluluğunun öğretim

elemanlarına (%44.6) verilmesini, ya da kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrencilere ortak sorumluluk verilmesini (%34.8) uygun görmüşlerdir.

MO Ankara 'da bulunan diğer müzik okullarının öğrencilerine de hizmet vermektedir. Anketimize katılan deneklerin % 35.9 'nun bu kullanıcılar oluşturmuştur. Bu durum, Ankara ' da müzik okullarının bünyesinde bulunan müzik kütüphanelerinin yetersizliklerini göstermektedir.

Kullanıcı çeşitliliğine bakıldığında MO ' nun müzik kütüphanesi türlerinden birkaçının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. MO bir üniversite kütüphanesidir. Bunun yanısıra MSSF MHO öğrencilerine de hizmetler verdiği için ortaöğretim düzeyinde müzik eğitimi veren bir müzik okulu kütüphanesidir. MSSF bünyesindeki senfoni orkestrası olan BASSO 'ya da hizmet verdiği için bir senfoni orkestrası kütüphanesidir. Ayrıca yükses lisans ve Bilkent dışından gelen müzik araştırmacılarına da hizmet verdiği için aynı zamanda bir araştırma kütüphanesidir.

BÜK ve MO 'nda yapılan koleksiyon değerlendirmesine göre ;

BÜK ' nin müzik koleksiyonu ile ilgili incelemelerimiz, koleksiyonun konu dağılımının dengesiz olduğunu göstermektedir. Yıllara göre kütüphaneye alınan materyal sayıları da dengeli değildir. Bu durumda BÜK koleksiyonunun belirli bir plan doğrultusunda geliştirilmediği ortaya çıkmaktadır.

MO ' nın koleksiyonu temel bir müzik kütüphanesi koleksiyonu ile karşılaştırıldığında oldukça yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. "A Basic Music Library" adlı eserde listelenen 665 temel müzik eserinin % 3.7 'sinin nota formu, % 13 'ünün ses kaydı formu MO koleksiyonunda bulunmaktadır.

Bu iki koleksiyonla ilgili olarak ortaya çıkan sonuçların nedeni kütüphanenin müzik koleksiyonunun geliştirilmesi konusunda bir koleksiyon geliştirme politikasına sahip olmamasının yanısıra MSSF öğretim elemanlarının materyal alımında rol oynamak istememelerine bağlanabilir.

BÜK yöneticileri ile yapılan görüşmelere göre ;

BÜK ' nde koleksiyon geliştirme çalışmaları yazılı bir politikaya dayanmamaktadır. Seçim sorumluluğu ağırlıklı olarak öğretim görevlilerine bırakılmış durumdadır. Bu sorumluluğun sınırları da belirli değildir.

Yayıncıların seçimiyle ilgili belirgin kriterler de bulunmamaktadır.

BÜK ' nde koleksiyonun gelişimi kontrol edilmemektedir. Dolayısıyla hangi konuların gelişirken hangi konuların yetersiz kaldığı da bilinmemektedir.

Koleksiyon geliştirme ile ilgili en belirgin değer her ay alınması planlanan asgari materyal sayısının verilmiş olmasıdır. Ayrıca bağış ve değişim konularında da belirli kriterler bulunmamaktadır. Kütüphaneye bağışlanan materyallerin koleksiyona

uygunluğu seçimde bir kriter olarak kabul edilmektedir.

MSSF öğretim elemanlarının kütüphaneye materyal alımı konusunda görev almak istemedikleri, bundan kaçındıkları kütüphane yönetimi tarafından da bir kez daha doğrulanmıştır.

Hipotezimizi " BÜK ' nin koleksiyonunun MSSFMB kullanıcılarının gereksinimlerini karşılayamamasının nedeni, koleksiyon geliştirme çalışmalarının adı geçen kütüphanenin farklı düzey ve amaçlı kullanıcılarına yönelik olarak programlı bir şekilde yürütülmemesi, dolayısıyla yeterli bir koleksiyonun oluşturulamamış olmasından kaynaklanmaktadır . " şeklinde belirtmiştik. Tüm bu sonuçlar ışığında hipotezimiz kanıtlanmıştır.

VI.2. ÖNERİLER

BÜK ' nin yazılı bir koleksiyon geliştirme programına gereksinimi vardır. Bu programda kullanıcı karakteristikleri tanımlanmalı, koleksiyonun öncelikli olarak hangi kullanıcı kitlesinin gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak geliştirileceği belirlenmelidir. Yayıncıların seçimi ile ilgili kriterler de belirlenmeli, sipariş edilen materyallerin hangi sürede kütüphaneye ulaştığı, isteklerin tam olarak karşılanıp karşılanmadığı , ücrette yapılan indirimler vb. istatistiki bilgiler düzenli olarak tutularak yayıncı performansları ölçülmelidir. Ayrıca her materyal türü için fiziksel ve içerikle ilgili kriterler belirlenerek

kütüphane için en uygun materyalin alımına gidilmelidir.

Koleksiyon geliştirme politikası hazırlanırken, öğretim elemanlarının görüşlerine de yer verilmelidir. Müziğin hangi konularının hangi düzeyde gelişeceğine ve hangi konular için hangi materyal türlerinin seçileceğine de karar verilmelidir.

M0 için kütüphaneden ayrı bir koleksiyon geliştirme politikası hazırlanmalıdır. Bu amaçla MSSF öğretim elemanlarının konuyla ilgili görüşlerine başvurulmalı, gerekirse bilgilendirilmelidir.

M0 için hazırlanacak olan koleksiyon geliştirme politikasında MSSF ' ndeki branşlaşmanın da göz önüne alınarak koleksiyonun homojen bir şekilde gelişmesi sağlanmalıdır.

Koleksiyon geliştirme çalışmalarında MSSF öğretim elemanlarının sürekli ilgilerini beklemenin verimli sonuçlar getirmeyeceği anlaşılmaktadır. Bu durumda MSSF ' nin müfredat programları doğrultusunda koleksiyon geliştirmede hangi konuların öncelikli olarak ele alınması gerektiği belirlenmelidir. Ayrıca müfredat programlarındaki değişikliklerin de kütüphaneye düzenli olarak bildirilmesi istenmelidir. MSSF ' den böyle bir destek sağlanamadığı takdirde koleksiyonun kullanımı ile ilgili veriler toplanarak değerlendirilmelidir. Bu şekilde hangi konuların daha yoğun bir şekilde kullanıldığı ortaya çıkartılarak koleksiyon bu doğrultuda geliştirilmelidir. Eleştirili bibliyografyalar da bu amaçla kullanılabilir. Ancak satın alınacak materyallerin satın alınma gerekçelerinin ortaya koyulması esas olmalıdır.

Öğretim elemanlarından gelen materyal alımı istekleri mevcut koleksiyon geliştirme politikalarına göre değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmenin yeterli olmadığı durumlarda kütüphaneye alınması istenilen materyallerin alınma gerekçelerinin belirtilmesi istenmelidir.

Belirli zaman aralıklarında kullanıcıların, koleksiyonla ilgili görüşlerini belirtmelerine olanak sağlayacak girişimlerde bulunulmalıdır. Örneğin anket ve görüşme teknikleri bu amaçla kullanılabilir. Bu çalışma yapılırken kullanıcıların karakteristikleri de göz önüne alınarak hizmet verilen kullanıcı gruplarının öncelikleri de belirlenmelidir.

Koleksiyon geliştirme çalışmalarında aynı bölgede bulunan aynı tür kütüphanelerle işbirliği yapılabilir. Müzik materyallerinin pahalı oldukları hatırlanacak olursa bu işbirliğinin yararları göz ardı edilemez.

Araştırmamız, müzik kütüphaneciliği konusunda yapılacak olan diğer araştırmalara örnek alınabilir. Müzik kütüphaneciliğinde özellikle Türk Müziği ürünlerini konu alan araştırmalar yapılabilir.

Özellikle Türk Müziği eserlerini içeren bibliyografik çalışmalar bu alandaki büyük boşluğu dolduracaktır.

Çalışmamızda sunulan öneriler, BÜK ve MO örneğinde üniversite düzeyinde müzik eğitimi veren tüm müzik kütüphanelerine, konservatuvar ve orkestra kütüphanelerine genellenebilir.

KAYNAKÇA

ACARBAŞ, Nurbil

- 1991 Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Koleksiyon Geliştirme Politikası Üzerine Bir Araştırma.
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara :
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ALİ, Filiz

- 1987 Müzik ve Müziğimizin Sorunları . İstanbul : Cem
Yayınevi.

ALTAR, Cevad Memduh

- 1993 Opera Tarihi . Ankara : Kültür Bakanlığı.

American Library Association Collection Management

- 1988 Development Committee. "Guide to Performance Evaluation of Library Materials Vendors" Chicago :
American Library Association.

Ana Britannica : Genel Kültür Ansiklopedisi . İstanbul : Ana

- 1989 Yayıncılık.

Ankara Devlet Konservatuvarı : Otuzuncu Yıl . Ankara : Ankara

1966 Devlet Konservatuvarı.

ASHEIM, Lester ve Arthur Byler

1968 "Müzik Kütüphaneleri" Türk Kütüphaneciler Derneği
Bülteni. cilt XVII, sayı 4, 302-310.

BARKHOLZ, Gerald R.

1987 "Audiotapes" Nonbook Media : Collection
Management and User Services. Chicago :
American Library Association.

A Basic Music Library : Essential Scores and Books . Chicago

1983 : American Library Association.

BAYSAL, Jale

1987 Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar
Yöntemler. İstanbul : İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Bilkent University : Undergraduate and Graduate Programs.

1995 Ankara : Bilkent Üniversitesi. ISBN 975-7679-11-9

Bilkent Üniversitesi 96-97 . Ankara : Meteksan Matbaası .

1996 ISBN 975-7679-10-0

BİNARK, İsmet

1981 "Fotoğraf, Film, Plak ve Bant Arşivleri" Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni. cilt 30, sayı 4, s. 206-215.

"1995 Bilkent Akademik Konserleri Başlıyor" Basso : Aylık

1995 Müzik Bülteni, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi. sayı 1, 1-9.

BLOOMBERG, Marty ve G.Edward Evans

1989 Kütüphane Teknisyenleri İçin Teknik Hizmetlere Giriş. (Çev. Nilüfer Tuncer). Ankara : Türk Kütüphaneciler Derneği.

Books in Print. Chicago : RR. Bowker.

1995

BORCAKLI, Ahmet

1968 "Onuncu Yılında Milli Kütüphane Müzik Bölümü" Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni. cilt XVII, sayı 3, s. 151-168.

BRITTEN, William A. ve Judith D. WEBSTER

1992 "Comparing Characteristics of Highly Circulated
Titles for Demand - Driven Collection
Development " College and Research Libraries
3 (53), 239-248 .

BROADUS, Robert N.

1981 Selecting Materials for Libraries. New York :
RR Bowker.

BRYANT, E.T.

1985 Music Librarianship : A Practical Guide.
London : The Scarecrow Press.

CHAPMAN, Liz.

1989 Buying Books for Libraries. London : Library
Association.

Collection Development Policies for College Libraries.

1989 Chicago : Association of College and Research
Libraries, a division of the American Library
Association.

CYZYK, Mark

- 1993 "Canon Formation, Library Collections, and the Dilemma of Collection Development" College and Research Libraries 1 (54), 58-65.

ELLISON, John W. ve Patricia Ann Coty

- 1987 Nonbook Media : Collection Management and User Services. Chicago : American Library Association.

FOTHERGILL, Richard

- 1992 Non-book Materials in Libraries : A Practical Guide. 3rd ed. London : Clive Bingley.

Graduate Study at Bilkent University . Ankara : Bilkent

- 1997 Üniversitesi. ISBN 975-7679-20-8

The Gramophone : Good CD Guide. Beccles : General Gramophone

- 1923- Pub.Ltd.

A Guide to Research in Music Education . London : The

- 1993 Scarecrow Press Inc.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

1989 Yüksek Lisans ve Doktora Sanatta Yeterlilik
Tezleri Yazım ve Basım Yönergesi.

HANNAFORD, William E.

1991 Ethics and Collection Development Collection
Development in College Libraries. Chicago :
American Library Association. 55-61.

HARDESTY, Larry

1991 "Collection Development Programs in College
Libraries : A Contingency Perspective" Collection
Development in College Libraries. American Library
Association , 130-139.

HARLOE, Bart

1989 "Archiving Client - Centered Collection
Development in Small and Medium-Sized Academic
Libraries" College and Research Libraries May
, 344-353.

JAFFE, Lee David

1987 "Phonograph Records" Nonbook Media : Collection
Management and User Services. Chicago : American
Library Association.

JONES, Malcolm

- 1979 Music Librarianship : A Practical Guide. London :
Clive Bingley.

KAPTAN, Saim

- 1991 Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri.
Ankara : Tek Işık Matbaası.

KESKİN, Faik

- 1994 Sesli Materyaller ve Müzik Kütüphaneciliği (Perran
Özben Kütüphanecilik Ödülü için hazırlanan ve
mansiyon ödülü kazanan yayınlanmamış araştırma)

KIRK, Thomas G.

- 1991 "Collection Development Programs in College
Libraries : A Contingency Perspective "
Collection Development in College Libraries
American Library Association, 45-54.

KÜTAHYALI, Önder

- 1981 Çağdaş Müzik Tarihi . Ankara : Varol
Yayınları.

LEE, Hur-Li

1990 "The Library Space Problem, Future Demand,
and Collection Development" LRTS 37(2),

The Librarians' Glossary . London : Andre Deutsch.

1977

Library of Congress Library of Congress Classification

1977 : Class M. Library of Congress, Subject
Cataloging Division

Library Literature.

1934- Bronx, NY : HW.Wilson Company.

Library and Information Science Abstracts.

1969- London : Library Associaton Pub.

MARC, Michael L.

1991 Contemporary Music Education. New York : Macmillan
Inc.

MEDINA, Sue O.

- 1992 "The Evolution of Cooperative Collection Development in Alabama Academic Libraries" College and Research Libraries 1 (53), 7-19.

MİMAROĞLU, İlhan

- 1995 Müzik Tarihi . Ankara : Varlık Yayınları.

Monroe, William S.

- 1992 Redefining the Library : The Year's Work in Collection Development, 1991. LRTS, 36 (3), 277.289.

Music Library Association : NOTES. Canton MA :Music Library Association.
1942-

Müzik Ansiklopedisi . Ankara : Sanem.

1985

The New Grove Dictionary of Music and Musicians . London :

1980 Macmillan Pub. Ltd.

The New Penguin Guide to CD and Cassettes. Harmondsworth :

1996 Penguin.

NUZZO, Nancy Bren

1987 "Music Scores" Nonbook Media : Collection
Management and User Services. Chicago :
American Library Association.

PHELPS, Roger, Lawrence Ferrara ve Thomas W. Goolsby

1993 A Guide to Research in Music Education. London :
The Scarecrow Press.

ROBINSON, William C.

1990 "Academic Library Collection Development and
Management Positions : Announcements in
College and Research Libraries News from
1980 through 1991" LRTS 37 (2), 134-166.

SARAÇBAŞI, Tülay ve Alaettin Kutsal

1987 Betimsel İstatistik. Ankara : Hacettepe
Üniversitesi Fen Fakültesi.

SCHOLTZ, James C.

- 1989 Developing and Maintaining Video Collections in Libraries. California, ABC-Clío.

SCHWARTZ, Charles A.

- 1989 "Book Selection, Collection Development, and Bounded Rationality" College and Research Libraries . May 1989 , 328-343.

SCUDDER, Mary C. ve John R. SCUDDER

- 1991 "Faculty Involvement in College Library Collection Development" Collection Development in College Libraries . Chicago : American Library Association, (52), 146-154.

Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi . İstanbul :

- 1985 İletişim Yayınları.

TONTA, Yaşar A.

- 1983 "Kitap Dışı Materyaller : Terminolojik Yaklaşım" Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni. Ankara : Türk Kütüphaneciler Derneği. 3 (32), 121-126.

Türk Dil Kurumu

1988 Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni.

1952-1986 Ankara : Türk Kütüphaneciler Derneği.

Türk Kütüphaneciliği.

1987- Ankara : Türk Kütüphaneciler Derneği.

Türkiye Bibliyografyası

1935 Ankara : Milli Kütüphane.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Devlet Opera ve Balesi :

(t.y.) Ankara, İstanbul, İzmir. Ankara : Kültür
Bakanlığı.

Türkiye Makaleler Bibliyografyası.

1952 Ankara : Milli Kütüphane.

UÇAN, Ali

1984 "Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış" Müzik
Eğitimi . Ankara : Müzik Ansiklopedisi Yayınları .

UÇAN, Ali

- 1994 Müzik Eğitimi : Temel Kavramlar, İlkeler, Yaklaşımlar ve Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Altmış Yılındaki Durum . Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

WALKER, Darwin E.

- 1989 Teaching Music : Managing the Successful Music Program . London : Schirmer Books.

WEİHS, Jean.

- 1989 Nonbook Materials : the Organization of Integrated Collections. 3rd ed. Ottawa: Canadian Library Association.

WHICHARD, Mitchell.

- 1985 "Collection Development and Nonprint Materials in Academic Libraries" Library Trends Summer 1995, 37-53.

World Guide to Special Libraries . München : K.G.Saur Verlag.

1995

EK-1
ANKET SORULARI

"Müzik Kütüphanelerinde Koleksiyon Geliştirme ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi" konusunda yapmakta olduğum yüksek lisans tezi için hazırlanmış olan bu anket, sizlerden gelecek yanıtlar doğrultusunda hizmetlerimizi geliştirme amacını da taşımaktadır. Vereceğiniz yanıtlar, bu çalışmanın bizi doğru sonuçlara götürebilmesi açısından önemlidir. Zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ederim.

Faik Keskin

Lütfen sizinle ilgili olan yerleri doldurunuz.

Öğrenciyseniz

Bir yerde çalışıyorsanız

Okul :.....

Kurum Adı :.....

Sınıf :.....

Göreviniz :.....

Bölüm :.....

Ünvanınız :.....

Branşınız ;

a) Piano	f) Fagot	k) Keman	p) Saksafon
b) Gitar	g) Arp	l) Viyola	r) Kompozisyon
c) Flüt	h) Şan	m) Viyolonsel	s) Trompet
d) Obua	i) Jazz	n) Vurmalı Sazlar	t) Tuba
e) Korno	J) Koro	o) Klarnet	u) Diğer.....

1. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'ni ve Müzik Odası'nı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

I. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'ni

- a) İlk kez kullanıyorum.
- b) Yılda bir kez,
- b) Her sömestrede bir kez,
- c) Ayda bir,
- d) Haftada bir.

II. Müzik Odası'nı

- a) İlk kez kullanıyorum,
- b) Yılda bir kez,
- b) Her sömestrede bir kez,
- c) Ayda bir,
- d) Haftada bir.

2. Müzik Odası'nda aradığınız nota, kaset veya CD'leri kolaylıkla bulabiliyor musunuz?

- a) Buluyorum,
- b) Bulamıyorum.

3. Eğer bulamıyorsanız nedenlerini belirtiniz.

.....
 .....

4. Müzik konusundaki ihtiyaçlarınızı karşılamak için Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi dışında hangi kütüphaneyi(leri) kullanıyorsunuz? Lütfen belirtiniz.

.....
 .....

5. Belirttiğiniz kütüphaneler müzik konusundaki ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?

a) Karşılıyor,   b) Karşılmıyor.

6. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'ni hangi amaçlarla kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

a) Kitap ödünç almak,   e) Nota ödünç almak,
 b) Kaset, CD ödünç almak,   f) Fotokopi çektirmek,
 c) Müzik kaseti dinlemek,   g) Compact Disc dinlemek,
 d) Ders çalışmak,   h) Diğer (Belirtiniz).....

7. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'nin genel müzik koleksiyonunu yeterince güncel buluyor musunuz?

a) Evet,   b) Kısmen,   c) Hayır.

8. MÜZİK ODASI'nın koleksiyonunu yeterince güncel buluyor musunuz?

a) Evet,   b) Kısmen,   c) Hayır.

9. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'nde ve MÜZİK ODASI'nda kendi branşınızla ilgili olarak kullandığınız materyalleri işaretleyiniz.

	sürekli kullanıyorum	zaman zaman kullanıyorum	kullanmıyorum
Kitaplar	( )	( )	( )
Dergiler	( )	( )	( )
Notalar	( )	( )	( )
CD'ler	( )	( )	( )
Ses Kasetleri	( )	( )	( )
Plaklar	( )	( )	( )
Video kasetler	( )	( )	( )
Tezler	( )	( )	( )

10. Sizce BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'nde bulunan MÜZİK konusundaki materyaller yeterli midir? (Kullanmadıklarınızı işaretlemeyebilirsiniz)

	oldukça yeterli	yeterli	yetersiz	çok yetersiz
Kitaplar	( )	( )	( )	( )
Dergiler	( )	( )	( )	( )
Notalar	( )	( )	( )	( )
CD'ler	( )	( )	( )	( )
Ses Kasetleri	( )	( )	( )	( )
Plaklar	( )	( )	( )	( )
Video kasetler	( )	( )	( )	( )
Tezler	( )	( )	( )	( )

11. Kütüphanede SİZİN BRANŞINIZ ile ilgili materyaller yeterli midir? (Kullanmadıklarınızı işaretlemeyebilirsiniz)

	oldukça yeterli	yeterli	yetersiz	çok yetersiz
Kitaplar	( )	( )	( )	( )
Dergiler	( )	( )	( )	( )
Notalar	( )	( )	( )	( )
CD'ler	( )	( )	( )	( )
Ses Kasetleri	( )	( )	( )	( )
Plaklar	( )	( )	( )	( )
Video kasetler	( )	( )	( )	( )
Tezler	( )	( )	( )	( )

12. Sizce kütüphaneye satın alınacak olan materyalleri kim(ler) seçmelidir?

- a) Kütüphaneciler,
- b) Öğretim Elemanları,
- c) Öğrenciler,
- d) Kütüphaneciler ve öğretim elemanları,
- e) Kütüphaneciler, öğretim elemanları ve öğrenciler,
- f) Diğer (Belirtiniz).....

13. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ'nin koleksiyonunda eksikliğini hissettiğiniz bir husus var mı? (Lütfen belirtiniz)

.....
.....

14. MÜZİK ODASI'nın koleksiyonunda eksikliğini hissettiğiniz bir husus var mı? (Lütfen belirtiniz)

.....
.....

